V A T R A

FOAIE ROMANEASCĂ DE OPINIE ŞI INFORMAŢIE

Sept.-Oct.1962 XII,4

Nr 89

P A R I S

CRONICA PESIMISTULUI

* Pe marginea sinodului dela Roma.- La încheierea primei faze a Conciliului Vatican II,a cărui durată s'ar putea să fie foarte lungă,peste aşteptări,e prematură orice trăgere de concluzii,prin forţa lucrurilor parţială şi deci inexactă.Trebuie subliniat,totuşi,că s'a creiat,pe bună sau pe ne-bună dreptate,o atmosferă de relinişte în jurul Soborului din Sfântul Petru.Sunt temeri că Papa Ioan al XXIII-lea,în dorinţa,în sine legitimă,de a salva ce se mai poate salva din organizarea bisericească romano-catolică din spatele cortinei de fier,nu va consimţi,spre deosebire de predecesorii săi,şi în special de Pius al XI-lea şi de Pius al XII-lea,o condamnare explicită a comunismului,ca pericol suprem,nu numai pentru religie,dar şi pentru supravieţuirea însăşi a omului ca om,nu ca animal de producţie,obligat să atingă norma,şi gata.În acest sens,ar fi exercitat presiuni cardinalul polon Wyszinski şi în general delegaţii din ţările robite,cărora,de altfel,guvernele respective le-au dat permisul să vină la Roma tocmai,din câte se spun,cu condiţia de a împiedica o condamnare a dictaturilor comuniste şi a colonialismului rusesc din Europa centro-orientală.

Se mai spune,deasemenea,că prelaţii veniţi din Est,şi supraveghiaţi în permanenţă de comisari politici,s'ar fi obligat să obţină dela Sinod o repudiere solemnă a armelor atomice: adică a singurei garanţii,astăzi,că Occidentul nu va fi supus năvălirii muscăleşti.

Nu ştim cât credit se poate atribui acestor zvonuri.Cert este că foarte proastă impresie a făcut,în cercurile sănătoase catolice,discriminarea oficială în dauna episcopilor din exil,cărora le-au fost preferaţi,în permanenţă,la discuţii,ceremonii,audienţe,delegăţii din spatele cortinei de fier,câţiva dintre care erau pur şi simplu funcţionari ai regimurilor comuniste,îmbrăcaţi în haină preoţească.Ba la o recepţie,dacă suntem informaţi bine,dată în cinstea oaspeţilor de Cardinalul Bea,care coordonează lucrările sinodale,un incident isbucnit între trimişii Moscovei şi episcopii ruşi refugiaţi ar fi fost rezolvat de gazdă în dauna acestora din urmă.

Sperăm că nimic nu e adevărat,şi că biserica romano-catolică va continua să rămână paladina luptei anticomuniste,fără a ceda nimic sirenelor înşelătoare ale Cremlinului.Altfel,e pericol mare ca şi credincioşii din lumea liberă să se îndepărteze de scaunul lui Petru.Am văzut cu toţii ce efect dezastros asupra maselor catolice din Germania a făcut o declaraţie imprudentă a Sfântului Părinte cu privire la frontiera Oder-Neisse.A întinde comunismului,sub orice motiv,un deget,înseamnă a-i da astăzi mâna întreagă,mâine tot corpul şi sufletul.-

* Oamenii de cultură ai Occidentului.- Ne-am obişnuit de câtva timp cu apelurile intelectualilor apuseni,care văd paiul din ochiul Iberiei şi nu întrezăresc bârna din ochiul lui Hruşciov.Ei semnează manifeste de protest contra arestărilor din Spania ori Portugalia,dar nu s'au asociat niciunei manifestaţii de denunţ a crimelor din spatele cortinei de fier ori din Cuba.Mai mult,unii dintre ei s'au ridicat,fără să fie comunişti - şi asta e şi mai grav - contra Statelor Unite pentru energia dovedită de curând în Caraibi,apărând regimul castrist,care împuşcă pe opozanţi,a suprimat toate libertăţile poporului cuban,e reacţionar dincolo de orice limită cunoscută.

Nu mai poate fi invocat,în 1962,pretextul ignorării faptelor; reaua credinţă e evidentă.Iată,recent,pe nelipsitul Bertrand Russell,octogenarul englez ramolit,şi pe François Mauriac,care îşi trimit un mesaj lui Hruşciov,rugându-l,nu să permită alegeri libere în ţările ocupate,ori să reabiliteze miile de victime democrate ori naţionaliste ale dictaturilor comuniste,ci să revoce condamnarea la moarte pentru "delicte economice" în Rusia.Un detaliu important: mai toţi condamnaţii pentru delicte economice -contrabandă,bursă neagră,speculă- în URSS sunt evrei...

* Nehru plăteşte.- Sunt câţiva oameni politici contemporani,care,hotărât,nu-şi merită reputaţia.Churchill,de pildă,care a dus de râpă imperiul britanic,şi lucrul nu ne-ar fi interesat prea mult,dar şi aproape jumătate din Europa,şi asta ne doare cu adevărat.Pandit Nehru e un altul.Acest ţigan jigăros a umblat de mai multe ori,după război,prin ţările din Europa răsăriteană; şi nu s'a sfiit să declare că regimurile comuniste sunt agreiate de naţiunile respective,cărora le aduc numai bine şi prosperitate.La o întrebare a noastră,la o conferinţă de presă din Roma,leaderul indian a răspuns că problema alegerilor libere şi a autodeterminării pentru popoarele de dincolo de cortină nu se pune,întrucât acele popoare ar fi decis deja liber ce formă de guvern vor.Ce i se întâmplă astăzi Indiei,care a pierdut câteva zeci de mii de chilo-

metri patraţi,e o lecţie meritată,de care însă -acesta e paradoxul situaţiei noastre-
nu ne putem,şi n'avem dreptul să ne bucurăm.Dacă o oarecare satisfacţie ne-am luat-o,
văzând în ce fel comunismul internaţional răsplăteşte tâmpenia lui Nehru,nu mai pu-
ţin adevărat e că orice extindere a Rusiei ori a Chinei comuniste,în dauna oricui,
e o lovitură şi o pierdere pentru noi toţi.Cu oricâtă reticenţă,trebuie totuşi să
urăm guvernului din Delhi câştigarea bătăliei contra lui Mao Tse Tung.In speranţa
că Nehru,după ce a admis public că a trăit ani de zile în afara realităţii (ce în-
seamnă atunci a fi "om politic"?),va înţelege că o selecţie riguroasă între colabo-
ratori e necesară.Krishna Menon a îndeplinit pe lângă el funcţia pe care Alger Hiss
şi atâţia alţii au avut-o în timpul răsboiului pe lângă Roosevelt.-

* Occidentul îl menajează pe Hruşciov.- S'a notat,cu ocazia crizei cubane,când
în sfârşit bluful sovietic a fost descoperit,şi Ruşii au trebuit să se retragă cu
coada între picioare,că atât declaraţiile bărbaţilor de Stat occidentali,cât şi co-
mentariile din presa lumii libere au avut un ton moderat,şi oarecum blând,faţă de
Hruşciov.In loc să sublinieze şi să insiste asupra bluffului dat pe faţă,şi să con-
firme că numai de pe o poziţie de forţă se poate discuta cu banditţii dela Moscova,
ziarele şi responsabilii politici apuseni au căutat să atenuieze dimensiunea bătă-
liei pierdute de Rusia,susţinând,de pildă,că şi Americanii,chipurile,au cedat ceva.
Explicaţia dată a fost aceasta: Occidentul nu trebuie să-i creieze greutăţi lui
Hruşciov faţă de opoziţia stalinistă,ca şi când Hruşciov nu ar fi avut grija să se
apere singur,ba chiar să atace.

Intr'adevăr,presa şi posturile de radio din spatele cortinei de fier nu au înce-
tat nicio clipă,chiar când înfrângerea era mai evidentă,în Caraibi,să susţină că
partida a fost pierdută de Statele Unite,care ar fi trebuit,în schimbul retragerii
rachetelor ruseşti,să renunţe la invadarea Cubei.Şi mai comic acest epizod: ziarele
dela Bucureşti - şi desigur şi cele din celelalte ţări robite - au dat ştirea trece-
rii unei cisterne ruseşti prin bloc - cisternă,care fusese percheziţionată regulat,
şi controlată cu deamănuntul,şi numai după aceea lăsată să treacă- ca o "înfrângere
a blocului naval american".Lucrul ar fi fără importanţă,dacă de 45 de ani încoace
comunismul nu ar fi fost salvat mereu de Occident dela moarte,sub pretext că altfel
va fi mai rău.Mai rău decât comunismul?...

* Un magistrat exemplar.- Din presa dela Tel Aviv aflăm că vice procurorul evreu
din procesul contra lui Eichmann,pe nume Iacob Baror,a fost la rându-i condamnat
pentru fals în acte publice(uzurpare de titlu): fără studiile necesare,el intrase
în magistratură cu.. diploma tatălui său,decedat.-

Dragoş Măgureanu

CĂPITANUL de Dumitru Bacu

Când începu să cânte,
pământul îşi rupse isvoarele luminii.

Il simţeam clocotind năvalnic
în doinele frunzelor,
în iarba câmpiilor,
în murmurul vântului -
Impărat, slugă.
Usturător ca biciul talazului,
dulce ca mierea din faguri.
Nimeni nu s'a mirat
de ce a trebuit să vină.

Il plămădiseră lacrimile,
aşteptarea,credinţa şi dragostea.
Il crescuse glia în taină,
risipit în cântecul cosaşului,
legănat între coarnele boilor,
adormit în murmurul fusului.

Când începu să cânte,
prinseră de veste pruncii în poarnă.
Sâmburele grâului
ţâşni mai de vreme,
să-l vadă trecând pe cărare
Mire.

Il aştepta în noi
visul străbunilor.
Il chema din noi
tinereţea.

De ce se'ntunecă amiaza,
De ce spumegară valurile,
plânseră doinele,iarba şi vântul?
De ce se'ntoarse în glie'napoi
puiul de grâu?

De ce? de ce?

Zăgazurile ruginii
îi otrăviră fântâna
şi coasele întunerecului
îl retezară...

Dar cântul vueşte şi-acum
prin mirişti,prin ramuri,
prin temniţi -
şi creşte
izbavă şi hrană
din lacrimi,din taină,
din rănile neamului.

&& Canonicul Kir,cleric catolic şi primar al oraşului Dijon,omul pe care l-a pu-
pat Hruşciov,a fost şi în România.Unde a şi constatat,în câteva zile de plimbări şi
banchete,că,"contrar legendei,Românii sunt absolut independenţi.Nimeni nu controlea-
ză politica lor,ei au toată libertatea de acţiune,în toate domeniile".Aceste aiureli
nu miră pe nimeni: la cei 88 de ani ai cuvioşiei sale -recent ales deputat("indepen-
dent",dar cu sprijin comunist)- putea face "constatări" şi mai năstruşnice.Un lucru
e totuş de mirare: cum se face c'a vizitat colhozuri,dar pentru episcopii şi preoţii
în puşcării n'a găsit nici o clipă liberă?...

DARUL MAICII DOMNULUI(după un text vechi german)

O veche legendă,venită din Siria,povesteşte că în noaptea naşterii Copilului Isus
o stea mare şi luminoasă se arătă pe cer,tocmai atuncia când în toată Persia se ţi-
nea sărbătoarea focului şi a stelelor,la 25 din primul Kanun.Preoţii şi învăţaţii,în
haine bogate prăznuiau dimpreună la masă,cu regii,când deodată fură orbiţi de o stea
măreaţă ce înainta în mijlocul unei lumini ciudate.Speriaţi,regii întrebară:
- Oare ce să însemne această stea atât de luminoasă?
- Această Lumină dă de veste lumii întregi că s'a născut undeva Regele regilor,
Zeul zeilor,Lumina din Lumină,- răspunseră preoţii ca într'o adevărată proorocire;
noi vrem să mergem să-L căutăm,să-I ducem daruri şi să I ne închinăm Lui.
Şi porniră preoţii cu trei fii de regi,ducând fiecare câte o desagă plină de aur,
de smirnă şi de tămâie.Mergeau luându-se după lumina stelei de pe cer şi întrebând
mereu drumeţii: unde,unde se află Copilul sfânt,născut în astă noapte?
Auzind regele Irod de sosirea acestor preoţi streini,îi chemă la Curte şi-i în-
trebă: De unde veniţi,unde mergeţi şi pe cine căutaţi? Cuprins apoi de spaimă de ce-
le auzite,Irod cuvântă: Mare trebue să fie puterea acestui copil-împărat! duceţi-vă,
căutaţi-l şi,când îl veţi fi aflat,daţi-mi şi mie de veste,ca să mă duc să mă închin
şi eu.

Porniră deci preoţii şi cei trei fii de regi,mergând mereu după stea,până ce stea-
ua se opri,prefăcându-se într'o coloană de lumină vie dela cer până la pământ,ce se
opri dinaintea unei umile peşteri.Intrând,aflară pe fecioara Maria,pe Iosif şi Copi-
lul-Isus în iesle.Şi fecioara Maria şi bătrânul Iosif se mirară văzând cum fiii de
regi,cu coroane de aur bătute'n pietre scumpe,aducând daruri bogate,se închină în fa-
ţa Copilului din iesle,fără să pună vreo întrebare.Apoi Iosif grăi:
- Dar cine sunteţi, de unde veniţi?
- Suntem odrasle de neam,venim tocmai din Persia.Acum trei zile,la un mare ospăţ,
ni se arătă o stea deosebit de luminoasă.Un învăţat de-al nostru ne-a spus că în lu-
me s'a născut Copilul Sfânt,să mergem să I ne închinăm şi să Ii aducem daruri.Şi am
pornit la drum pe la cântatul cocoşului ca să îndeplinim această sfântă datorie.

In peştera plină de lumină se făcu o mare tăcere.Fecioara Maria luă un scutec
de-al Copilului Isus şi-l dărui acestor drumeţi.

Plecară drumeţii,dar nu mai trecură pe la Curtea puternicului Irod.Acasă ei po-
vestiră toate cele întâmplate şi arătară scutecul primit din mâna Fecioarei Maria.Se
înveseliră cu toţii în jurul unui mare foc de sărbătoare,în care apoi aruncară scute-
cul primit.Acesta arse cu o mare flacără,dar când focul se stinse,scoaseră scutecul
neatins. Minune,minune! strigară cu toţii.Acest scutec este un dar ceresc.El n'a fost
atins de focul nostru.Să ne închinăm cu toţii acestui Copil Sfânt Isus!

DIN UŞA ALTARULUI. De când cu născocirea "coexistenţei" - care aduce apă la moara
moscovită -- numărul călătorilor dela vest la est a crescut.Toţi acei cari se duc. fie
din interes,curiozitate,slăbiciune,sau ziarişti străini,ştiu că sunt supuşi unor anu-
mite discipline,că sgarda le va tăia mai mult sau mai puţin grumazul.Rareori vreunul,
mai colţos din fire,va găsi mijlocul de a se abate din turma mânată de politruci ia-
cusiţi,şlefuiţi înadins la şcoli speciale,unde se învaţă arta de a-şi găţul aproapele.
Altfel,duşi domol de nas,înghit cele auzite,notează,unii admiră şi cred toate pala-
vrele,cu tâlc înşirate.Mai ales că cei mai mulţi n'au pregătirea necesară,nu cunosc
nici limba nici istoria,necum starea de spirit a unei ţări vândute...

In plin Bucureşti,un ziarist elveţian a izbutit să scape de sub aprigul control
al politrucilor.Impins de dorinţa de a cunoaşte cu ochii săi felul de viaţă dintr'o
colonie sovietică,şi nu numai din spusele tovarăşului însoţitor,- împins de asemenea
de dogoarea unei zile de Iulie,de oboseală,dar mai cu seamă mânat de o poftă năvalni-
că de a scăpa de tirania sloganelor,de sgomot,portrete,urlături,praf,discursuri şi
câte mai toate,s'a pomenit într'o biserică.Aci,în casa Domnului,între pereţii groşi
de piatră,şi-a găsit călătorul strein un adăpost,ca să-şi poată linişti sufletul.
După lumina orbitoare de afară,biserica părea înghiţită în întuneric.Incet,ochii
au început să vadă.De pe pereţi,zugrăveala lua formă şi culoare.Şi,mirat,călătorul
apusean notează că "stilul nu era nici gotic,nici roman,nici măcar modern.Era o bise-
rică anonimă şi urâtă".De fapt,era o biserică aşa cum enoriaşii de pe vremuri s'au
priceput s'o facă,cu bani grei şi suflete pline de credinţă.Invăţat cu temple şi ca-
tedrale mareţe şi bogate,elveţianul n'avusese pe semne prilejul de-a cunoaşte existen-
ţa străvechiului stil bizantin,- necum că un asemenea lăcaş de rugăciune a avut pe
vremuri,în loc de duşumea,chiar pământ bătătorit,şi turlă de şindrilă.Şi că în aceste
lăcaşe umile,anonime şi urâte,dar pline de har dumnezeesc,se rugau strămoşii noştri,
în toate vremurile,mai ales crunte,când urgia pustiă ţara...

Preotul slujea în altar.Vreo 10-12 persoane modeste,slabe,cu obrajii scofâlciţi,
mâinile strânse,ochii ţintă spre iconostas,ascultau cu evlavie cântările.Şi fiece su-
flet depăna în taină tot amarul unei vieţi chinuite.Ziaristul elveţian era încântat
de a se putea odihni puţin în acest lăcaş,la umbră şi răcoare,într'o atmosferă de li-
nişte,cântări tărăgănate şi miros de tămâie.Uşile împărăteşti se deschiseră şi preotul
ieşi din altar.Insă de îndată ce zări un străin,amuţi.Il privi cu bunăvoinţă,dar şi

cu o vădită nelinişte.Adresându-se apoi celor de faţă,întrebă: cine ştie franţuzeşte?.. Se auzi un da - şi o persoană mai în vârstă,pe a cărei faţă se citea "originea nesănătoasă",salută străinul în limba franceză,urându-i bun sosit.Urmă apoi o vie conversaţie între preot,elveţian,persoanele prezente şi doamna care traducea fiecare cuvânt.Toţi îl priveau şi-l ascultau cu interes,ca şi cum ar fi fost căzut de pe altă planetă.Intr'o franţuzească aproape fără de accent,doamna,cu vădită emoţie în glas, dădea explicaţiile dorite: stil,rit ortodox,zugrăveală,lipsa de instrumente muzicale, etc. Elveţia?.. Da,a fost în Elveţia,de mai multe ori.Ce ţară! Ce ordine,ce administraţie,ce curăţenie! A fost în Elveţia în vacanţe,la munte,cu soţul ei.Au făcut numeroase ascensiuni.Acuma însă... Şi elveţianul,în dorinţa de a cunoaşte mai bine viaţa acestui popor sugrumat,şi socotind că şi această persoană ar vrea să afle ce se petrece în Occident,o invită la masă pe a doua zi,dimpreună cu soţul ei.Ea însă se scuză că nu poate să primească: "Mulţumesc din toată inima,însă nu putem să acceptăm invitaţia.Ne pare destul de rău,dar înţelegeţi de sigur de ce"... Elveţianul a înţeles.Sosit de vreo 10 zile în capitala României,văzuse,auzise şi bănuise multe...

In timpul slujbei străinul,cu învoirea preotului,a putut luà câteva fotografii. Atmosfera era caldă,înălţătoare,şi parcă o putere divină îi înfrăţise pe toţi într'un gând,într'o armonie deplină.La sfârşitul slujbei,din uşa altarului,preotul mulţumì acestui străin,de a se fi abătut în casa Domnului.Şi mulţumì de prezenţa sa,de răbdarea sa...

Intrat din întâmplare în această umilă biserică,în plină slujbă religioasă,cu cântări de rit,pâlpâială de lumânări de ceară,miros de tămâie şi har dumnezeesc,elveţianul a fost adânc mişcat.Lui i se aduceau mulţumiri!... Mulţumiri de a fi intrat în această umilă biserică... Şi el,care nu putea face nimica... Nu putea da nici un ajutor... Nimica,nimica?...

Lucia A.Popovici

PROTOCOL

+

Subsemnaţii, constituiţi în Juriu de Onoare, sub preşedinţia Domnului General Ion GHEORGHE, cu participarea Domnilor Colonel Ion TOMOROVEANU, Prof. George USCATESCU, Avocat Alexandru MARZA, Virgil MIHAILESCU, în calitate de membri, şi a D-lui Dr. Nicolae GUGUIANU ca secretar, ne-am întrunit la Paris în zilele de 3 şi 4 Noembrie 1962, la cererea D-lui Ing.Agronom Traian B O E R U, cu scopul de a preciza dacă domnia-sa a iniţiat, a ordonat sau a participat la uciderea profesorilor Virgil Madgearu şi Nicolae Iorga, crimă care a sguduit conştiinţele Românilor.

In urma probelor produse prin documente şi depoziţiile persoanelor în măsură de a fi cunoscut cum s'au petrecut faptele, Juriul a ajuns la următoarele concluzii, pe care le consemnează în numele dreptăţii şi onoarei, conştient de răspunderea ce-i incumbă pentru lămurirea, imparţială, a acestui trist eveniment din istoria poporului român:

1.- Dl Traian Boeru n'a iniţiat, n'a ordonat şi n'a participat la uciderea profesorului Virgil Madgearu. D-sa recunoaşte că a făcut parte din grupul care a avut misiunea să-l aresteze, cu scopul exclusiv de a-l pune la dispoziţia Mişcării Legionare, în cadrul măsurilor generale luate pentru arestarea fruntaşilor politici, adversari ai Mişcării Legionare.

2.- Din toate probele produse în faţa Juriului, probe concludente şi decisive, se dovedeşte că, după ridicarea dela domiciliu a Profesorului Virgil Madgearu, Dl Traian Boeru n'a mai participat,sub nicio formă, la restul desfăşurării acţiunii care a decis soarta acestuia.

3.- In ce priveşte arestarea şi asasinarea Profesorului Nicolae Iorga, Dl Traian Boeru n'a avut absolut nicio cunoştinţă de aceasta, fiind complet străin de cele petrecute.

4.- In acelaş timp, Juriul a constatat că hotărîrea Domnului Traian Boeru de a lămuri în ce măsură domnia-sa a avut sau nu vreun rol în desfăşurarea tristului eveniment în cauză, n'a fost o acţiune de ultimă oră, ci un gând care-l urmărea de multă vreme şi pentru realizarea căruia domnia-sa a şi întreprins o seamă de iniţiative, de care Juriul a luat cunoştinţă.

5.- Juriul însărcinează pe Dl Dr. Nicolae Guguianu, secretarul său, cu difuzarea prezentului protocol în întreaga presă românească din exil.-

* * *

Sosit la încheierea numărului,despre acest "protocol" vom spune,deocamdată,doar atât: că,dacă din cauza tăcerii dlui Boeru -pe care credem că e bine s'o explice- oricui îi era permis să-l creadă "asasinul" celor Doi,Horia Sima,însă,ştià prea bine cum stau lucrurile - şi,deşi somat să spuie adevărul,onoarea oamenilor s'a vădit a nu-l interesa deloc.Şi,pe bună dreptate: la respectabilul buchet de ismeneli,cu consecinţe tragice,o calomnie în plus,oricât de groasnică,nu era să-l impresioneze...

Ne bucură că Traian Boeru,liberat de teribila "sarcină",va putea acum să-şi pună tot dinamismul în lupta în care suntem angajaţi şi care ştim că-i stă la inimă.-

UN AJUN IN ŢARA OCUPATĂ

Prin gratiile dubei,Bucureştiul părea un oraş fantomă dintr'o proecţiune fără
şir,dincolo de timp şi loc.Căci zadarnic încercam să dăm un nume străzilor pe care
le străbăteam: lumini şi umbre ce erau de oriunde şi de nicăeri.
Pornisem din beciul Ministerului de Interne pe la orele 10 seara,şi toată febra
din răstimpul formalităţilor de transfer se concentrase în determinarea destinaţiei
căreia eram hărăziţi: Jilava ori Aiud.Timpul necesar pentru a ajunge la gara de Nord
fiind,după socotelile noastre,depăşit cu mult,eram siguri că ne îndreptam spre Jilava.
Printre tovarăşii de dubă unii făcuseră deja cunoştinţă cu cetăţuia purtând în
nume mucezeala; eu o ştiam din descrierile primului deţinut cu care am împărtăşit
cea dintâi noapte de celulă - generalul I... Făcuse de mai multe ori drumul dintre
Interne şi Jilava,pe care o socotea ca un adevărat liman de linişte după nopţile chinuite de anchetă.Chiar mâncarea i se părea acolo mai îndestulătoare,iar dimensiunile
celulei,în care găsea o mică societate de 25-30 deţinuţi,închipuiau un confortabil
salon pe lângă năduful din beciul Ministerului de Interne.
Dar nu acestea erau preocupările celor hurducaţi de dubă.Fiecare căuta să afle
care sunt ultimele evenimente externe,culegând cu înfrigurare crâmpee de zvonuri privitoare la actele şi mai ales la intenţiile marilor puteri.In agitaţia acestor tăinuiri,condiţiunea noastră dispărea ca un râu revărsat în imensitatea mării,al cărui
destin urmam să-l împărtăşim cu conştiinţa că dincolo de zăgazul de acum ne vom regăsi în calmul marilor ape.. Chiar cei mai abătuţi se simţeau astfel urcaţi pe un piedestal de certitudini în care dispăreau toate temerile.
Dar iată că luminile se fac tot mai rare,pentru ca după un drum de hurducături
prin întuneric duba să se oprească dintr'odată în faţa unei porţi puternic luminate.
Câteva momente de aşteptare,şi pătrundem în incinta Jilavei.Uşile dubei se deschid
în faţa unui mănunchi de soldaţi cu puştile îndreptate spre noi.Poruncă scurtă de a
coborî şi a ne aşeza în rând de cinci.Urlete să nu întoarcem capul,să nu ne depărtăm
de rând.După o repetată numărătoare,soldaţii ne înconjoară cu puştile abătute spre
noi şi ne strigă să pornim în şir strâns.Drumul pe care-l urmăm coboară mereu,parcă
la capătul lui s'ar deschide o nesfârşită văgăună.Iată o nouă poartă,închizând un zid
greu ca un perete de stâncă.O străbatem şi urmăm paznicii prin întortochieli sumbre,
până când ne găsim într'o hrubă boltită,cu ţărână noduroasă drept podea.Miliţianul
ne lasă felinarul cu care ne însoţise,arătându-ne tineta într'o margine a beciului
şi strigându-ne că nu vrea să ne audă glasul.
Vra-să-zică asta e tineta: hârdău puturos,cu care va trebui să împărţim puţinul
aer ce ne era drămuit.Incet,încet,ochiul ajunge să descifreze conturul sălii noastre
de aşteptare şi feţele celor cu care pornisem de la "Interne".Generalul Mitrea,bătrân
vânjos - avea să moară în închisoare - reia firul veştilor confruntate în dubă,şi înzdrăveneşte astfel pe cei tremurând încă de teamă şi întrebări.Sinteza acestor informaţii era din cele mai încurajatoare: situaţia internaţională nu lăsa nici o îndoială
că evenimentele se succed aşa cum doream noi.Este imposibil să nu izbucnească mult
aşteptatul conflict între occident şi ruşi,totul fiind o chestie de timp - şi încă
destul de scurt pentru a nu acorda decât o importanţă neînsemnată detenţiunii de acum.
Cu această surâzătoare perspectivă ne-am întins,unul câte unul,pe ţărna hrubei,
încolăcindu-ne ca să adunăm în puţinele haine ce le aveam - cei mai mulţi fiind arestaţi în timpul verii - fărâma de căldură indispensabilă aţipirii.Că de somn nici
nu putea fi vorba,- noaptea,câtă mai rămăsese,trecând-o în amorţirea imobilităţii pe
sbârciturile ţărânei.
De mult eram în picioare,când miliţianul a deschis poarta ca să ne poruncească
să-l urmăm.Am străbătut un fel de curte pentru a intra în întunericul unui canal,la
capătul căruia am purces într'o hrubă mai mare,tot atât de îngheţată,dar în care pătrundea lumina zilei printr'unul din pereţi.De jur împrejur zidul era mânjit,până la
înălţimea mâinii întinse,cu catran,deasupra căruia varul se pierduse în pete de mucezeală.In mijlocul încăperii,un rotocol mare de lemn şi fier,închizând gura unui puţ
destinat pe vremuri a asigura alimentarea cu apă în timpul vreunui asediu.O haită întreagă de miliţieni ne aştepta,agitându-se cu strigăte şi înjurături într'un univers
al mâniei legiuite.Ni s'a poruncit să ne desbrăcăm la piele,purtându-ne hainele în
braţe şi trecând astfel pe rând în faţa unui miliţian care ne cotrobăia hainele în
toate cusăturile - şi până în încheieturile trupului zgribulit de frig şi urgie.Când
s'a sfârşit toaleta aceasta de bun venit,care nu ne lăsase în vine nici suflul de căldură cu care să ne ţinem pe picioare,miliţienii ne-au împărţit în câte unul sau cel
mult doi,pornindu-ne goi şi dârdâind printr'o văgăună îngustă,prin faţa unor porţi de
lemn înegrite de mucezeală.
Când miliţianul meu s'a oprit,se mai ghicea o singură poartă dincolo de acea pe
care a deschis-o pentru a mă îmbrânci înăuntrul hrubei ce-mi fusese sorocită.Lumina
vie din celulă m'a orbit un răstimp,neputând descifra feţele ce mă înconjuraseră cu
ochii grei de întrebări.Celula 5 Secret - pentru că eram pe partea celulelor fără soţ -
mă privea cu toată setea de a afla cum se desfăşoară evenimentele externe.Bine înţeles
că întrebările nu mi-au fost încredinţate dintr'odată.Mai întâi am fost cercetat asupra garanţiilor de seriozitate pe care le reprezint,pentru a vedea în ce măsură nu au

a se compromite.Căci au fost cazuri când cei aduşi în celule acceptaseră rolul de delatori,pentru o serie de motive în general legate de nevoia de a-şi uşura situaţia în schimbul serviciilor de acest fel.Limba închisorilor îi desemna sub vocabula sugestivă de "turnători".

Societatea,înghesuită pe două rânduri de priciuri cu etaj,între care se lăfăia, spre intrare,tineta,întrunea cel mai fantezist amestec: fost ministru alături de un slujbaş necăjit; profesor universitar având de vecin un irascibil ţăran; ofiţeri cu grade în parte autoatribuite în închisoare,lângă responsabili de industrii naţionalizate; studenţi,intelectuali din toate sciurile carierelor liberale,împărţind priciul cu un vag intermediar comercial.Şi totuşi lumea aceasta,adunată din locuri atât de felurite,ajunsese să se contopească şi să se asemene sub biciul aceluiaşi ritm de viaţă.Tineta în orice caz nivelase complect amestecul,iar toaleta de dimineaţă,succesiunea aşa ziselor mese,orele de culcare,complectaseră egalizarea până la unitate.

Eforturi de a ne desprinde din tăvălugul uniformizator făceam fiecare,dar nu ne regăseam cu adevărat decât în solitudinea insomniei.Ziua încercam să dăm timpului o consistenţă alta decât strivirea ceasurilor sub pâcla aşteptării meselor ce ne minţeau foamea.Cei mai docţi împărtăşeau ştiinţa lor,ţinând adevărate cursuri asupra cunoştinţelor ce le măcinaseră anii.Profesorul S... ne-a dezvăluit în numeroase şedinţe o bună parte din cuceririle biologiei moderne,înfăţişate metodic ca într'un curs universitar.Fosta excelenţă ne-a descris,într'un şir de şedinţe,oamenii şi locurile din ţările unde fusese trimis în misiune înainte de a fi înscăunat ministru.Iar pentru a nu da impresia celor ce nu aveau experienţa de cuvânt a cărturarilor,că sânt socotiţi pe o treaptă mai de jos,erau puşi să arate,cu mijloacele lor,tainele meşteşugului sau îndeletnicirii cu care îşi câştigaseră existenţa.Ajutaţi,încurajaţi,ei ajungeau să desvălue aspecte interesante ale profesiunii sau ocupaţiunii lor.Aşa,un columbofil ne-a iniţiat în secretul dresajului,arătându-ne posibilităţile extraordinare ale porumbelului călător.Un cârnăţar ne-a descris,destul de sistematic de altfel,procedeele moderne de fabricaţie ale acestui aliment care ne aducea apa la gură.In tovărăşia unui pădurar sfătos am asistat la scene pitoreşti din timpul unei vânători de mistreţi,orânduită în cinstea regelui Ferdinand şi a reginei Maria; invitaţia pe care pădurarul o făcuse reginei de a se urca în adăpost era atât de savuroasă în cruditatea ei,că regele s'a pornit într'un râs nestăpânit,dăruind pe pădurar cu un substanţial obol.Reţete savante de mâncăruri,procedee artizanale de patiserie şi bonbonărie au chinuit îndelung foamea noastră minţită cu o eternă zeamă inconsistentă.

Printre membrii acestei societăţi eteroclite se afla şi un student în teologie, unit.Grav,sentenţios aproape,cu fruntea grea ca într'o continuă reculegere,L.. izbutise să se facă preţuit de fruntaşii micului nostru univers,fiind socotit demn de solicitudinea celor mai de vază în viitoarea lor existenţă de oameni liberi şi renşezaţi la locurile cuvenite.Cert este că seara,când suna ora culcării,o bună parte din deţinuţi îşi înălţau bustul pe priciu şi,împreunându-şi mâinile,începeau să recite pe rând o strofă din Ave Maria,până la terminarea litaniei.Chiar cei ce nu participau la rugăciune erau străbătuţi de fiorul pe care-l împrăştia vocea gravă,adâncită de liniştea totală a celulei.

Trei săptămâni trecuseră dela intrarea mea în existenţa aceasta rar tulburată de un supliment de anchetă sau de vreo formalitate uitată de încarcerare,ori de plecarea vreunuia din noi.Ne mai despărţeau câteva zile de Crăciun.Deşi fără calendar şi fără contact cu lumea din afară,şirul zilelor era ţinut cu o precizîune absolută.Incercasem să reconstituim cântecele şi colindele de Crăciun,dar interzicerea a fost prea brutală ca să putem înjgheba vreun cor oarecare.Fredonam în şoaptă,ca şi când ne-am fi împărtăşit o taină înfricoşătoare.Sau mai de grabă,în minte,fiecare la locul lui de odihnă,în clipa când tăcerea ne învăluia ca o revărsare de nedesminţită taină. Iar suflul care ne pătrundea deslega piedicile trupului pentru a ne purta departe pe meleagurile copilăriei.Tropăind prin zăpadă,cu desaga plină de făgăduinţi,urcam pârtiile care ne duceau la ferestrele luminate pentru a înălţa cântecul vestitor de neîncăpute bucurii... Care bucurie şi la voi să fie... La cei de aci şi la cei dragi de departe,din lumea ireală de dincolo de gratii.

Oare mai ştiu ei să cânte bucuria marei primeniri? Iar dacă stau în casele lor apăsaţi de greul negrei despărţiri,mai vin pe la ei colindători? Gândul ni-e atât de nestăvilit,pasul atât de sprinten şi inima bate atât de tare,că perdeaua se desface ca să lase să apară capul iluminat al celor dragi ascultând colindul nostru cu urarea lui de încheiere: "La mulţi ani cu sănătate"!

Virgil D.Vasiliu

&& Scrie "generalul" Ilie Creţulescu,în "Glasul"minciunii,că "23 August ne-a dat posibilitatea să realizăm cele mai sublime aspiraţii ale neamului nostru".Carele,precum se ştie,mereu se ruga lui Dumnezeu s'ajungă odată sub ruşi...

&& Cititorii abia vor fi luat cunoştinţă,din minuscule notiţe în josul paginilor de ziare,de felul cum au fost asasinaţi de bolşevici fruntaşii naţionalişti ucraineni Ştefan Bandera şi un camarad al său.Hei,dacă erau evrei,toată presa ar fi urlat contra "criminalilor de război nazişti"...

&& Supunând total,ca'ntotdeauna,biserica lui Isus guvernului lui Marx,patria-
hul sovietic Alexei a trimis,din ordinul lui Hruşciov,care ţine să fie bine infor-
mat de tot ce se întâmplă,la Roma doi "observatori": adică,doi spioni.Iniţiativa
lui Alexei,în acest caz,ca'n toate cazurile de altfel,e exclusă cu desăvârşire.Ale-
sei nu ia iniţiative.El execută.Incă dela instalarea sa,în 1944,el scria lui Stalin:
"Activitatea mea viitoare va fi invariabil călăuzită de istoricele voastre observa-
ţii"; iar în 1945 scria textual în Buletinul patriarhal din Moscova: "Nu există ni-
cio ţară în lume,unde condiţiile pentru o fericită expansiune a Bisericii creştine
să fie mai favorabile ca'n Uniunea Sovietică".Servilismul i-a fost răsplătit de Sta-
lin,care la 23 August 1947 l-a decorat cu "Drapelul roşu".E probabil că patriarhul
şi l-a agăţat de gât,ca decoraţie,în locul engolpionului,trimis în dar lui Stalin..

&& Afirmă părintele Rusu în "Unirea",Sept.1962,că Septuaginta "este o traducere
a Vechiului Testament din evreeşte în greceşte,făcută de către şaptezeci de bărbaţi,
în sec.al doilea".- "Le petit Larousse" pretinde,însă,că evreii traducători ai Sep-
tuagintei,cea mai veche şi cea mai celebră din toate traducerile Vechiului Testa-
ment,au fost şaptezeci şi doi,şi că treaba asta au făcut-o în Egipt,sub Ptolomeu
Filadelful,pe la 282-283 înainte de Cristos,deci în veacul al treilea.Acum,n'ar fi
rău să se pună de acord...

&& "Glasul"minciunii răspunde unui cititor,care,vrând probabil să-şi sare inima,
ceruse adresa profesorului Giurescu: "Dl prof.dr.C.Giurescu.. primeşte corresponden-
ţa la sediul Comitetului - de repatriere- din Bucureşti".De ce? n'are casă? sau
cenzura e mai sigură la poliţia "repatriorilor"?...

&& Născut în Argentina ca fiu al unui membru de ghetou din Lituania,copilărind
în Franţa şi Rusia,cu voiajuri din America la Vladivostok(ca reporter,semănător de
idei.. sănătoase),Joseph Kessel s'a pomenit,deunăzi,membru al Academiei Franceze.
(Primul a-l felicita a fost compatriotul său Jean Cocteau).Ciudat e destinul anumi-
tor oameni!...

&& Refugiaţii din Toronto(Canada),au oferit,la 17 Noembrie,o recepţie ministru-
lui imigrării,care s'a transformat,firesc,într'o viguroasă manifestaţie anticomunis-
tă.Au participat,dintre Români,pr.Nicolae Zelea,Matei Hojbotă,ş.a.-

&& Juriul internaţional alpremiului de compoziţie muzicală regina Marie-José,
întrunit la Geneva,la 8-10 Noembrie,a decernat premiul,rezervat anul acesta unui
"scurt concert pentru violoncel şi orhestră",bucureşteanului Anatol Vieru?-

&& Despre Martin Borman,urmaşul prezumtiv al lui Hitler,de a cărui soartă nu se
ştia nimic precis,s'a aflat acum sigur s'a supravieţuit dezastrului şi c'a trăit
retras,cu nume fals,în Paraguai,până la 15 Februarie 1959,când a murit într'un spi-
tal,de cancer generalizat,la vârsta de 57 de ani.

&& Văzând,în "Glasul"minciunii,falnice grupuri din armata română defilând -
adevărată pădure de stejari în marş- ne prinde îndoiala că şi aceste fotografii îs
trucate: cum se explică,altfel,că aşa lei-paralei n'au reuşit încă să elibereze ţara?

&& Trustul presei,şi mulţi oameni "politici",se minunează de "moderaţia" lui
Hrusciov,care,în cazul Cubei,a "salvat" pacea.Şi.. cine o ameninţase?...

CALENDAR NAŢIONAL

4 Sept.1856: Cavour,către ministrul Italiei la Londra: Românii formează un obsta-
col la tendinţele de apropiere ce anima diferitele ramuri ale marei familii slave.
Naţionalitatea română e o contrapondere utilă Turciei,utilă Europei şi contrară des-
voltării primejdioase a panslavismului.Dacă-ţi arunci ochii pe o hartă şi să vezi
că rasa slavă se întinde dela munţii Urali şi mările Nordului până la Adriatica,fă-
ră alta întrerupere decât teritoriile ocupate de rasa românească.Dacă,cum e incon-
testabil,panslavismul e un pericol nu numai pentru Turcia,dar pentru întreg Occiden-
tul,nu e un interes suprem de a constitui în centrul ţărilor slave o naţiune care
simpatizează exclusiv cu Occidentul şi care să poată forma un obstacol real la reu-
nirea popoarelor care au o aşa de mare tendinţă de a constitui o unitate,care ar ni-
mici poate restul lumii civilizate?
15 Sept.1601: Ambasadorul Spaniei la Veneţia,Francisco de Vera y Aragon,raportea-
ză regelui Filip III: "Moartea bietului Mihai,voevodul Valahiei,ne-a fost anunţată
acum 8 zile,cu poşta dela Viena şi Gratz.A fost o tragedie dintre cele mai extraor-
dinare care s'a văzut în ultimii ani,exact cum extraordinar a fost decursul vieţii
lui".
7 Oct.1857: Divanul ad-hoc moldovean votează,cu 81 voturi din 83,moţiunea prezen-
tată de Kogălniceanu,care cerea,printre altele,"unirea Principatelor într'un singur
Stat sub numele de România".Moţiunea e votată în unanimitate,şi în Muntenia,la 2 Oct.
20 Sept.1859: Se naşte scriitorul popular Ştefan Georgescu-Sergent.
14 Nov.1876: Se naşte,în Tulcea,Orest Tafrali.Moare la Iaşi,5 Nov.1937.
3 Nov.1592: Moare,la Bolzano,Doamna Irina,soţia lui Petru Schiopul al Moldovei.
12 Dec.1694: Fiii lui Miron Costin: Ion,Nicolae şi Petru,iscălind latineşte,îl
recomandă la Roma pe călugărul Francesco Renzi.-

DIN TESTAMENTUL CĂLUGĂRIŢEI TEOFANA. In numele Tatălui şi al Fiului şi al Duhului Sfânt.Amin. Eu,roaba Domnului Isus Hristos,călugăriţa Teofana,muma răposatului Mihail Voevod din Ţara Românească,vieţuit-am viaţa ceştei lumi deşartă,cum şi preaînţeleptul Solomon; deşarta deşartelor şi de toate deşartă,şi înşelătoare şi furătoare de suflete,şi am petrecut lumeşte destul,în tot chipul,în viaţa mea,până ajunsei şi la neputinţa bătrâneţelor mele şi la slăbiciunea mea,în sfânta mănăstire în Cozia, la lăcuita Sfintei Troiţe şi la răpausul răposatului Mircei Voevoda,şi trăiiu în de ajuns de luaiu şi sfântul cin călugăresc derept plângerea păcatelor mele.

Aciiaş mă ajunse şi vestea de sfârşirea zilelor drag fiului meu Mihail Voevod şi de sărăcia Doamnă-sa şi a cocoanilor Domniei lui prin ţările străine.Fuiu de plângere şi de suspine ziua şi noaptea.Dup'aceaia cu vrearea şi cu ajutorul Domnului din cer şi cu rugăciunea cinstiţilor părinţi în zi şi noapte,şi plângerea mea şi suspinele sărăciei lor de ţările străine,doară Sfinţia lui din naltul cerului au auzit şi s'au milostivit de i-au scos din ţările străine în ţara de moştenire,şi mai vârtos am cugetat la sfânta mănăstire în Cozia,pentru bătrâna şi jalnica a lor maică.Şi,dacă se adunară unii cu alţii,mare plângere şi suspine fu între ei de jalea fiu-său Mihail-Vodă şi pentru patima lor ce-au păţit prin ţările străine Doamna Stanca şi fiu-său, Io Nicola-Voevod,şi fie-sa,Doamna Florica.Fu după aceia întrebare între ele,cine cum au petrecut.Grăi Doamna Stanca: "Cum am păţit noi,maică,să nu paţă nime de ruda noastră.Dară Molitva Ta.maică,cum ai petrecut?" Maica zise: "Cu mult foc,de moartea fiumeu şi de jalea Domniilor Voastre".(1602)

COLIND DIN HUNIEDOARA

Vine,vine Moş Crăciun
- Florile's dalbe de măr -
Şi e calu ciumpăvit
Şi-ar trebui potcovit
Cu potcoave de colaci
Şi cu cuie de cârnaţi
Cu dârlogi de caltaboşi

Ca picioru meu de groşi
Şi-ar trebui adăpat
Că e tare însetat
C'o găleată de jinars
Cum aş da-o pe sub nas
Şi colaci de grâu frumos
Ca şi chipul lui Cristos.

&& Congresul anual al Societăţii Academice Române a avut loc la Londra,7-14 Septembrie,cu tema "Angajament şi răspundere".La deschidere au vorbit mons.Octavian Bârlea,fostul nunţiu apostolic la Bucureşti O'Hara,generalul Gould Lee şi P.S.Vasile Cristea.Au ţinut -sau trimis- comunicări: prof.D.Găzdaru,Caragaţă,Adameşteanu,Ciobanu-Iescu,I.G.Dimitriu,Ţimiraş,B.Lăpădat,Radu Florescu,Beldiceanu,Anastasescu,Beratti, Lozovan,Ion Gheorghe,Oct.Bârlea,Sporea,Uscătescu,N.Pop,I.Dan,Bodisco,Popinceanu,Mircea Popescu,Drăguţescu,Emilian,C.Horodniceanu,Nae Iliescu,Vintilă Horia,Al.Mircea, Fl.Popan,Z.Barbu,Şt.Teodorescu,D.Marin; dintre străini: H.Keldany,Scarisbrick,Mario Ruffini,Zotschew,Cerbu,Hatzfeld,Bonfante,Camilucci,Vettori,Corbishely,Shurr,Wolff. La 9 Septembrie,P.S.Cristea a oficiat o liturghie solemnă,iar dl Ion Raţiu a oferit o recepţie; dsa a vorbit,la 13 Septembrie,în cadrul unei reuniuni cu membrii locali ai Asociaţiei Newman,despre "Limitele Europei.România dealungul veacurilor".-

&& Sâmbătă 1 Decembrie s'a făcut,la biserica română ortodoxă din Paris,un parastas pentru Corneliu Codreanu,Nicadori şi Decemviri,dela a căror ucidere s'au scurs 24 de ani.Au participat,pe lângă părintele "servitor",dnii Ion Miloaie,Jivan,Virgil Rădulescu,Perifan,Malcasian,dna şi Ion Gornea,Smultea,Anastasescu,Stoica,Marica şi Dumitru Bacu cu Mihaela,Cioală,Arnăutu,Jucan,Rotaru,Mişu Ionescu,Tatu,Vasile Bulgarul,Guguianu,Marica Cuşa,Şteflea,D.Em.Popa,Vălimăreanu.-

&& Românii din Paris au sărbătorit Duminică,2 Decembrie,în sala bisericii catolice din Rue Chantilly,cu circa 600 de participanţi,44 de ani dela întregirea Ţării. Despre împlinirea visului milenar a vorbit dl Ion Miloaie.Ansamblul "Carmen" a însufleţit sala cu cântecele populare,jocurile - şi costumele naţionale.Dl Ţăpârdel din Grupă şi dl Gâdea la vioară,au cântat romanţe şi doine.Scrie "La Bretagne"(Paris,7 Dec.1962): "Ansamblul Carmen a repurtat un succes absolut triumfal într'o sală arhiplină cu un program de cântece şi dansuri populare româneşti.Apoi,într'o extraordinară ambianţă de simpatie,jucători români şi tineri din Misiunea bretonă au jucat jocuri populare până în momentul,vai fatidic,al despărţirii".-

&& Implinid 25 de ani de vrednică preoţie,monseniorul Octavian Bârlea,preşedintele Societăţii Academice Române,a săvârşit la 28 Octombrie,în biserica mănăstirii "Zum guten Hirten" din Muenchen,de faţă fiind refugiaţi români din oraş şi împrejurimi,o slujbă de mulţumire lui Dumnezeu.Urăm distinsului compatriot noi misiuni,unde să-şi poată din plin manifesta splendidul buchet de însuşiri,spre folosul Bisericii şi Neamului.

&& Secţia din Anglia a Federaţiei Internaţionale a ziariştilor liberi,condusă de dl Ion Raţiu,a organizat la Olympia(Londra),10-15 Septembrie,în cadrul Expoziţiei ...-ui impozant stand care marcă,cu grafice şi montaje,activitatea celor circa 1300 ziare şi reviste scoase de refugiaţi în lumea liberă.Expunerea acestora,cu bogăţia numărului şi varietatea limbilor,toate trăgând într'un singur sens,e impresionantă.-

D U E L U L

"Nu trage,mă predau...".Vocea se auzi puternică,scăpată din pieptul unuia ajuns la marginea nebuniei.Ascuns după stânci,omul nu se vedea.Ochiul prelungit prin cătarea armei rodea ca un ferăstrău de oţel crestele stâncii,căutând să prindă în gura morţii pe cel ce renunţase să se apere,slobozind chemarea disperată: "mă predau".

Timid,parcă cercetând aerul,ceva păru că mişcă între două capete de stâncă.Arătătorul deveni una cu trăgaciul.Respiraţia pătrunse în patul puştii.Armă şi ochitor deveniră un corp.Cu glonţul ce aştepta nerăbdător ca un armăsar gata de drum,ochitorul ar fi pornit el însuş în întâmpinarea celui ochit,ar fi trecut şi el,ca proectilul, prin carnea ascunsă după granit.

Se căutaseră ore întregi,printre stânci,pe după tufe de jnepi,pe după trunchiuri de brazi mărunţi risipiţi printre arbuşti arşi de pârjolul verii în toi.De acum toată goana nu mai avea decât un singur scop: suprimarea celuilalt.Ochitor şi ochit uitaseră totul.Viaţa fiecăruia nu mai putea să aibă sens şi urmare decât dacă s'ar fi fost dublat de moartea celuilalt.Câineşte,hoţeşte,târâş ca şerpii,cu patimă crescândă ca setea care le chinuia trupul,când sub razele ucigătoare ale soarelui,când sub umbra uscată a brazilor,se căutau de dimineaţa fără să se întâlnească.Setea de ucidere care pusese stăpânire pe amândoi devenise un simţ suplimentar.Se ghiceau,îşi determinau cu exactitate locul unde-şi ascundeau trupul.Şi atunci ochiul începea să pipăe pe deasupra ascunzătoarei,căutându-şi sie-şi ascunzătoare.Traseseră de mai multe ori.De fiecare dată însă pe alăturea,cu toate că ambii erau ţintaşi de elită.Viaţa nu se hotărîse să părăsească deocamdată trupul niciunuia.Traseseră ca la duel.Fiecare câte un glonţ,pe rând.Fără să se pună de acord,fără să ştie.După fiecare împuşcătură,cel care trăgea aştepta câteva clipe să ghicească ce s'a petrecut pe partea cealaltă a lumii.(Pentrucă lumea întreagă se redusese la numai ei doi.Arbori,pietre,mărăcini,erau acolo obligatoriu - ca să le permită să-şi prelungească urmărirea - împlinind decorul în care se consuma toată drama).Apoi aştepta ca celălalt să-şi încerce la rându-i iscusinţa în ale morţii.Duelul mut,- întrerupt rar de tot de câte o împuşcătură care pleca hai-hui prin coclauri,prelungind din munte'n munte ecoul alterat într'un fel de bocet al naturii,- înghiţise ore.Nici unul nu se uitase însă la brăţară... Timpul însuş se chircise,se îngrămădise undeva în cătarea armei,se ascunsese acolo aşteptând moartea unuia - sau amândorora - ca să se poată slobozi din nou în ciopârţirea vieţii în felii.

Soarele cădea aproape perpendicular.De câtă vreme? Cămaşa se făcuse una cu trupul,dar acesta nu o mai simţea.Şi soarele se oprise undeva,în creştetul cerului,în creştetul fiecăruia din ei,să urmărească înciudat,aprins la sânge,cursa nebună după moarte.Şi,deodată nervii ochitului (era rândul celuilalt să tragă) au plesnit.Ca o coardă solicitată dincolo de rezistenţă.Ca un ham care nu mai poate face una din cal şi căruţă,din povară şi noroiul în care totul se înfundă cu aceeaşi disperare cu care omul vrea să se smulgă.Au plesnit brusc.I-a simţit material,dureros,în el.A fost aşa de cumplită ruperea încât a crezut la început că celălalt a tras.Că ceea ce l-a zguduit din rărunchi n'a fost altceva decât marea rupere,trecerea în lumea cealaltă,în lumea în care până acum se încăpăţânase să nu creadă.Apoi,în aceeaşi clipă şi-a dat seama că n'a fost nimic din aceasta.Sau că a fost totul,şi că de-acum ceea ce urmă nu mai erau fapta şi gândul lui.Cineva necunoscut pusese dintr'odată stăpânire pe el şi făcea totul în numele lui,contrar voinţei lui.Soarele,brazii,mărăcinii,stânca încinsă care-l împroşca cu foc,totul şi-a făcut dintr'o dată loc în el.Se reintegra naturii,din care patima,născută în urmărire,îl smulsese de dimineaţă.Viaţa toată năpădi ca o apă scăpată din chinga digului.Şi cu toate acestea,şi teama.Pentru prima oară în viaţa lui cunoscu teama adevărată,frica de ceva pe care nu-l putea controla.Nu mai vroià să moară.Nu s'a'ntrebat dacă nu mai vroià să şi ucidă.Dar ceva ca un cui roşu i se înfipsese brusc în inimă,în creer,odată contactul cu sine însuş restabilit: cel care trebuia să moară nu era celălalt ci el şi numai el.Şi din acel moment,fiecare secundă ce se scurgea i se părea că-l apropie cu paşi de uriaş de moarte.De glonţul celuilalt.I se părea că nu glonţu-l caută pe el ci el aleargă nebuneşte în calea glonţului care stătea în gura armei aşteptându-l,convins că nu poate să nu vină.

"Nu trage...".Se scormoni înfrigurat în buzunarele pantalonului,lipindu-şi capul de stâncă,făcându-l una cu ea.Găsi o batistă,o trase încet,cu precauţiune,până în dreptul ţevii armei,temându-se să ridice braţul ca să nu-i ghicească celălalt locul. Clipele i se păreau veşnicii.Nu avu curaj să facă nod batistei.Impinse ţeava brutal. Ţesătura de bumbac se sfâşià cu un sgomot ud.Apoi lipindu-se cu mai multă frenezie de piatră,încercând parcă să se facă una cu ea,ţipă iarăş,din adâncul pieptului: "Nu trage... mă predau".Cu vorbele acestea îi zbură şi o bună parte din groază.Simţi sudoarea rece.Fierul puştii îl arse la mână.Divorţul între armă şi om se consumase.

Apăru întâi capătul ţevii.Celălalt văzu un cob negru mişcându-se.Răsuflarea i se curmă pe loc.Intre vârful celor două arme se stabilise tainic o legătură care le făcea să se atragă cu patimă,ca doi amanţi în păcat.Apoi apăru ceva alb.O pană de pasăre purtată de vânt? Nu,un capăt de batistă.Urmă batista întreagă,cu o jumătate de armă.Cătarea armei ochitorului descrise brusc o curbă şi căzu pe marginea pietrei.Soa-

rele îl arse pentru prima dată în creştet.Revenea la viaţă şi el.Duse mâna să se apere de dogoarea razelor,dar o îndoială neaşteptată îi muşcă inima: dacă celălalt îi întindea o cursă? Cătarea armei descrise curba invers şi se îndreptă spre batista - ce se oprise o fărâmă de vreme,parcă nedecisă.

"Aruncă arma peste stâncă!" Natura întreagă năvăli în el ca lumina într'o încăpere neagră.Lumina alungă setea uciderii,lăsând mai puternică setea ce-i mistuia gura, buzele,trupul întreg.Arma cu batista atârnând ca un pescăruş mort se rostogoli peste piatră.Trăgaciul se agăţă de un fir uscat de mărăcine.Un pocnet neaşteptat făcu să tresară şi ochitor şi ochit.Glonţul porni,muşcă stânca risipind un fum de piatră alburiu,ricoşă scurt cu un şuer frânt şi se duse cu putere să se înfigă departe,trecând peste capul ochitorului.Vulturul care urmărise cu un ochi interesat tot duelul,aşteptând răbdător un adevărat praznic pe săturate,se rostogoli de pe piscul pe care stătuse,bătu de câteva ori din aripi,disperat,şi veni să se oprească la picioarele ochitorului.Inima acestuia se închirci gândindu-se că locul vulturului putea să fie locul lui.Ii dăduse târcoale toată dimineaţa.Se văzu pentru o clipă bătând din mâini, căutând cu gura deschisă aerul ca pasărea de la picioare,apoi amorţind pentru totdeauna cu ochii larg deschişi înfipţi întrebător în flacăra soarelui care de acum nu-i mai putea face să se închidă dureros.

"Nu trage..." - vocea îl aduse din nou la realitate.

"Ridică mâinile şi ieşi la lumină cu spatele spre mine"! De după stâncă se ridicară încet două braţe desgolite până deasupra coatelor,albe.Apoi apăru părul,castaniu, cârlionţat.Apoi ceafa.Ochitorul simţi iar năpădindu-l setea uciderii.Ceafa însă i se păru un loc sacru în care,trăgând,s'ar fi descalificat,ar fi devenit un fel de blestemat.Câteva chipuri i se perindară prin faţă cu ceafa străpunsă de glonţ.Prieteni dispăruţi pentru totdeauna.Setea dură atât de puţin încât nici n'avu timp să ridice arma la ochi. Trupul apăru pe jumătate,restul rămânând încă ascuns de stânca ce-l protejase.Robust,bine hrănit,provocator de sănătos.Ochitorul îşi muşcă buzele gândindu-se pentru prima dată de când începuse duelul cu necunoscutul la prietenii lui risipiţi prin coclauri,adeseori flămânzi,căutând hrana în vârful armei atunci când ţăranii nu mai puteau să le aducă,sau erau împiedicaţi.

"Intoarce-te cu faţa şi vino spre mine"! La început nu-i cunoscu chipul.Celălalt se apropia cu paşi temători,aproape împleticiţi.Când fu la câteva zeci de metri,ochitorul nu-şi mai putu stăpâni un strigăt.Amestec de surprindere,durere,dar şi o umbră de mândrie: "Matei"! Vocea lui avu un răsunet strident,sfredelitor.Matei tresări.Recunoscu vocea,şi picioarele îi deveniră dintr'odată de plumb.Prin voce,întreg trecutul i se tăvăli la picioare ca un şarpe lovit la mijloc cu ciomagul.Işi muşcă buzele până la sânge,ura îi năvăli din nou în ochi.Regretă amar neputinţa de a fi putut rătăcă la infinit duelul,de a ucide - sau de a fi ucis.Ar fi preferat de o mie de ori să fi murit fără să ştie cine îi este învingătorul.De-ar fi ucis el,de-ar fi învins,ar fi urlat de bucurie să nărue munţii,chiar dacă peste câteva clipe un prieten al ochitorului i-ar fi trimis şi lui un glonţ în tâmplă.

Invins şi acum de Radu! Nu se mai putea urni din loc.Dar nici ochitorul n'a mai avut tăria să-l îndemne.L-a lăsat să stea ţintuit locului,bucurându-se dureros.După zece ani îl învingea din nou.Fără să vrea,fără să ştie,ca totdeauna.Parcă destinul i-l scotea mereu în cale,în clipele decisive,ca un fel de piatră de încercare a puterii lui,a inteligenţei,a setei lui de dreptate,de omenie.

Radu se întoarse şi el înapoi în trecut,în orăşelul ascuns sub poalele Carpaţilor, a acelor veşnici Carpaţi care-l adăposteau de zece ani.Fuseseră vecini,de aceeaşi vârstă.Amîndoi,copii de mici meseriaşi.Tatăl lui fierar,al lui Matei dogar.Treburile mergeau bine la amândoi.Vii şi livezi de pruni erau destule să deq de lucru la mai mulţi ca ei.Părinţii erau prieteni.Doreau acelaş lucru şi pentru copiii lor.Dar n'a fost după vrerea bătrânilor.Matei a moştenit dela maică-sa o calitate pe care el n'o avea: ambiţia.Şi ambiţia s'a pus ca un ghimpe între ei.Toate încercările lui au fost sterpe. Matei a vrut întotdeauna să fie mai tare ca el,deasupra în orice împrejurare.Dar de câte ori a încercat,de atâtea ori a fost înfrânt.Fiecare înfrângere făcea să crească şi mai puternic ambiţia în el.Alăturea de ea a apărut,timid la început apoi din ce în ce mai tare,o nouă faţă a caracterului lui Matei,un sentiment pe care nu-l cunoscuse înainte de înfrângere: ura.Dacă n'a putut învinge,a învăţat în schimb să urască cu o ferocitate ce-i devora rărunchii.Ura îl făcea să-şi înzecească eforturile,dar toate se frângeau neputincioase în faţa tenacităţii şi caracterului lui Radu.Erau ambii la fel de inteligenţi,la fel de frumoşi,doi copii chipeşi de ţărani chipeşi.La şcoală însă Matei era mereu al doilea.Amândoi răspundeau la fel de bine.Tonul lui Matei era însă arogant,sigur de el,adeseori cinic.Pe când vorba lui Radu,caldă,îl făcea iubit de toată lumea,preferat de colegi şi de profesori.Matei inspira respect rece.Radu desgheţă dragoste până şi în inimile cele mai seci.

S'au despărţit la terminarea liceului aproape duşmani.Vrăşmăşie crescută numai de Matei.Studenţi la două facultăţi diferite,nu s'au mai văzut multă vreme.S'au întâlnit însă în aceeaşi organizaţie clandestină,într'o seară,fără să bănuiască nici unul prezenţa celuilalt.Dar pe fiecare îl mânase altceva.Unul venise din convingerea profundă că acolo era locul tuturor acelor ce prin vârstă şi pregătire erau destinaţi să apere

fiinţa neamului,sufletul,trecutul cu toţi morţii şi cinstea acelor ce trebuiau să vină; în faţa întrebării tragice care se punea ca un semn al providenţei nu putea fi alt răspuns decât cel al angajării totale,cu toată fiinţa,cu toate riscurile şi mijloacele. Celălalt,venise din dorinţa de a se impune,ştiindu-se capabil,calculat,rece, decis la orice sub biciul ambiţiei; credea la început - era abia în puţin timp după marea trădare - că regimul adus de circumstanţe străine de neam şi împotriva vrerii lui o să se ducă fără să lase altă urmă decât regretul câtorva şi bucuria celor mulţi. Se hrănea cu raţionamentele culese prin saloanele Capitalei din gura diplomaţilor sau a celor din jurul lor,în cercul cărora reuşise după un lung efort să se introducă. Credea în vorbele - dar mai ales în promisiunile lor.Pentrucă aceştia îi ghiciseră şi defectele dar şi valoarea ce se ascundea în el şi-l găsiseră tocmai pe calapodul lor.Incetul cu încetul însă,cu trecerea lunilor,a anilor,certitudinea dela început fu sdruncinată,apoi măcinată.Fire inteligentă,Matei şi-a dat seama destul de repede că vântul bătea din altă parte.Şi se hotărîse să nu lase ocazia să-i scape.Rezistă la început tot din orgoliu.Işi amâna plecarea zi de zi,convins definitiv că de acum locul lui nu mai e printre "romantici" şi "întârziaţi",cum îi numea în batjocură în sinea lui,ci alăturea de realismul istoriei de azi,născut din tocmelile cămătăreşti ale mai marilor învingători.Puţin îl interesa dreptatea,etica,suferinţa tuturor,suferinţa celor ai lui,celor ca el.Calculă cu sânge rece doar posibilitatea de a-şi satisface ambiţia neţărmurită,orgoliul ce-l mistuia într'o flacără tot mai puternică.

Intr'o seară,la o întâlnire secretă între mai mulţi şefi de sectoare ai rezistenţei din Capitală,dădură unul peste altul.Radu era şeful întregei organizaţii a Capitalei.Umilinţa ce copleşi sufletul celuilalt,şi-aşa destul de întunecat,fu cu atât mai amară cu cât Radu crezu la început că prezenţa lui e sinceră şi se bucură afirmând-o în gura mare cu căldură.Cât dură întâlnirea,Matei se stăpâni cu greutate.Nu vroia să dea de bănuit că'n el se rupsese şi ultimul zăgaz,definitiv,şi că de-acum nimic nu-l mai putea opri să facă pasul fatal al trădării.Dar frământarea din ochi şi de pe chip nu-i scăpă celuilalt.Adevărata structură a lui Matei,pe care-l cunoscuse de copil,îi semănă îndoială adâncă în inimă.Se despărţiră stabilind o nouă întâlnire,peste trei zile,în altă parte a Capitalei,pentru a pregăti un grup ce trebuia să plece spre Făgăraş.Dar îndată după despărţire trimise curieri de încredere să anunţe pe cei ce participaseră la adunare - mai puţin Matei - că totul rămâne anulat până la noi dispoziţii - şi că nici unul să nu se mai apropie de clădirea în care trebuia să aibă loc întâlnirea.El se strecură în ziua respectivă încă de cu vreme într'un loc sigur,care-i permitea să vegheze şi să urmărească pe toţi cei ce-ar fi intrat în local.La zece minute după ora fixată,clădirea fu înconjurată de securitate. Şi,spre stupoarea lui,dintr'o maşină se dădu jos Matei,alături cu un colonel.Voise să dea garanţia supremă a aderării necondiţionate: trădarea.Dar şi de data asta fu învins.Ceea ce-l făcu să se transforme complect şi să jure pe tot ce avea - dacă mai rămăsese'n el ceva pe care-ar fi putut să jure - că nu se va da înapoi dela nimic până nu va pune mâna pe Radu,sau pe cadavrul lui.

De atunci au trecut zece ani.Zece ani în cari n'a avut altă preocupare decât de a face tot ce i se cerea pentru ca încrederea regimului să devină cât mai mare,pentru a putea căpăta toate mijloacele de care avea nevoie ca să ducă la capăt gândul ce-l stăpânea din clipa în care dăduse greş descinderea,făcând să scape din mâna securităţii cel mai hotărît grup de rezistenţi.Alături de informatorii oficiali sau ascunşi ai ministerului de interne,din cari făcea şi el parte,îşi recrutase informatorii lui proprii,mult mai devotaţi pentru că erau mult mai bine plătiţi.Le cerea doar un singur lucru: să-i dea urma lui Radu,urmă care-l obseda până la a-l face să se trezească din somn.(Aflase oarecum târziu că plecase cu mai mulţi colegi de facultate la munte,în Făgăraş şi că acolo,la adăpostul văilor şi pădurilor,cu ajutorul ţăranilor înjghebase unul din cele mai puternice grupuri de haiduci,cel mai temut,deci şi cel mai căutat de toată securitatea).A auzit de două ori c'a fost ucis în ciocniri cu trupele ministerului.A făcut tot ce-a putut pentru a ajunge în faţa cadavrelor,ca să poată identifica cu proprii lui ochi trupul pe care-l ură.De două ori însă a fost înşelat.Ne găsindu-l,s'a bucurat ca de o mare victorie.Căpătase oarecum credinţa,ciudată,că Radu e destinat de soartă să fie ucis de mâna lui,ca un fel de favoare pentru răscumpărarea tuturor înfrângerilor,tuturor umilinţelor suferite.Prin cruzimi şi acte de devotament bolnăvicios reuşise să urce scara ierarhiei roşii sus,din ce în ce mai sus.Pe lângă diferite responsabilităţi politice: catedră la universitatea de partid, misiuni secrete în exterior,etc., ajunsese la gradul de general de securitate.

Intr'o zi i s'a părut că soarta i-a surâs cu toată gura: unul din informatorii din părţile Făgăraşului îi trimise veste c'a reuşit să afle punctul exact unde era tabăra haiducilor,numărul lor,armamentul,cărările pe care se mişcau şi,mai ales, că cel căutat era acolo şi că acolo va rămâne pentru o săptămână - înainte de a dispare,cum făcea întotdeauna,pentru ca peste puţin securitatea să-i simtă mâna în cine ştie ce alt colţ al ţării.La consfătuirea grăbită la care au luat parte câţiva din cei mai de seamă responsabili ai ministerului,Matei a cerut favoarea de a i se încredinţa lui conducerea batalionului de securişti ce urma să plece pentru distrugerea "bandei de terorişti".Motivul ascuns nu-l mărturisi nimănui şi responsabilii conside-

rară cererea ca un fel de probă de devotament. O acceptară cu atât mai bucuroşi cu cât nici unul din ei nu dorea să facă cunoştinţă cu surprizele pe care de obicei le rezervau asemenea deplasări. Erau mai la adăpost în oraş.

Inaintea zorilor, camioanele îl lăsau cu un batalion înarmat până'n dinţi la punctul cel mai apropiat de locul unde era tabăra. Trecuseră noaptea prin satele adormite, evitând să trezească curiozitatea şi-aşa ascuţită a ţăranilor. Printr'un secret destul de ciudat însă zorile au adus în tabără vestea că securitatea e la numai doi kilometri şi că merge, pe un drum cunoscut, direct asupra lor. Haiducii s'au risipit ca ceaţa la apariţia soarelui. Fiecare s'a dus la locul dinainte stabilit. Ascunşi între crăpăturile stâncilor, stăpânind cărarea abruptă ce curmă muntele deacurmezişul, ca un perete, erau siguri că picior de securist nu va călca poiana ce le adăpostea libertatea, înainte ca ultimul dintre ei să treacă în lumea cealaltă. Când batalionul se înşiră pe cărare, astfel că primul ofiţer care deschidea înaintarea se găsea în dreptul ultimului haiduc, cel mai aproape de poiană, iar ultimul securist în dreptul primului haiduc, aflat în partea cea mai de jos a cărării, - o rachetă verde, pornită din inima muntelui, se înălţă spre cer, se opri câteva clipe nehotărîtă parcă, apoi spărgându-se în sute de frimituri luminoase porni înapoi să vestească sosirea morţii. Toate stâncile ce dominau cărarea începură să împrăştie moarte. Trupurile în uniformă, încărcate greu, fură surprinse, se clătinară; ne mai găsind adăpost se adăpară din panică. Drumul spre poiană, unde se distingeau vârfuri de brazi şi unde-ar fi putut găsi adăpost, era păzit de o mitralieră grea atât de bine camuflată încât numai numărul trupurilor ce se rostogoleau în prăpastie îi descoperì, târziu, existenţa. Bătută dealungul întregei cărări, potera începu să dea înapoi, dar prea târziu. Doar câţiva ostaşi din coadă reuşiră să se salveze, scăpând ca prin miracol din raza morţii. Inspăimântaţi, şi străini de locuri, rătăciră prin păduri până seara, când luminile satelor le dădură semne. N'au ajuns însă toţi. Prăpastiile Carpaţilor mai dădură adăpost câtorva trupuri schilodite de stânci.

Matei rămase singur. Işi stăpânì furia şi disperarea. Peste puţin nu-l mai interesa soarta celorlalţi "tovarăşi". Din nou fusese înfrânt. Şi aceasta era totul pentru el. Dar de data asta se hotărî să nu mai dea înapoi. Işi lepădă haina şi şapca de general. In mânecile goale, doar cu pistolul automat şi câteva încărcătoare în buzunarele pantalonilor, aştepta ascuns între stânci lăsatul serii, pentru ca să se poată apropia de tabără. La lumina focului şi-ar fi putut nemeri "adversarul" fără greş din primul glonţ, tras chiar de la cinci sute de metri. Se ştia trăgător de elită. Cineva observă însă ceva mişcându-se în spatele stâncii? Poate pericolul, poate obişnuinţa cu scrutarea oricărui ascunziş pentru evitarea surprizelor, poate glasul pământului care purta în spate un ucigaş, sau acel simţ ciudat şi inexplicabil cu care sunt înzestraţi de la o vreme toţi cei ce trăesc viaţa expusă proectilului a făcut pe Radu să trimeată un glonte drept pe muchia stâncii şi să-i dea astfel de veste că prezenţa lui e cunoscută. Aşa a început duelul.

Acum cei doi adversari se găseau faţă'n faţă. Amândoi pironiţi locului; unul umilit, celălalt neştiind ce să facă. Sufletul haiducului se încărcă de durere. Bucuria plăpândă a biruinţei se duse, lăsând loc unei dureri calme dar adânci ce-i năpădea întreaga fiinţă. Din durerea aceasta se născu întrebarea dramatică: ce să facă cu Matei? Dacă l-ar fi dus în tabără soarta-i era pecetluită, fără echivoc. Prea mult rău făcuse, pentru ca să poată fi iertat. Iar el nu se putea opune tuturor, mai ales că'n tabără de-acum pregăteau îngroparea celor ucişi în ciocnire. Să tragă? nu mai putea. Ii cruţase viaţa în clipa în care acceptase predarea lui. Nu mai avea nici o deslegare să tragă. In faţă avea acum un învins, un prizonier şi nu un duşman. Dilema născută în câteva secunde căpătase adâncimi mai mari decât prăpastia care înghiţise atâtea trupuri. Dar mai presus de orice avea în faţa lui un fost coleg, un vecin cu care voise să fie prieten, pe tatăl căruia îl iubise ca pe propriul său tată. Dacă Matei merita de sute de ori moartea, el însă nu putea trage în fiul dogarului; mâna lui nu putea, nu trebuia să ucidă.

Durerea începu să i se stingă privind la Matei. Acesta continua să stea pironit locului ca o întrebare venită de dincolo de viaţă. Şi răspunsul tot de acolo veni, dintr'odată. Calm, ca şi Cel care i-l trimetea. "Intoarce-te şi porneşte spre stânga. La două sute de metri ai o cărare care te va duce direct la mânăstirea Sâmbăta". Matei îşi urnì cu greu picioarele de plumb. Cu capul aplecat, frânt, cu sufletul mistuit de un zbucium ce nu mai putea stăpâni, pornì încet. Radu îl urmărì o bucată de drum, până ce intră în pădurea de brad, deasă, acolo unde nu mai risca să se întâlnească cu vreun haiduc. Se oprì locului şi-l petrecu cu privirea până ce trupul frânt se mistuì printre trupurile brazilor. Apoi rămase mult, mult de tot, cu privirea departe, gândind la misterul care separă cărările oamenilor, ducându-i până la a se nimici unul pe altul..

Se întoarse spre tabără seara, când lumina mai luptà încă, slab, cu înserarea. De pe creastă, privirea cuprinse întreagă valea Oltului, culcată în întuneric şi înţepată din loc în loc de luminile satelor. Simţea cum de Sus, din tainele cerului, i se coborâră pe suflet o linişte dulce, copleşitoare, cum nu-i fusese dat să trăiască niciodată în viaţă.

* * *

Cadavrul lui Matei fu descoperit în camera lui din blocul special, a treia zi după duel, când un ofiţer veni să-i anunţe că toată valea în care se aflase tabăra a fost arată de bombele helicopterelor şi că întreg ţinutul a fost pus sub supraveghere straşnică, astfel ca nici unul din cei ce se aflau în acea parte să nu poată scăpa încercuirii. Un glonte tras în tâmpla dreaptă, şi pistolul căzut la marginea patului cu încărcătorul gol, au fost elemente prea puţine pentru ca ancheta să poată stabili cauza sinuciderii.-

Radu Viroagă

DOINA NEAMULUI de Al. Petru Silistreanu

Latră câini-a moarte
peste cer de sate...

Viscole şi grindeni,
vin de pretutindeni...
cu săgeţi de ghiaţă,
cu săgeţi de foc,
ce n'aduc noroc.

Ce blestem de soartă
cu inima moartă,
fără veselie,
fără liturghie,
că a fost să fie
ca'n epistolie...
peste Ţara Dacă...
să coboare Rusul,
să oprească vântul,

să ucidă cântul
s'aducă mormântul?!...

Hienele nopţii,
hienele morţii,
ne ucid bătrânii,
ne ucid şi pruncii,
sugrumându-i noaptea
în desişul luncii...

Intre Tisa - Nistru,
între Nistru - Bug,
trag Românii astăzi,
schelete, la jug,
biciuiţi din urmă
de barbarii roşii
ce Carpaţii scurmă...
Plânge Bucovina,

Ţara Muşatină,
de mâna haină.
Plânge Ţara Bugului,
plânge fierul plugului...
Dunărea se sbate,
legată la spate.
Silistra sub stele,
strânsă'ntre ghiulele.
Sulina, Balcicul,
plâng că neamul piere
de neagra durere.
Unde sunt plăieşii?
Unde sunt arcaşii?
Unde ne sunt Moţii
luminaţi de soare,
să pornească cruntul
val de răzbunare?...

&& "Streinule -zice Demostene Botez-, de-ai să'ntâlneşti în cale.. vreun muncitor cu voie bună şi cu fruntea sus, şi de-i vedea, vorbind cu el, că-i mândru şi e demn, să ştii că ai vorbit c'un om din ţara mea" de odinioară; de l-ăi vedea că-i altfel: posac, cu mutra cătrănită, jigărit şi'n trenţe, să ştii că-i om abia scăpat din ţara robită de hoardele lui Hruşciov,- tămâiate până la greaţă de de-alde Demostene Botez...

&& Din "La Résistance Albanaise", Paris, August 1962, aflăm că la al XII-lea congres al Uniunii Federaliste a Comunităţilor Etnice Europene, ţinut la Flensburg (Germania), 30 Mai-3 Iunie, s'au arătat demersurile făcute anul acesta în favoarea minorităţilor germană din Cehoslovacia, austriacă din Tirolul meridional şi albaneză din Jugoslavia. Nu rezultă, din darea de seamă, să fi intervenit cineva în favoarea minorităţilor române din Grecia, Jugoslavia, Albania şi Bulgaria - aşa de bogat reprezentate, totuş, în exil: să se fi stins, în această vână românească, cândva reputată ca foarte viguroasă, sămânţa unui Storie Ciumeti, a unui Belimace, ori Caranica? Dacă există azi un neam care se stinge, acela e al Românilor sud-dunăreni; e o ramură ce piere sub ochii noştri, fără vreo remarcabilă ripostă din partea celor direct interesaţi - azi, când până şi cele mai înapoiate triburi se mişcă pentru libertate. Lucrul e foarte nefiresc, căci şi un vierme, când îl calci, ridică capul a apărare. Că în vâltoarea problemelor ce-agită astăzi omenirea, nimeni n'ar mai plecà urechea şi spre necazurile noastre, e fals: oceanul marilor ciocniri e în bună parte alimentat de picătura durerilor locale - care mâine, când se va făurì o altă întocmire, se vor prezentà spre rezolvare. La masa hotărîrii însă, problema Românilor macedoneni va fi absentă. Căci, la o chestiune de viaţă şi de moarte, din splendidul buchet de intelectuali macedoneni din libertate abia de se întrevede interesarea câte unuia. Nu e păcat?

&& "Vocea libertăţii", Atena, Oct. 1962, vorbeşte de "crimele abjecte săvârşite de legionari, crime care au înfricoşat întregul popor român şi pe orice creştin civilizat, crime care nu vor înceta să constitue o pată în istoria României". Desigur că obrăznicia plăcintarilor purcede, în cele de mai sus, din ignorarea lucrurilor: pentru că nici Duca, nici Călinescu, nici Carol, nici Lupeasca, Ianandi, etc., cari "au introdus în ţară crima ca armă politică", îngrozind, în adevăr, "întreg poporul românesc şi pe orice creştin civilizat", n'au fost deloc... legionari! Ba unii erau, chiar, din nobila prăsilă a lui Ipsilante şi Petropuliade. Şi a antarţilor ce-au înroşit, de sânge românesc, verzile plaiuri ale Macedoniei...

&& Anglia are 55.217.000 locuitori; Germania liberă, 53.000.000; Italia, 48.700000; Franţa, 47.500.000; Olanda, 11 milioane; Belgia, 9.100.000. "Mica Europă" ar avea, dacă intră şi Anglia în "piaţa comună", 225 milioane de locuitori.- Statele Unite au 185 milioane, Rusia trece de 200 milioane.- Dintre ţările Europei apusene, Franţa are cea mai mică densitate: 86 locuitori pe kilometrul patrat,- faţă de Italia cu 162, Germania liberă cu 213, Anglia cu 225, Belgia cu 294 şi Olanda cu 353.-

&& Tovarăşul Menge, şeful partidului comunist indian, a condamnat categoric atacarea Indiei de către China comunistă. Acum aşteptăm ca, încurajat de elocventul precedent, să condamne şi Gheorghiu-Dej ocuparea Basarabiei şi Bucovinei de către ruşi...

&& La 28-30 Septembrie, vreo 70 de Români din Franța au făcut un pelerinaj la Mont Saint Michel, pe coasta Mânecii. Printre participanți: P.S. Teofil Ionescu, pr. Boldeanu, Nae Rizescu, G. Arsene, Aurica și D. Em. Popa cu Rodica, familia Gornea, fam. Mircea Domitriu, familia Nävală, dna Nacu, familia Moșoiu, familia Vurduni, Bacu, Jivan, Vălimăreanu, Titus Bărbulescu, Anastase, Țolescu, fam. Sfințescu, Răsvan Noica, familia Guguianu, Rotaru, Stoica, Bucșa, familia Malcasian, familia Miloaie, familia Sala, Ciulei, Crișan, Mișu Ionescu, Bălan, familia Anghel, Ilie Gheorghe, familia Popovici, Eitel, Hagighiță, dna Iliescu, dna Calmar, etc. Reportajul, poate cu fotografii, în viitorul număr.-

&& In biserica română ortodoxă din Paris a avut loc Duminică, 28 Octombrie, hirotezirea ca ipodiaconi, de către P.S. Teofil Ionescu, a tinerilor studenți Petru Bulgăraș și Răzvan Noica, cum și a dlui Mircea Domitriu. Acesta a fost hirotonit, Duminica următoare, diacon, într'o biserică plină ca la zile mari, cum se cuvine.

Având în vedere isprăvile din exil ale atâtor clerici cu patalamale, faptul că noul diacon n'are nici un fel de pregătire teologică ar putea fi o nădejde de activitate cu adevărat bisericească, pornită exclusiv din har.. I-o urăm din toată inima. Dar dacă de persoana sfinției sale nu spunem nimic, multe ar fi de spus despre sistemul de căftănire, aidoma celui de acum 8 ani, în cazul episcopului Teofil - când, cași acum, nimeni n'a fost consultat. Ori, dacă cineva nu-i ținut a întreba când își tocmește sieși un grăjdar, altceva e când e vorba de o misiune publică, care privește o întreagă comunitate. Dar, despre asta, pe altădată.-

&& Subliniem, din "principiile de orientare" ale congresului Episcopiei Române Ortodoxe din America, 29 Iunie- 1 Iulie ("Solia", 22 Iulie), ultimele 3 puncte:

- Congresul consideră cu îngrijorare deciziunea Curții Supreme din Washington, care interpretează o rugăciune adresată lui Dumnezeu în școlile publice drept contrară Constituției noastre. Subscriind întru totul principiul separării Bisericii de Stat, Congresul nu poate însă accepta ideea separației țării noastre de Dumnezeu în actele publice. O națiune "under God" nu poate să fie limitată în exprimarea acestui principiu fundamental pentru simplul fapt că un individ ori o minoritate care nu crede în Dumnezeu s'ar simți ofensată.

- Ascultând rapoarte despre condițiile în care se află cultele bisericești și mai ales Biserica Ortodoxă în țările de dincolo de Cortina de Fier, Congresul condamnă persecuțiile religioase, propaganda anti-creștină precum și toate actele guvernelor comuniste care tind să îngenunchieze bisericile ori să le distrugă.

- Congresul protestează împotriva oricărui fel de amestec al guvernului comunist din București în afacerile Bisericilor Ortodoxe Române din America.-

&& Congresul mondial ebraic s'a întrunit la 1 Decembrie la Londra pentru a discuta creșterea "fascismului" și antisemitismului în Europa și măsurile de luat "pentru a combate această amenințare a libertăților democratice prin legi, învățământ și informație". Noi credem, însă, că mai importantă decât combaterea "răului" e combaterea cauzelor care-l provoacă. Iar acestea rezidă, toate, în concepția și relativa comportare a fiilor lui Iuda. Când evreii se vor decide să fie și ei "ca toată lumea"; atunci și antisemitismul va dispărea automat. Cum susține și Al. Donici, în "Lupul și cucul":

-"Rămâi sănătos, vecine!"
A zis lupul către cuc,
"Aceste țări de rău pline
Le părăsesc și mă duc.
Nu mai pot trăi aice,
De om, câne, prigonit.
In Arcadia ferice
Este codru de trăit,
Unde aurita vreme
Impărățește deplin,

Unde lupul nu se teme
De nepăstiile ce-i vin.
Acolo nu sunt războaie,
Toți în pace viețuiesc:
Omul este blând ca oaia,
Iar câinii nici hămăiesc".
-"Cale bună, măi vecine!
Dar te rog să-mi spui curat:
Năravul nu-ți iei cu tine?
Și colții i-ai lepădat?"

-"Să-i lepăd? da cum se poate!"
-"Apoi ține minte, frate,
Că la viitoarea iarnă
Ai să rămâi fără blană".
Și așa s'a întâmplat
Precum cucul i-a cântat.
Intre oameni iar sunt unii
Cu colți de lupi înzestrați:
Ori în care parte-a lumii,
Ei vor fi tot ne 'mpăcați...

&& Din "Glasul" minciunii aflăm unele lucruri cu totul inedite. Sigur, când ai în mână pâinea și cuțitul, multe lucruri poți face. Chiar toate însă, nu. Că la Trei Ierarhi, "în gropnițe voevodale dorm somnul de veci ctitorul Dimitrie Cantemir și Alexandru Ioan Cuza", cum spune tovarășul Dănciulescu, mai treacă-meargă: căci e'n putința stăpânilor săi să fi adus, la Iași, și osemintele dela Ruginoasa. Trecem și peste procopsirea lui Cantemir cu ctitoria unei mănăstiri zidite cu vreo 70 de ani înainte de domnia lui: în Epirul Lui, se știe, totul se face cu ukaz.. Dar Dănciulescu mai pretinde că "nu poți pleca -dela Iași- înainte de a-ți aminti că tot aici, la Trei Ierarhi și apoi la Golia, Vasile Lupu, fălosul Domn, a pășit alături de Petru I, țarul Rusiei"! Ba poți pleca prea bine, căci pe vremea lui Petru cel Mare "fălosul Domn" era de mult oale și ulcele - și niciun ukaz, chiar dela Stalin în persoană, n'ar fi putut să-l oblige a învia, numai așa, ca să facă plăcere țarului (și "Glasului" minciunii...).

&& Pierre Poujade a fost condamnat, de un tribunal francez, la 15 zile închisoare pentru atitudine.. antisemită. Pentru atitudine antifranceză scăpă și mai ieftin...

&& Intr'un singur trimestru, Iulie-Septembrie, pe drumurile Franței s'au întâmplat 31.067 accidente de automobil, cu 3.100 morți și 71.203 răniți.-

DIN ZIARE, CĂRȚI, REVISTE

* "La Bretagne", Paris, 5 Oct. 1962: Misiunea bretonă a organizat la 29-30 Septembrie, la Mont Saint-Michel, un pelerinaj cu ocazia sărbătorii Sf. Mihail. Autobuzele, cu cei 200 de participanți, au sosit acolo Sâmbătă seara. Era în program o procesiune cu torțe, dar vântul a opus al său "veto" flăcării lumânărilor. Ploaia n'a împiedicat însă pe bretoni să-și facă procesiunea. La ea a luat parte și un grup dela parohia ortodoxă română din Paris. In vârful Turnului din Nord, credincioșii se grupară într'o vastă coroană ce cânta și se ruga. Venit direct din larg, vântul ducea în noapte melodia vechilor cântece bretone: "Nous venons encore du Pays d'Arvor, où le sol est dur, où le coeur est fort"...

Există locuri inspirate, unde adie spiritul. Mi s'a părut că în acea seară de Sânmihai eram deabinelea acolo, într'un astfel de loc, în ascultarea Căpeteniei Ingerilor mereu la harță cu forțele răului ce chinuie pe oameni - și a cărui statuie scânteiă sus, în vârful clopotniței dela Minunea Occidentului, ca o linie de lumină, o certitudine și un semn al victoriei eterne. In acel moment se înălță un cântec minunat de frumos, impregnat de o pătrunzătoare nostalgie: corala română ortodoxă, în exil, își strigă dragostea de pământul natal. Vântul continuă să arunce ploaie, dar ai fi rămas acolo ceasuri întregi... timpul nu mai conta!

A doua zi, la biserica parohială se desfășura ritul, straniu pentru noi catolicii, al unei liturghii ortodoxe. La altar, mons. Teofil Ionescu, episcop român în exil în Canada, slujea cu păr. Vasile Boldeanu, protopopul bisericii române ortodoxe din Paris, și ipodiaconul Noica. La sfârșitul liturghiei, P.S. Ionescu mulțumi în cuvinte răscolitoare Canadei și Franței pentru frățeasca primire ce-au rezervat popoarelor oprimate și martirizate pentru credința lor religioasă. Cei ce-au ascultat aceste cuvinte atât de impresionante nu le vor uita așa de curând! Multe lacrimi s'au vărsat atunci!

..Pe drumul întoarcerii, Românii ne așteptau la Beauvoir. Dl Nolleau, primarul din Mont Saint-Michel, ne făcu primirea. Un curent de mare simpatie se stabili îndată între Români și Bretoni, mai ales că dl Nicolae Rizescu, fost deputat român, ne furniză cu texte din Tacit dovezile unei rudenii sigure între poporul român și poporul breton. La despărțire se cântă de-o parte "Bro goz ma zadou" și de alta Imnul național român - și toți împreună am intonat o formidabilă "Marseillaise". Apoi ansamblul muzical român "Carmen", sub conducerea dlui Eitel, interpretă cu foc și măestrie cântece folclorice române. Era greu să ne despărțim. Afară, cântărețul nostru din cimpoi, R. Brégain, antrenă Bretoni și Români într'o horă - care ar fi durat până dimineața, dacă Parisul n'ar fi fost așa departe, și trebuia să ne întoarcem. Pelerinii dela Mont Saint-Michel, cu toată ploaia și vântul, duseră cu ei și vor păstra amintirea cea mai însorită. Prietenii noștri Români ne-au promis să vină într'o Duminică seara la Misiunea Bretonă din Paris, spre a prezenta un spectacol al producțiilor populare ale țării lor. Cititorii noștri vor fi informați la timp de aceasta.-

* Pr. A. Ușeriu, Martiriul Sf. Ioan cel Nou, în "Buletinul Bisericii Ortodoxe Române din Argentina": Tremurând de mânie, eparhul -din Cetatea Albă- poruncește să-l chinuie din nou în așa fel, încât poporul adunat la această priveliște înfricoșată a început a striga și a batjocori. Martirul Ioan fiind leșinat de bătăi nu mai putea rosti nici un cuvânt, ci mișca numai buzele rugându-se lui Dumnezeu. In urmă poruncește eparhul să-i lege picioarele de coada unui cal sirep și încălecând un ostaș pe cal să gonească cu martirul Ioan prin cetate pe toate străzile. Infricoșetor spectacol! Ajungând ostașul cu martirul în mahalaua jidovească, aceștia au început a râde și a arunca cu pietre. Iară unul din ei, apropiindu-se cu sabia de Ioan, îi tăiè capul.-

* George Racoveanu, Führung und Verantwortung, în "Cuvântul", Freising, Septembrie 1962:
Două mii de ani s'au străduit dușmanii creștinismului ca să-l înlăture. Oameni geniali,
cum și societăți secrete, au făcut tot ce le sta în putință ca să distrugă ordinea
creștină. Totul a fost zadarnic. Astăzi însă, se arată pentru acești criminali o nouă
speranță la orizont: comunismul modern, care dispune de arme atomice. Ei știu foarte bi-
ne că ideologia comunistă nu se poate propagà prin forța spiritului. Ea însă ar putea
învinge deocamdată prin puterea armelor. In acest chip despotismul roșu ar putea pune
capăt creștinismului (de Nietzsche numit "nemuritoarea pată rușinoasă a omenirii").
Asta ar fi prima țintă. Cea de a doua: înlăturarea ordinei comuniste,- va fi ajuta-
tă tocmai prin nenaturalul concepției comuniste. Căci soluția comunistă nu-i o soluție
naturală, nici pentru problema omului ca atare, nici pentru ordinea socială.-

* Dumitru Trușculescu, în "Amintiri din război" de Ștefan Georgescu-Sergent, București,
1912: Sunt născut în satul Ionești, plasa Jiu, județul Gorj.. Am fost trei frați.. și
am rămas de mici fără părinți, fără sprijin și fără nici o avere. Cel mai mare, Mihai, fu
luat în oștire la anul 1865, în batalionul I de vânători, iar eu am muncit cu sapa ca
să cresc pe frățiorul meu Niculae până la 1874, când m'au încorporat și pe mine în re-
gimentul 6 de linie. Iar Nicolae la rândul lui a fost și el recrutat în artilerie la
anul 1881. Câte-și trei am făcut pe rând armata permanentă, fiindcă n'aveam niciun spri-
jin și nici o putere. Am slujit în oștire dela 1874 până la 8 August 1879, luând parte
în războiul dela Plevna, fără ca în tot timpul acesta să lipsesc un minut măcar dela
datoria mea și fără să fiu pedepsit vreodată.

In luna lui Octombrie 1877,era un timp dela Dumnezeu cu ploi,viscole şi o iarnă aşa de grea cum nu se mai pomenise.Tocmai în timpul acela a căzut rănit colonelul Budişteanu,comandantul nostru şi care era şi comandant de brigadă.Pe când ne luptam şi cu duşmanii crânceni şi cu iarna grozavă ce ne biciuià cumplit,mă pomenesc cu fratele meu Niculae că vine la Plevna cu căruţa mea şi cu boii mei,singura mea avere,trimis cu rechiziţie de către primarul din comuna noastră.Atâta avere lăsasem şi eu,căci o căsuţă,în care locuisem,o vânduse mai înainte frate-meu Niculae în două sute de lei şi banii mi-i trimisese mie la Plevna ca să am de cheltuială.Aşa că-mi rămăsese numai aceşti doi bouleni,pe care şi pe aceştia mi i-a trimes dl primar de rechiziţie,cu povară pentru oştire.Imi este peste putinţă a spune întocmai mânia de care am fost cuprins,când am văzut pe micuţul meu frate desculţ şi gol pe o iarnă de crăpau lemnele şi pietrile,bieţii boulenii mei slabi şi degeraţi,căruţa încărcată cu vârf,iar noroiul de o palmă îngheţat,înţepenit de roatele ce nu se mai învârteau,ci mergeau târându-se pe pământ.Atât am fost de sdruncinat,încât am căzut jos fără simţire.Când m'am sculat,îmi părea rău că nu am aripi să zbor,să mă duc să împuşc pe primar sau pe subprefect,acela ce-şi băteau joc de noi în halul acesta.Am încărcat arma să-mi trag un glonţ,dar frăţiorul meu Niculae mă apucă de pulpana mantalei,zicându-mi plângând: "Nene,ce vrei să faci?!..".Glasul şi plânsetele lui mi-au muiat inima.Am aruncat puşca încolo,l-am sărutat pe amândoi obrajii,l-am strâns în braţe,şi am plâns amândoi multă vreme îmbrăţişaţi.După ce ne-am răcorit sufletele,am reclamat şefilor mei,căpitan Condeescu Ioan,maior Ulescu Eftimie şi lt-colonel Cotruţ Ion,cari au avut bunăvoinţa să raporteze cazul la Divizia IV-a,unde era destinată provizia.Căruţa mea,în loc să mai stea trei zile,cum era hotărît,ca să plece înapoi la Turnu-Măgurele încărcată cu răniţi,a fost descărcată la minut şi fratele meu liber,cu carte la mână,să se întoarcă netupărat cu căruţa în ţară.Dar ce folos! Vremea era împotrivă,micuţul meu frate gol şi desculţ s'a înbolnăvit,boii pierzând potcoavele au degerat la picioare şi au ologit şi nici n'au putut ajunge până acasă.

Noi luarăm Plevna,iar regimentul 6 fu însărcinat cu poliţia oraşului până la 25 Decembrie 1877 şi,după ce darăm în primire Ruşilor,am plecat la Vidin,unde am fost rănit la mâini şi la picioare de baionetele şi iataganele păgânilor.Dar eram tânăr; la o vârstă când nu simţi,şi birueşti cu curaj orice durere; repede m'am vindecat şi am luat parte şi la luarea Vidinului.. Trecurăm în ţară pe la Calafat.Pornirăm la Craiova şi de aci la Curtea de Argeş,unde am stat cinci luni de zile până la liberare.

Când am ajuns în satul meu,nu mai aveam nici casă,fiindcă o vândusem,nu mai găsi nici boulenii mei,şi nici o ramură de avere.Ne apucarăm de muncă pe la străini cu micuţul meu frăţior,dar neavând vite,neavând nici boi,nici car,nu ne puteam agonisi nici mămăliga de toate zilele.Am pornit pe jos la Bucureşti optsprezece poştii de cele mari,le-am bătut cu picioarele ca să cer la minister să-mi dea cel puţin lemne din pădurea statului să-mi fac şi eu un bordei unde să mă adăpostesc.Dar până să viu în satul meu ordinul s'a revocat,aşa că drumul,optsprezece poştii dusul şi optsprezece poştii întorsul,mi-a fost în zadar.Nu ştiam pe ce lume trăesc,nu ştiam încotro să apuc! Eu,unul dintre acela care scăpase ţara românească dela grea cumpănă,n'aveam unde să-mi plec capul.Şi mă temeam ca nu cumva bietul meu frăţior,biruit de foame,să nu se apuce de niscai rele sau blestemăţii.Am pornit iar pe jos la Bucureşti.. Cu douăzeci şi patru de lei strânşi muncind cu sapa pe la unul şi pe la altul,îmi cumpărasem un rând de haine noi.. La 1881 a fost luat în armată şi fratele meu cel mic Niculae,la Pirotechnia armatei; el a murit prin supunere oarbă la ordinile şefilor săi.Iar eu de atunci încoace am trăit cum am putut şi cum a dat Dumnezeu.

* Dumitru Nimigeanu,în "Insemnările unui ţăran deportat din Bucovina",Paris,1958:

La adunarea din luna Decembrie 1941,la care am fost aduşi toţi Românii,am fost ocărîţi în toate chipurile,acuzându-ne că nu vrem să lucrăm şi că urmărim numai mersul războiului.Şi de data aceasta nu ne-au scos din "bandiţi"! Ei nu ţineau seamă că suntem goi,şi că lucram în frig - care acolo este în luna Decembrie de 45°-48° sub zero.Din alte colhozuri ne venise vestea că mai multe Românce au fost găsite degerate împreună cu copiii lor.Unii au degerat pentru că nu aveau cu ce face focul,alţii pentru că fuseseră trimişi la lucru forţat în stepă,pe un ger de crăpau pietrele.

Văzând atâta suferinţă abătută asupra noastră şi asupra femeilor noastre,care erau golaşe ca vai de ele şi cu copii mici - unele fuseseră despărţite de bărbaţii lor - unui bătrân rus localnic i s'a făcut milă de noi şi,când femeile noastre au început să plângă în faţa aşa zisului "procuror",arătându-i că n'au haine de iarnă,bătrânul le-a luat partea şi a cerut să li se dea îmbrăcăminte şi după aceea să fie trimise la lucru,pentrucă -spunea moşul- "aceşti oameni sunt din părţile unde e mai cald şi nu pot rezistà goi în ţinuturile noastre"."Procurorul" l-a ascultat şi a tăcut,nici măcar nu l-a întrebat cum îl cheamă.. A doua noapte,bătrânul a dispărut.

Imediat ce-a dat frigul,în Octombrie-Decembrie,Românii noştri au început să se îmbolnăvească: unii degerau,alţii căpătau o boală de gât,ori aveau mari dureri de cap. Mulţi dintre noi nu aveau nici ce să mănânce,pentru că încă din Noembrie 1941 li se tăiase zilele de lucru,cu toate că lucrau bine şi-şi îndepliniseră norma.Eu notam în fiecare zi cât lucrez şi am socotit pentru 5 luni de lucru,pentru mine şi pentru so-

ţie,în total 245 zile de lucru -"trudalnii",cum ziceau Ruşii- dar când m'am văzut pe tabel în cancelaria colhozului,eram trecuţi numai cu 138! Dar eu mă aprovizionasem din timp,făcând schimb în natură: pe două covoare luasem aproape 100 de kilograme de grâu.Cei care nu aveau ce schimbà,au început să cerşească.Dar la cerşit nu erau doi sau trei,ci cu zecile,şi colhozul era mic.Cei cărora le era milă,le mai dădeau câte o bucăţică de pâine,dar cine n'avea milă,îi da afară din bordei şi încuià şi uşa.Astfel îşi găseau moartea copii,femei şi chiar bărbaţi.Un om din comuna Cupca, judeţul Storojineţ,pe care îl chema Vasile Plevan,de 70 ani,neputând lucrà,n'a primit nici grâne şi a trebuit să cerşească,atât cât mai putea merge de foame.Intr'o zi s'a dus la primărie şi a cerut să fie împuşcat,căci nu mai putea să îndure mizeria. A căzut în genunchi şi s'a rugat să fie omorît.Oamenii primăriei l-au apucat de-o mână şi de-un picior şi l-au aruncat afară în zăpadă.A fost găsit de nişte copii de-ai noştri,care umblau şi ei după cerşit.Copiii l-au luat şi l-au dus într'un bordei,aproape de primărie,şi l-au încălzit puţin.După aceea l-au dus într'un alt bordei,în care se găseau mai mulţi ca el.După trei zile,moşneagul şi-a dat sufletul.Acest bătrân fusese odată,cu 30 de ani înainte de venirea comuniştilor,primar..

Ca să sapi o groapă pentru un mort,era ceva nespus de greu,pământul în Siberia fiind foarte tare.Numai la suprafaţă era ceva mai afânat,10-15 centimetri,dar mai în adânc era ca piatra.Când era nevoie de-o groapă pentru un mort,mergeam câte 3-4 oameni şi săpam cu rândul.Cadavrele le duceam la locul de veci noaptea,cu sania sau cu carul,când erau săniile libere şi boii la grajd.Dacă ceream să ni se dea o sanie pentru a duce mortul la groapă,ni se spunea s'o facem noaptea,că ziua nu poate să lipsească nimeni dela lucru.Când a murit o femeie,numită Leontina Puiu,un om de-al nostru,Capucinschi,care lucra la grajd,a luat o pereche de boi şi i-a înjugat la car,şi aşa am dus moarta la groapă.Capucinschi a fost chemat îndată la cancelarie,unde i s'a făcut o aspră dojană.In multe cazuri,cadavrele erau puse pe o săniuţă,pe care o trăgeam noi singuri.Morţii erau aruncaţi în groapă goi; nu aveau parte nici de lacrimi,nici de slujbe şi nici de preoţi.

In Kazakstan nu sunt păduri.Mergi sute şi sute de kilometri şi nu vezi un copac. In oraşe nu există magazine cu lemne de vânzare,nici chiar pentru colhozuri.Dacă colhozul are nevoe de reparaţiuni,Statul îi aprobă lemnul trebuitor.Dar pentru noi,cine putea să procure scânduri? Oriunde deschideam uşa,ne făceau "bandiţi români"! Dacă familia mortului avea vreo ţoală,îl înfăşuram cu ea; dacă nu,îl puneam în groapă şi aruncam pe el un braţ de paie,după care trăgeam pământul împietrit,săpat cu atâta sudoare.Nicio cruce şi nicio floare nu împodobea mormântul.Ziceam cu toţii o rugăciune şi asta era totul.Aşa a fost în prima iarnă petrecută în Siberia,în 1941-1942.

..La colhozul alăturat,mulţi dintre Români,aproape jumătate,au murit de frig şi de foame.Pe un bătrân din comuna Suceveni,judeţul Storojineţ,l-au pus văcar.Bietul om fiind flămând,a găsit o cutie de conserve goală şi,undeva într'o vale,a muls puţin lapte,dar l-a văzut brigadirul,care venea călare în control.Indată bătrânul a fost dus la primărie,unde a fost ghiontit şi pălmuit,dresându-i-se acte.A doua zi a venit procurorul dela raion şi a adunat pe toţi cei care se găseau prin colhoz,femei şi copii,şi în faţa tuturor i-a citit ceva din constituţia lui Stalin,l-au judecat pe loc şi l-au condamnat la patru ani închisoare.Alt caz: un tânăr de 19 ani din comuna Pătrăuţi,judeţul Storojineţ,lucra la combaină în colhozul numit "Novorosisk". Seara mergând acasă -căci avea câţiva fraţi mai mici şi mama bolnavă- luase puţin orz în buzunare.Pe drum a fost ajuns de brigadir şi controlat.Dus la primărie,s'au găsit asupra lui 800 grame de orz.I s'au dresat acte şi a fost condamnat la trei ani.In acelaşi timp,nu se ţinea cont de cât orz putrezea pe câmp: tone şi tone,din cauza proastei administraţii.In primăvara anului 1942,mai mulţi copii de-ai noştri mergând pe câmp,unde fusese aria,au strâns câte puţin din putregaiul încolţit,pentru a-l duce acasă să-l spele şi să-l fiarbă.In drum spre casă au fost întâmpinaţi de primarul colhozului,care le-a confiscat traistele şi a chemat la primărie pe mamele acestora...

* Vasile Posteucă,în "America",Cleveland,9 Octombrie 1962: ..Am umblat pe la fraţii şi surorile care au fost recent în ţară,atât în Bucovina de Nord(Rusia!),cât şi'n România robită de bolşevici.Ca să auzim informaţii directe,cinstite,fără pritoceala agenţilor plătiţi,fără minciunile trădătorilor.Şi drept să spun,n'am plâns niciodată mai mult şi mai amar.Fiecare cuvânt era înecat în şiroaie de lacrimi,frazele întrerupte de blesteme la adresa făţarnicei şi criminalei Rusii,la neobrazul coteilor de la Bucureşti care slujesc pe porcii de ruşi şi osândesc la moarte neamul nostru redus la sapă de lemn şi la cureaua foamei,la o tristeţe neagră ca cernoziomul şi la o tăcere grea ca piatra.Am ascultat şi m'am crucit.Iată pe scurt icoana ţării şi a neamului nostru,descrisă de cei cari au curajul adevărului: Intâi de toate sărăcie mare, suferinţă,foame.Un neam care se prăpădeşte,în cea mai bogată ţară din lume.Imediat ce ieşi dela hotelul Lido(unde se operează mulsoarea dolarilor americani,folosiţi apoi pentru spionaj,internaţionale comuniste,etc.),te izbeşte şi te îndurerează până la lacrimi şi revoltă,neamul ţinut desculţ,flămând,sub nagaicile fricii.Cete de copii care se aruncă asupra unui dărab de pâne uscată,aruncată.Ţărance care muncesc toată vara'n colhoz,pentru hrana de iarnă.Oameni slabi,livizi,cu ochii'n pământ,singuri,fu-

gind unul de altul, evitând orice discuţie în faţa copiilor care sunt obligaţi că-şi vândă părinţii la abatoarele partidului.. Regimul Repereului e total împânat de politruci ruşi. Aceştia domnesc. Ei taie şi spânzură, cu mâinile câtorva canalii venetice cărora curând lumea revoltată va ajunge să le spuie pe nume. Moare neamul nostru de holera rusească. Ne gâtuie străinii. Şi Beniucii trag ditirambe!.. Din Februarie încoace s'au definitivat colhozurile ruseşti, care dau produsul în veci nesăturatei Rusii. Românii, odată gospodari şi proprietari, sunt azi calici şi pomenagii, robi şi spectre ale foamei. Cei bogaţi au fost săraciţi. Cei săraci au fost lipiţi pământului. Şi asta se cheamă domnia proletariatului... Colhozul e mormântul ţărănimii române. Repereaua? Un iad din care toţi ar vrea să scape, să fugă.

* "Stindardul", München, Sept. 1962: In noaptea de 22 spre 23 August 1962, în timp ce "organizaţiile de bază" făceau ultimele pregătiri în vederea aniversării subjugării României, sărbătoare comună a agenţilor comunişti şi a capitularzilor "regali", fabrica de hârtie "23 August 1944" din Buşteni a luat foc, din mai multe părţi deodată. In câteva clipe, instalaţii şi depozite erau o singură mare de flăcări. Din această fabrică nu a rămas aproape nimic.

In acelaş timp, pe şoseaua Buşteni-Azuga-Predeal-Dârste panourile cu lozinci reperiste erau trântite la pământ sau mânjite cu păcură.

La Braşov, în dimineaţa zilei de 23 August 1962, în timp ce se desfăşura parada, în curtea uzinelor de tractoare din apropierea gării Bartolomeu explodau 2 bombe.

Cu două luni şi jumătate înainte, la începutul lui Iunie 1962, din cei 20 de miliţieni aparţinând unei unităţi speciale M.A.I., care asigură paza şoselii Ploeşti-Bucureşti între Puchenі şi Săftica, zece au fost ucişi, într'o singură noapte.

Nu este nevoe de nici un comentar. Semnificaţia acestor acte este evidentă!

IN OPRESSORES de George Coşbuc

Tu te plângi că milă nu-i?
Mai aştepţi tu mila lui?
Haina el ţi-o ia din cui,
    Pâinea de pe masă.
Casa ta - şi ei stăpâni!
Prindeţi ce vă cade'n mâni,
Şi-i loviţi la mir, români,
    Că-i la voi acasă!

Numai temniţi ne-au zidit,
Numai lanţuri au gătit,
Numai cuie-au făurit,
    Cruci de schingiuire:
Dar, pe moşi şi pe nepoţi
Şi pe iad, pe dracii toţi,
Nu mai vrem să fim iloţi,
    Nu vrem umilire!

Noi ne-am plâns şi-am plâns de-ajuns,
Ne-au bătut, şi ne-am ascuns;
Ne-au scuipat, şi n'am răspuns -
    Am crezut în soarte.

Noi murim de mii de ori:
Şi o las ~~xxxxxxx~~ aşa să mori!
Sus, români! Suntem datori
    Numai cu o moarte.

Prigoniţi de soarte noi?
Slabi şi de virtute goi?
Laşi copii din taţi eroi?
    E minţit cuvântul!
Azi ne prigonesc acei
Cari ne cred bărbaţi mişei,
Că privim tăcând la ei
    Cum ne'nchid mormântul.

Staţi cu mâna'n sân, flăcăi?
N'auziţi plângând prin văi?
Ceru-i roşu de văpăi
    Şi se umflă vadul;
Dumnezeu ni-e'ntr'ajutor!
Dacă şi el e de-ai lor,
Nu-l mai vrem ocrotitor:
    Ne'nfrăţim cu iadul.

&& Recent, la 22 Septembrie, "Gheorghe Gaston Marin" (Grossmann), evreu, a fost bombardat vice primministru al Râpârâii. Precum se vede, antisemitismul continuă să facă ravagii în România...

- De cruntul antisemitism din ţară se ocupă şi "Stindardul", dând o listă de principalii colaboratori ai posturilor de radio şi ai organelor de presă din Râpârâie. Găsim astfel, la radio Bucureşti, pe Harry Lupu-Wolf, Jakobsohn, Moses, Strober, Kohos şi Segall, ultimii doi participând şi la emisiunile "Glasului" minciunii; la "Scânteia", Finkelstein şi Glotter cu soţia; la "România liberă", Kraft şi Hayer; la "Munca", Gropper Samy Triester şi Moscovici; la "Scânteia tineretului", Kalmann, Wechsler, Morgenstern; la "Urzica", Ianovici, Horenstein, Rubinstein. Aşa nişte persecutaţi!...

&& Vorbeşte "Glasul" minciunii de "ura poporului român împotriva războiului hitlerist" (căci, precum se ştie, Românii nici nu voiau să audă de reluarea Basarabiei şi Bucovinei...); ceva mai departe, însă, se spune că "pierderile suferite în acest război au fost neînchipuit de grele"; ciudaţi românii ăştia, cari s'au expus aşa de mult într'un război pe care îl "urau" grozav...

&& "Orientările" înseamnă, la data de 6 Septembrie 1940, "biruinţa legionară sub semnul Sfântului Arhanghel Mihail". Crede sincer, actuala conducere legionară, că "guvernarea" aceea a fost chiar "sub semnul Sfântului Arhanghel"?...

&& La concursul internaţional de muzică, ce-a avut loc în toamnă la Geneva, s'au înscris din România robită 8 concurenţi. Au sosit însă numai 2. Ambii au fost eliminaţi.

CU "CARMEN" PE RIN

De data asta dirijorul nostru a schimbat nota (dar nu şi fracul..). Sprinten, autoritar, ţanţoş ca un cocoş, cum a sosit la Paris a şi început cu mizeria. Vrea omul să îşi scoată pârleala, căci peste noapte, ca să arate superioritatea industriei nemţeşti, s'a repezit cu Volkswagenul într'un camion Citroën... Ne-a frecat deci ca majurul pe recruţi. Seară de seară cântă şi joacă nene, - că aşa glăsuiau şi afişele ce anunţau deschiderea stagiunii teatrale din Mönchengladbach: "Rumänien singt und tänzt" (de unde cititorul neavizat putea deduce, pe bună dreptate, că România nu mai poate de bine...). Şi ca lucrurile să meargă cât mai strună, dl Iosub a pus mâna şi pe regie, urmând să se ocupe personal de drum, repartizare la hotele, masă, etc. Era şi cazul, că mergeam în cea mai disciplinată ţară europeană, dacă nu din lume. "Cette fois-ci ça va barder", ne-a spus dânsul la sfârşitul repetiţiilor. "Trebue să ţineţi seamă că ne prezentăm în faţa unui public rece şi cunoscător de muzică, a cărui aplauze se smulg cu foarte mare greutate".

Ca "şofer" mi-am ales pe dra Doina Ienciu, că pleca tot Vineri seara, - dar o păţi ca ţiganul la stână. Că cică viindu-i poftă să-şi îndulcească gura cu câteceva din produsele laptelui, căzu la stână cam aşa la vremea prânzului. Ciobanii tocmai întindeau masa pe iarbă, şi-l îmbiară şi pe el să se înfrupte din bunătăţile lor; dar ţiganul, observând că baciul mai avea treabă prin căşărie, răspunse că el mănâncă cu acesta la urmă. -Ce-aveţi de mâncare mă? întrebă baciul, când termină de robotit.

- Păi ce s'avem?.. ca de-obicei, baciule: lapte, brânză, caş, jintiţă, urdă...
- Ei, bat'o norocu s'o bată, că mi s'au argăsit maţele! Ia daţi-mi o ceapă...

Cam aşa păţi şi eu, că intrând şoferu'n grevă, şi ca să nu se facă de ruşine "Carmen", iată-mă, cu Marica Vurduni şi Petre Indrieş, carmenişti rămaşi pe jos, luând-o din loc cu trenul, pe la miezul nopţii. Şi ca truda să nu fie zadarnică, stai nene'n picioare pe coridor, dela Paris până la Liège, de-mi trecuse os prin os.

- Apăi să ştii că s'a dus dracului zambolicu Sârboaicii, - spusei eu fratelui Indrieş, ştiind că-i place mult bucata aceasta din repertoriu.
- Ba s'o ia dracu de sârboaică, cu tistimel şi peştiman cu tot, - răspunse el, uitându-se la luna ce se ţinea după noi.
- Lasă şi nu te oţărî atât, c'o să ne aştepte primarul din Mönchengladbach cu muzică şi prapori. Mai bine-ai face să-ţi pregăteşti răspunsul la discurs...

Ajunşi în oraşul lui Carol cel Mare după răsăritul soarelui, ne mai rămâneau vreo două ore de supliciu. In gara de destinaţie ne întâmpină prima deziluzie: nici primar, nici prapori, - ba nici măcar un carmenist; în schimb, peste tot afişe cu sosirea circului Krone.. Las traista tovarăşilor şi mă îndrept spre un Wachmann, - pe care, neştiind dacă mai e la modă Heil Hitler, şi ca să nu fac vreo boroboaţă, îl salut democraticeşte: - Morgen!

- Morgen!
- Entschuldigen Sie bitte, können Sie mir sagen, wo der Staatstheater ist?
- Na jaaa.. nicht so weit, zehn Minuten zu laufen.

Laufen!.. după câtă nemţească mai ştiu eu asta înseamnă a alerga, a da fuga.. Văd că ăştia prieteni în jur, dar nici unul nu merge'n trap! De ce dracu mă pune ăsta s'alerg? Mă forţez eu să mai forţez o frază, şi-i spun că nu pot fugi, că sunt obosit, bolnav.. Până la urmă, mai prin semne, mai prin exemple, mai prin intervenţia unui drumeţ care o rupea puţin pe franţuzeşte, înţeleg că pot să merg ca toată lumea...

Frühstückpauza ne-a apucat în faţa gării şi, ca să nu ieşim din viaţa autohtonă, m'am aşezat pe bordura trotuarului, mi-am scos Kiftebutterbrotul din traistă şi-am început să mă nemţesc. Ceilalţi doi îmi urmară exemplul. Şi cum Marica avea nişte plânte de regim, am cam depăşit pauza. Hai acum spre teatru. Mie mi-e cald şi-aş vrea să merg pe trotuarul din stânga, că era în umbră. Tovarăşilor de drum le este frig şi vor să meargă pe cel din dreapta, scăldat în soare. Mă închin în faţa majorităţii şi mă angajez să trec de partea cealaltă, dar când să pun piciorul'n stradă aud din spate o comandă: Halt! Era poliţia'n persoană!

- Bine domnule, d-ta nu vezi focul roşu?
- Il văd don' comisar, cum să nu-l văd!.. dar nu trece nimeni pe stradă... - riposai eu în nemţeasca mea de "Ausländer".
- Atâta vreme cât focul e pe roşu, nimeni n'are voe să treacă! Nu vezi că toată lumea aşteaptă?.." Şi zor-nevoe să plătesc 5 mărci.
- Ein Franzose! spuse careva din grupul ce-aştepta. Auzind că mă ia drept francez, şi ştiind că cu toată stima ce au pentru De Gaulle ura seculară nu poate fi ştearsă cu una cu două, ca să scap mărcile strig şi eu:
- Niks Franzose!.. Rumäne!... Zusammen gekämpft...

Când a auzit că's român, l-a apucat furia. Din bandiţi, tâlhari şi potlogari nu ne mai scotea. Crezând că-i supărat pe actul dela 23 August, i-o tăiai scurt:

- Nicht Rumäne 23 August!.. Rumäne Wehrmacht Horia Sima!..
- Was ist das... Horia Zima?..
- Horia Sima, ein grosse Mann, genau Hitler, herr Komissar.. Ich gute Mann...
- Gut oder nicht, müssen Sie zahlen!... Gesetz ist Gesetz!

Măi bată-i Dumnezeu să-i bată!.. apăi pot să-i ţină puterile tripartite şi o mie de ani sub ocupaţie,că nu-i mai dau pe democraţie.. Ce să fac?.. dau 5 mărci şi o luăm din loc,că cine ştie ce gânduri îşi mai face săracu dirijoru nostru.

Casele ce vedem,după zece minute de umblat,nu prea miroase deloc a comedie.Interpelez o cucoană ce tocmai trecea cu un căţel de lanţ:

- Küss die Hand,gnädige Frau!.. Wo ist das Stadtt/heater?

- Kuck mal da!.. îmi arătă ea arţăgos cu mâna o clădire,ce numai a teatru nu semăna.Credeam că,în fine,s'a terminat cu oboseala noastră,căci de-aseară tot orbecăiam într'una,- dar,deşi teatrul e numai uşi şi ferestre,toate's încuiate.Socotind că ceilalţi carmenişti n'or fi avut spiriduş să intre prin gaura cheii -şi doară dinăuntru venea lămurit sunet de strune şi organe,- facem noi înconjurul unui pogon de teatru şi dăm în fine peste o uşe dosnică,prin care tocmai intra unul cu bicicleta.Hai şi noi după el,că dacă intră călare înseamnă că-i de pe aici.Se vede că ăştia nu's catolici,că numai aceia l-au scos pe Sf.Gheorghe din rândul sfinţilor că intra călare în biserică.Să ştii că's ortodocşi de-ai noştri săracii...

La uşe un gulerat ne ia'n primire,întrebându-ne ce dorim. -Uite domnule ce dorim: noi suntem din trupa venită dela Paris,ce-i pusă pe program pentru astă seară,iar acum avem repetiţie generală; trebue să fi şi'nceput! cum noi venim direct dela gară, e bine să ne indicaţi sala unde sunt ai noştri,că suntem în mare întârziere.

Portarul se uită curios la noi,că după vorbă,port şi chip,nu prea aveam înfăţişarea de artişti.Dar ca să nu strice armonia franco-germană,ce tocmai lua fiinţă,ne duse la intendenţa generală,de unde am plecat lămuriţi şi răslămuriţi: până la orele 16 toate sălile sunt ocupate,iar de prezenţa carmeniştilor înainte de reprezentaţia afişată nici nu poate fi vorba.Delicat şi cu politeţe suntem "foutus à la porte",cum ar spune francezul,- şi acum stam în faţa teatrului uitându-ne unul la altul.Fratele Indrieş ar vrea o cafea,Marica să se spele,iar mie-mi venea să mă întind pe trotuar de somn; şi mai c'aş fi făcut-o,de nu ştiam că Nemţii,certaţi cu democraţia,sunt împotriva cloşarilor.Propun să mergem înapoi la gară şi să plecăm de unde-am venit.Coborând pe strada principală însă,dăm peste Tulea.Când ne-a văzut -(mai bine nu ne vedea, sau mai bine de nu-l vedeam noi pe el)- a sărit în sus de bucurie.Lăsăm bruma de bagaje într'un loc prestabilit şi dă-i drumul,că dl Iosub aşteaptă c'o falcă'n cer şi una'n pământ,înjurând nepunctualitatea românească.. Iar pân'acolo era,vorb'aia,o bătae de puşcă,o fugă de iapă până crapă,sau de căţea până îi cade coada...

- Repede,repede,repede! unde-aţi stat pân'acum?.. fu răspunsul la "bună ziua" noastră.. Inregistrarea era în toi.O sală mare,plină de scaune şi mese - şi-un poliţai, de credeai că-i Himmler în persoană,care făcea ordine.Nici cei sosiţi înainte nu erau mai breji.Oboseala lăsase urme pe feţele lor,că reprezentaţia ce susţinuseră cu o seară înainte la <u>Krefeld</u>,cu mare succes de altfel,nu le-a fost deloc uşoară,cu tot concursul celor două vedete româneşti,Neagu şi Brătescu,din ţara Niebelungilor.

Pe la trei ne aflam cu toţii într'un restaurant-hotel din preajma gării,unde doi chelneri,ca să ne poată sătura,au trebuit să recurgă şi la "delicatese" hitleriste: Grenadiermarsch,Eintopf,Wehrmachtsuppe.. După care,dl Iosub a poruncit "artiştilor" să meargă la culoare.Marica fu mai norocoasă,că surorile ei aveau deja o cameră.Indrieş stă cu geamantanu'n mână,gata de plecare.Incotro?..

- Mi-a spus dl Iosub să merg cu dumneata.
- Şi mie la fel,să merg cu dumneata...
- Unde?..
- ?...

Intervine Bacu: N'aveţi cameră? haideţi la mine.. Şi ne lasă cămăruţa lui,cu un pat strâmt,soldăţesc,şi el Dumnezeu ştie unde s'a dus... Indrieş,rupt de oboseală,se întinde să se odihnească,iar eu... ies să vizitez oraşul: ce puteam face altceva?.. Ca să treacă timpul,iau metodic vitrină cu vitrină,iar când picioarele au refuzat să mă mai ţină,le-am îndreptat spre gară - şi acolo,în sala de aşteptare,mi-am pus capul pe-o masă,odihnindu-mă cu saţ de oboseala drumului...

La ridicarea cortinei,sala gemea de lume.Un public numeros ţinuse să vadă această Românie care "cântă şi joacă"... Pe o scenă,mare cât să întorci carul,dansatorii erau în elementul lor - şi Chiriac n'a putut să plece decât mulţumit,ducând cu sine nostalgia unei plăcute seri de început de stagiune.Apariţia d-rei Brătianu şi-a inginerului Nicolau,ambii în costume naţionale,prezenta aevea unui public pretenţios imaginea neştearsă a vechilor daci,iar arcuşul mânuit cu măestrie a dat prilej dlui Brătescu să arate ceva din preţioasele comori ce mocnesc în sufletul bietului român.Vădit încântat de reuşită,dl Iosub poate să se arunce cu toată siguranţa în vâltoare,spre a recolta fructul strădaniilor sale.

A doua zi dimineaţa,Duminică 16 Septembrie,caravana de automobile se îndrepta spre <u>Düsseldorf</u>,unde corul bisericii ortodoxe române din Paris venea să dea răspunsurile la liturghia oficiată de părintele Emilian Vasiloschi şi care avea să fie transmisă prin radio în toate colţurile lumii de către posturile Germaniei libere.

Biserica gemea de lume,cei dela radio se instalaseră din ajun,părintele e ca pe jar,- dar dirijorul -prea prins cu regia..- a pierdut partiturile! Am păţit-o şi noi

ca dascălul rămas de pomină.Că cică anunţându-se vizita ministrului Barthou în România,învăţătorul din Jimbolia a primit ordin să înveţe pe copii imnul francez,cu care să întâmpine pe ilustrul oaspe.In ziua cu pricina se prezintă omul nostru la gară cu toată şcoala.Vagonul opreşte la peron şi ministrul iese la geam zâmbind şi răspunzând la ovaţii.Invăţătorul scoate diapazonul,găseşte tonul,dar -nenorocire!- uitase melodia imnului! Cum însă românu-i năzdrăvan şi nu prea-i place să fie al doilea,numai ce-mi puse Marseilleza pe-o melodie oltenească cu of-of şi cu măi-măi,de ieşi cam aşa: Allons enfants de la Patrie,măi-măi /Le jour de gloire est arrivé măi,of-of.. - că până la urmă şi Barthou a rămas foarte încântat: C'est jolie la Marseillaise roumaine... Aşa şi noi acu! Pe ce glas o dăm?.. Bien que mal,mai scârţâind pe ici, mai dregând-o pe dincoace,mai făcând dirijorul pe solistul,am scăpat şi data asta nebătuţi,cum ar spune Prea Sfinţitul Teofil.Fapt e că părintele Vasiloschi a rămas mulţumit - şi mai ales doamna preoteasă,care a aranjat într'o sală de festivităţi un mare praznic pentru cei la 150 de binecredincioşi creştini,în frunte cu Florinuţ,vedeta taberei din vară de pe Loara,care mă'ntreabă de mai am cureaua...

Pe grade,pe contingente,pe prieteni şi pe afinităţi,încep "parizienii" să plece. Mai norocos acum,mă aflu,cu Sova,Marica şi fratele Bacu,în maşina lui Chicin.Care mână de parcă-i dusă de vântul turbat.Aşa e când şoferul e şi aviator.Stând prost cu punga,cată să facă economie de apă - aşa că 18 chilometri înainte de Aachen Citroenul nostru se transformase'n locomotivă..

Un mic incident la graniţa belgo-franceză: când ne-au văzut naţionalitatea de pe paşapoarte: franceză,greacă,română,ne-au luat drept membri ai legiunii streine(OAS)..

Spre ziuă băteam,în fine,la uşa casei.Când m'a văzut nevasta în ce hal eram,m'a luat la rost:

- Da ce-i cu tine?.. ce-ai păţit?...
- Ce să faci!.. viaţă de artist...

D.Em.Popa

<u>MOARTEA TĂETORULUI DE LEMNE</u> de George Lesnea

Moş Ion,din Mahalaua Calicilor,s'a întors mai de vreme acasă
Tare doborît şi tare pământiu:
"Nevastă,du-te şi adă-mi o sângeapă de rachiu,
Că m'a încleştat vătămătura şi nu mă mai lasă.
Spune-i lui Bercu,că mi-i rău şi că i-oi da mai târziu gologani".

Peste noapte-a murit - avea cincizeci şi nouă de ani.

Inainte de a-şi fi dat duhul şi-a chemat nevasta:
"Lizabeto,uite,simt că mă duc de pe lumea asta.
Am trăit împreună cu rele şi bune.
Eu,ca bărbat,te-am împilat,am zmintit cărarea.
Pentru toate mă închin ţie şi-ţi cer iertăciune.

Şi - nu te speria - aprinde-mi lumânarea.
După aceea,să nu mă jeleşti,că-i fără folos.
Vreau să fiu bărbierit şi pieptănat frumos...".

Femeia,a închis ochii iubitului de demult,
L-a strigat cu nume alintat,ca'n tinereţe,
Dar Ion al ei,nu putea s'o mai vadă cum părul şi l-a zmult,
Nu putea să-i ogoaie stuciumul frânt de tristeţe.

- Pe masă,primenit,în straele păstrate dela cununie,
Dormea,cu ştergar alb legat peste bărbie.
Ochii căzuţi,prin crăpătura pleoapelor,sticloşi,
Mâinile butucănoase hodihnindu-se pe piept cu smerenie.
Sufletul - murise şi el? sau a pierit din trup - vedenie?
Să-l mai vadă veneau cunoscuţii mâhniţi şi sfioşi.

Chiar şi hămesitul Grivei,
Căruia răposatul îi dădea ades cu piciorul,
S'a strecurat până la prag să vadă şi el ce-i...

Stăteau în tindă,rărămate laolaltă:
Crăcana şi ferăstrăul şi toporul,
Ce nu pot să treacă şi în lumea cealaltă.

Halipa peticită,cuşma de un veac,
A fost date de pomană altui om sărac.

La biserică,clopotul mic,
Incepu să bălăgănească pentru calic.
Popa şi-a luat dascălul,cădelniţa,tipicul,
Şi-a purces să călăuzească dricul.

Mortului,care mirosea,i-au acoperit vederile,
Şi cum era zi de lucru,l-au însoţit numai copii şi muierile.

Dricul primăriei clefăia prin glod,
Mârţoaga fornăia,ploaia tăbărâse'n prohod.
Popa bodogănea pe la răscruci,
Femeea,ca femeea: "..cui mă laşi şi unde te duci?..".

La cimitir,alt clopot: balang-balang.
Groparii in mână cu câte un ştreang.

L-au prohodit repede.
In groapă ţărâna porniră s'o lepede.
Cu trosnet,sicriul lungit de-desupt,
Peste leşul dintr'însul s'a rupt.
Groparii,de cum au sfârşit cu ţărâna,
S'au pus să îmbuce coliva cu mâna.
Dela colac,au început să se certe,
Şi pentru netrebnicul ort,
Au prins să-l suduie pe mort...

Pe robul lui, Dumnezeu n'avea de ce să-l ierte!

&& Fără nici o nevoe,căci toată lumea o ştie,"Glasul" minciunii vine şi el să documenteze groaznica secătuire a avuţiilor ţării prin năvălirea barbarilor de azi.Este profund dureros să vezi cum se înduioşează fiţuica din Pankov când,în bogata Românie, cineva reuşeşte să-şi cumpere o bicicletă! Ceeace în lumea liberă,ca în România de pe vremuri,constitue un fapt al vieţii cotidiane,pe care nici dracu nu s'ar gândi să-l puie la gazetă,- pentru "Glas" devine un eveniment,demn de publicat cu litere groase pe prima pagină! Niciunui gazetar din lumea liberă nu i-ar trăsni prin cap să scrie că cineva îşi cumpără un scaun,faţă de pernă,etc. Dacă "Glasul" o face,iată cea mai categorică dovadă că o astfel de achiziţie e ceva tare rar în România ocupată!

&& "Nici o altă sărbătoare din întreaga istorie a neamului nostru nu străluceşte atât de viu şi nu are însemnătate atât de covârşitoare pentru patria noastră ca ziua de 23 August.Adevărata independenţă naţională în această zi ne-am dobândit-o.. 23 August 1944 a fost înscris cu slove de aur în hrisovul sbuciumatei noastre istorii.. Fasciştii însă,aceşti mizerabili,cutează să ponegrească acţiunea cea mai înălţătoare din istoria României,fapta neasemănat de îndrăsneaţă şi eroică,a eliberării patriei noastre,din ziua de 23 August 1944"!- Va fi greu cititorilor să ghicească dacă textul de mai sus l-am luat din "Glasul" lui Gheorghiu-Dej,sau din "România" lui Vişoianu..

&& Viguroasa foaie a prietenului Basarabescu(USA),"Adevărul","ziar de luptă contra comunismului ateu şi criminal",combătând "pentru a asigura libertăţile şi drepturile viitorului nostru şi al copiilor noştri",- e de părere că "Solia",fiind un ziar "pur bisericesc şi de educaţie religioasă,nu se poate angaja în astfel de luptă,pentrucă nu este creiat pentru asta".Noi credem dimpotrivă. că,dacă-i vorba de luptă contra comunismului "ateu şi criminal",dărâmător de biserici,ucigaş de cler şi de credinţă,şi de apărarea libertăţii şi dreptăţii,apoi gazeta unei episcopii e obligată, chiar,să fie'n frunte! Când i se ard altarele,Biserica nu-şi poate permite luxul de-a se pieptăna.. Cel ce-ar ezita să pue mâna'n chica hoţului ce i-a intrat în casă, pe motiv că asta-i treaba gardienilor,ar intra pe poarta mare'n anecdotă!

&& Cel mai popular dintre regimurile "populare",puse cu parul în fruntea bucatelor,s'a dovedit cel din Albania,care a bătut până şi pe cel din Sovietia: la ultimele "alegeri",din 3 Iunie,"guvernul" a obţinut extraordinarul procentaj de 99,99% - din 889.868 alegători abia. 37 votând contra! Cel puţin aşa anunţă,cu toată seriozitatea,radio Tirana...

&& Descriind viaţa Sfântului Ioan cel Nou dela Suceava,"Buletinul Bisericii Ortodoxe Române din Argentina" arată că la Cetatea Albă,prin 1332,"eparhul era persan, pentrucă pe vremea aceea puterea regilor persani se întindea şi asupra Cetăţii Albe. Persanii se închinau la soare şi la stele". Micul "Larousse",ca să nu vorbim de marile enciclopedii,e însă de altă părere: că Persia fu cucerită de arabi în 652 şi,apoi,islamizată; iar,după diverse peripeţii,"în sec.XIII ea trecu în puterea mongolilor,cari se menţinură acolo până la 1405".Dacă totuş,la 7 veacuri dela islamizare,perşii se mai închinau la soare şi la stele,iar în plină ocupaţie mongolă la ei acasă îşi puteau încă permite să aibă prefecţi la.. Cetatea Albă,- acestea sunt cele mai minunate lucruri din minunata viaţă a Sfântului... Dar,poate e vorba de tătari..

&& "Un scriitor adevărat,care crede în arta lui ca într'o misiune socială sau naţională,poate el să rămână indiferent la torentul de energie creatoare care înviorează întregul său popor?" - se întreabă dl Crainic.Dacă dsa n'a mai produs nimic de când cu ocupaţia rusească - înseamnă că sau n'a crezut în arta lui,sau,mai de grabă, că onutul n'a avut cum produce "torente de energie creatoare"...

UN DISCURS IN CAMERA ROMÂNĂ,4-5 SEPT.1879

Ni s'a făcut o mare nedreptate atât de opiniunea publică din Europa cât şi de
către puterile care au semnat tractatul dela Berlin,care cred că sunt în drept să ne
condamne fiindcă noi am călcat prin legislaţiunea noastră internă principiile dreptă-
ţii şi ale umanităţii,admise în veacul nostru de popoarele civilizate.Ei bine,înainte
de a trece la alte chestiuni,astăzi voesc numai să resping aceste atacuri,să le res-
ping cu oarecari consideraţiuni ştiinţifice; şi vă rog să nu ziceţi că aceste consi-
deraţiuni s'ar putea spune numai într'o academie şi nu într'o Cameră legislativă,căci
când ştim că o falsă interpretare a unui principiu ştiinţific serveşte ca bază şi o-
piniunei publice mistificate şi Puterilor semnatare tractatului de Berlin pentru a
zice că servesc cauza umanităţii când vin şi ne apasă pe noi,atunci suntem şi noi în
drept,avem chiar datoria,de a dovedi că sau se înşală în ceea ce spun,dacă sunt de
bunăcredinţă,sau că întrebuinţează aceasta ca un pretext în scopuri rele şi culpabile..
S'au găsit în Europa publicişti eminenţi,oameni pretinşi foarte învăţaţi,cari au
susţinut că art.7 din Constituţia noastră ar fi contra ideii veacului nostru,contra
ştiinţei.Ei bine,voiu cerca să dovedesc -şi aci poate că mă voi depărta întrucâtva
şi de opiniunea dlui Blaremberg- că art.7 aşa cum s'a redactat este,pentru onoarea
naţiunei române,conform şi cu ştiinţa şi cu ideile veacului nostru.Este recunoscut
de către chiar acei cari ne atacă astăzi că prima condiţiune,pentru ca un Stat să poa-
tă exista şi prospera,este ca cetăţenii acelui Stat să fie din aceeaşi rasă,din ace-
laş sânge - şi asta e lesne de înţeles.Mai întâi,indivizii de aceeaşi rasă se căsăto-
resc obicinuit numai între dânşii - se menţine unitatea de rasă pentru toţi acei in-
divizi; apoi căsătoria dă naştere la sentimentele de familie,care sunt legăturile ce-
le mai puternice şi cele mai durabile din câte leagă vreodată pe indivizi între dân-
şii; şi când ţinem seamă că aceste legături de familie se întind dela individ la in-
divid până când coprind întregul popor al unui stat,vedem că toţi cetăţenii cari con-
stituesc statul sunt atraşi unul către altul printr'un sentiment general de iubire,
prin aceea ce se numeşte simpatie de rasă.Mai mult decât atât: dacă ţinem seama că
acelaş sânge curge în vinele tuturor membrilor unui popor,înţelegem că toţi aceşti
membri vor avea,prin efectul eredităţii,cam aceleaşi sentimente,cam aceleaşi tendinţe,
şi chiar cam aceleaşi idei: aşa încât la vreme de nevoe,la ocaziuni mari,inima tutu-
ror va bate în acelaş fel,mintea tuturor va adopta aceeaşi opiniune,acţiunea tuturor
va urmări acelaş scop - cu alte cuvinte naţiunea care va fi de o singură rasă va avea
un singur centru de gravitate,şi statul care va fi format dintr'o astfel de naţiune,
acela şi numai acela va fi în cele mai bune condiţiuni de tărie,de trăinicie şi de
progres.Prin urmare,după cerinţele chiar ale ştiinţei,cea dintâi condiţiune pentru
existenţa unui stat este ca poporul să fie de aceeaşi rasă.
Ei bine,acest adevăr este acela pe care se bazează principiul naţionalităţilor,
de care se face atâta vorbă în lumea civilizată.Acest principiu al naţionalităţilor,
se înţelege că nu se raportă decât la rasă,şi nicidecum la ceince se numesc supuşii
aceluiaş stat,fără deosebire de rasă,căci atunci principiul n'ar mai avea nici o a-
plicare.Ei bine,acest principiu este astăzi atât de adânc înrădăcinat în conştiinţa
tuturor oamenilor,fie oameni de stat fie simpli cetăţeni,încât toate constituirile şi
toate reconstituirile de state nu se mai fac în lumea civilizată decât după principi-
ul naţionalităţilor.Apoi să nu se mai zică atunci de către publiciştii evrei sau e-
vreofili că baza statului ar fi numai simplul interes material comun al cetăţenilor,
fiindcă vedem din contră că tocmai veacul nostru este acela care a dat naştere prin-
cipiului naţionalităţilor,şi tocmai principiul acesta prevalează astăzi din ce în ce
mai mult.Şi acest principiu este cu atât mai necesar,cu cât forma organică a unui
stat este democratică,precum este a României.Inţelegeţi foarte bine că altădată,şi la
noi,şi în alte state,au putut foarte bine să fie la un loc fel de fel de rase,fiindcă
atunci massa poporului nici nu avea drepturi politice - căci era un singur om sau o
singură clasă care domnea,şi astfel afacerile statului aveau în toate cazurile o sin-
gură direcţiune.Dar astăzi,când regimul este democratic,când poporul ia parte la afa-
cerile publice,cum ar putea să fie unitate de acţiune şi de direcţiune în conducerea
statului,când poporul ce conduce statul nu ar fi de o singură rasă,şi prin urmare nu
ar fi în el unitate de tendinţe,unitate de aspiraţiuni?
Este adevărat că aceasta nu împiedică admiterea străinilor la cetăţenia unui stat,
dar cu o condiţiune: ca acei străini să se contopească în naţiunea dominantă - cu al-
te cuvinte,să se amestece cu totul,aşa încât la urma urmei să rămână în stat tot unul
şi acelaş sânge.Acestea sunt singurele principii ştiinţifice ale naturalizaţiunii.Aşa
dar,pentru ca naturalizaţiunea să fie folositoare,raţională şi conformă cu ştiinţa,
ea nu trebue acordată decât acelor străini cari se contopesc,sau sunt dispuşi a se
contopi,prin căsătorie,cu indigenii.Altmintrelea,înţelegeţi bine că dacă s'ar acorda
cetăţenia la indivizi cari nu au aplicarea şi nici n'o pot avea de a se contopi în
sângele rasei dominante,atunci ar fi a expune acea ţară la o luptă perpetuă între ten-
dinţe contrarii.Nu zic că nu se poate ca diferitele rase ce ar exista într'o ţară să
aibă câte odată un interes comun,ca tendinţele ereditare ale unei a să fie de o potri-
vă favorizate ca şi tendinţele ereditare ale alteia de aceleaşi împrejurări.Cât timp
însă această stare de lucruri ar dura,împământeniţii şi cu pământenii ar trăi negreşit în

pace.Dar împrejurările se schimbă,și cu ele se poate schimba și interesul diferitelor
rase; și dacă nu astăzi,mâine,și dacă nu mâine,poimâine,tendințele împământeniților
se vor găsi în conflict cu tendințele pământenilor,și atunci interesul unora nu se
va mai împăca cu interesul altora,și atunci interesele unora nu vor putea fi satisfă-
cute fără sacrificiul intereselor celorlalți; și atunci va fi lupta de existență în-
tre o rasă și alta,vor fi lupte înverșunate care nu vor putea fi terminate decât: sau
prin disolvarea complectă a Statului,sau una din rase va fi zdrobită cu totul pentru
a rămânea iarăși o singură rasă dominantă în Stat.

* Acestea fiind datele științifice pe care orice om adevărat învățat le cunoaște
și le admite,să vedem acum dacă art.7 din Constituțiune păcătuește ceva în contra lor.
Ce zice art.7 din Constituțiune? Zice că împământenirea nu se poate acorda la streini
de rit necreștin - și pentru ce? Pentru cuvântul foarte simplu că acei de rit necreș-
tin nu se contopesc cu noi prin căsătorie și nu s'au contopit niciodată.Se știe că
art.7 nu vorbește de Hotentoți,nici de Cafri - vorbește de acei necreștini cari vin
obișnuit la noi în țară: însă necreștinii,cari vin în țară,sunt jidanii și cei mult
mahomedanii.Ei bine,istoria noastră națională și esperiența de toată ziua ne-a dove-
dit și ne dovedește că,dintre toți streinii cari vin la noi,turcii și mai cu seamă
jidanii sunt aceia cari nu se amestecă nici odată cu noi prin căsătorie - pe când cei-
lalți streini,ruși,greci,italieni,germani,se amestecă cu noi prin căsătorie și se con-
topesc cu noi,dacă nu la întâia generațiune la a doua sau la a treia,dar în fine vine
un timp când nu mai este nici o deosebire între acei streini și noi,nici în privința
sângelui,nici în privința iubirei de patrie; nu tot așa este și cu jidanii.Ei bine,
când o experiență de mai multe veacuri,făcută în propria noastră țară,ne dovedește
acest fenomen social,că necreștinii nu se amestecă cu noi,- când,zic,există o astfel
de experiență pentru noi,nu este permis legiuitorului român să nu ție seamă de dânsa.
De aceea legiuitorul din 1866 a lucrat și prudent și rațional,când a oprit dela împă-
mântenire pe streinii de rit necreștin.

Dar apoi mai este și o altă considerațiune care vine în apărarea art.7.Se tot zi-
ce că la urma urmei este în art.7 o deosebire de drepturi,bazată pe o deosebire de
religiune,și că este enorm ca în veacul al 19-lea să se facă deosebire de drepturi
civile și politice după deosebirea de religiune.Ei bine,eu voi zice că este enormă
confuziunea care se tot face între religiune,în înțelesul dreptului public modern,și
între ceeace se numește religie în limba vulgară.Religia,în înțelesul veacului al
19-lea,este acea care se ocupă numai de lucrurile nepământești,care nu au nimic a fa-
ce cu organizarea socială.Aceasta este religia tolerată,religia care nu influențează
asupra drepturilor civile și politice.Dar sunt și religii de acelea care se amestecă
în lucruri care nu sunt deloc de domeniul religiunei: astfel,religiunea judaică,ca și
religiunea mahomedană,este o organizațiune socială și politică îmbrăcată cu forma re-
ligiunei,cu alte cuvinte este o organizațiune socială teocratică.Așa,în religiunea
mahomedană,în Alcoran,precum și în Talmudul judaic,vedem prescripțiuni de domeniul
legilor politice,de domeniul legilor civile,până și prescripțiuni de igienă și de sim-
plă ordine publică.Ei bine,închipuiți-vă d-voastră că toate aceste prescripțiuni îm-
brăcate sub mantaua religiunei,după jidani sau mahomedani,nu se mai pot schimba,pen-
tru că religiunea este un adevăr perpetuu.Apoi,când într'o țară ar fi prescripțiuni
de ordine publică și privată declarate neschimbabile,precum este religiunea,înțele-
geți că ar fi o oprire a progresului acelei țări.Apoi,înțelegeți d-voastră că o reli-
giune care s'ar prezenta cu astfel de prescripțiuni,nu poate pretinde să fie respec-
tată de dreptul public european.Apoi,după ideile veacului al 19-lea ale lumii civili-
zate,sunt lucruri la care orice cetățean este ținut să se supuie,și sunt lucruri pe
care este lăsat liber să le adopte sau nu.După ideile veacului al 19-lea,nu este per-
mis ca fiecare să adopte legile publice care i-ar conveni,ca fiecare să se supuie la
legile civile care îi plac,ca fiecare să practice o morală publică după gustul lui;
din contră,după ideile veacului nostru,cetățenii trebue să fie puși cu sila sub ascul-
tarea acelor legi care privesc la ordinea publică,la regularea raporturilor dintre
oameni,la organizațiunea socială,- pe când în ceea ce privește religiunea propriu zi-
să rămâne fiecăruia libertatea să crează cum voește în Dumnezeu,în nemurirea sufletu-
lui și în viața viitoare.Prin urmare,când vine un jidan astăzi și pretinde în numele
libertății religioase să nu se atenteze la drepturile lui de a avea un oarecare fel
de comunități,de a percepe taxe,de a avea legi de igienă publică,privitoare la carnea
care trebue s'o mănânce,și altele multe de acestea,înțelegeți bine că astfel de pre-
tențiuni nu s'ar mai potrivi cu ideile veacului al 19-lea.Și cei care susțin că noi
trebue să primim la cetățenia română pe jidani,cu astfel de credinți și de idei îna-
poiate,sau că fac o confuziune neertată și nepermisă pentru oamenii învățați,sau că
sunt de rea credință.Am arătat că religiunea judaică,ca și cea mahomedană,este o or-
ganizațiune socială teocratică,- și când art.7 din Constituțiune zice "sunt opriți de
la cetățenie cei de rit necreștin",cari de fapt nu sunt decât jidani și mahomedani,
vedeți că și acolo nu este decât o afirmare a principiilor veacului al 19-lea care
au inspirat pe legiuitorul din 1866; aceste idei ale veacului al 19-lea sunt acelea
care exclud din rândul religiunilor tolerate pe cele ce nu sunt religiuni decât cu
numele.

* Presupuneți că am ajunge ca jidanii cetățeni să facă și să execute legile în ța-
ra noastră,ei cari sunt ținuți de conștiința lor,de organizația și de solidaritatea
lor socială să respecte și să pue în aplicațiune numai și numai legile civile și po-
litice prevăzute în Talmud și în cea mai mare parte condiționate de Moise.Înțelegeți
prea bine că ei,cari pe lângă altele sunt și fanatici,au o datorie de conștiință de
a face ca legile țării întregi să fie făcute după acel tipic,și nu vor lipsi de a o
face atunci când ei ar predomina în țara aceasta.Ei bine,atunci nu ei se vor asimila
cu noi și vor respecta legile noastre,ci va trebui ca noi să ne asimilăm lor,ca noi
să respectăm legile lor.Vedeți prin urmare că prohibițiunea pusă în art.7 este foarte
dreaptă și se justifică chiar cu principiile științei moderne; astfel că art.7 din
Constituțiune este conform cu ideile cele mai pure,cu principiile cele mai sănătoase
de drept și de umanitate,în acord cu știința.Cu aceasta am voit numai să dovedesc că
nu ni se poate imputa nimic în cât privește art.7 și că orice imputare ni se face
este sau de rea credință sau din ignoranță.

* Vă voi face acum o expunere a primejdiei chestiunii jidovești,arătându-vă că în
orice caz,oricum s'ar pune chestiunea,oricum s'ar interpreta,noi,dacă nu vom lupta
în contra elementului jidovesc,vom pieri ca națiune.Ce sunt jidanii? Se deosebesc ei,
după cum pretind,de ceilalți conlocuitori ai lor numai prin aceea că au credințe re-
ligioase deosebite? Nu! Jidanii constituesc o națiune distinctă de toate celelalte
națiuni,și dușmană acestora.Mai mult decât atâta: putem zice că jidanii sunt națiunea
cea mai bine constituită și cea mai distinctă din toate națiunile câte sunt pe lume.
Mai întâi,nu le lipsește nimica pentru a constitui o națiune.Lucrul principal este că
descind dintr'o singură rasă care s'a păstrat totdeauna.Apoi în complexul lor de legi,
în Talmud,au legi politice,civile,administrative,legi de ordine publică,până și de
igienă publică și privată; astfel că nu le lipsește nici o lege dintre acelea care au
de scop constituirea unei națiuni.Mai mult decât atât,au chiar o patrie.Este adevărat
că nu o patrie reală,ci o patrie imaginară,Palestina; însă o patrie pentru care au
atâta iubire,atâta patriotism,încât nu le mai rămâne iubire și patriotism pentru o
altă patrie!

Am zis Palestina; să nu credeți că această Palestină e numai decât acea din Asia;
după credința lor Palestina este țara aceea unde Mesia,care are să vie,va stabili o
împărăție jidănească.Acea Palestină,împărăție jidovească,va fi stabilită și la noi.
Astfel,prin Palestină ei înțeleg o țară ideală al cărui loc nu este încă fixat în lu-
me,și pentru care jidanii au atâta iubire încât nu mai pot iubi și o altă patrie.Atât
de mult o iubesc,încât în toate rugăciunile și actele lor religioase nu lipsesc de a
o invoca și de a-i mărturisi iubirea lor.Este un obiceiu că la toate sărbătorile cele
mari,când se despărțesc din Sinagoga lor,să-și zică: La revedere în anul viitor la
Ierusalim! așa că în inima lor întotdeauna este speranța de a dobândi acel Ierusalim
și Palestină închipuite.Ei bine,astfel au fost jidanii de mii de ani; astfel au con-
tinuat; și,din cele ce voi avea onoarea a vă spune,veți vedea că astfel vor continua
a fi: un popor deosebit,cu patrie deosebită,pe cât timp vor continua să rămână jidani.

Pentru a ne convinge despre aceasta,e destul să aruncăm o privire asupra organi-
zațiunei care le-a dat-o Moise.D-voastră știți că Moise a organizat această națiune
pe când ea se afla rătăcind prin pustiile Arabiei; și a organizat-o astfel în cât să
poată subsista ca națiune distinctă,sau vor avea o țară a lor,sau nu vor avea,găsind
pământul făgăduinței sau negăsindu-l,trăind singuri sau amestecați cu alte popoare.
Mai știți că Moise le-a dat o organizațiune politică,împărțind poporul în diferite
triburi,subtriburi,etc.,și punând în capul fiecărei din aceste diviziuni câte un ma-
gistrat,care avea și autoritate guvernamentală și dreptul de a interpreta și aplica
legile.Acest fel de magistrați,care s'a continuat prin tradițiune până în zilele noas-
tre,nu sunt alții decât rabinii lor de astăzi.Afară de legi politice,Moise le-a mai
dat și legi civile și domestice; ceeace este mai remarcabil în aceste legi este că e-
vreii sunt opriți de a se contopi prin căsătorie cu străinii; apoi le-a mai dat legi
de ordine publică,etc.In sfârșit,pentru a face ca această legislațiune să rămână cris-
talizată,să rămână pentru totdeauna așa,au îmbrăcat-o sub forma religiunei,ca astfel
să rămână perpetuă ca și adevărul religiunei.

* Pentru a da acestei legislațiuni caracterul religios,și pentru a asigura astfel
conservarea națiunii evreești,Moise a spus evreilor lucrul următor: "Dumnezeu a făcut
un contract cu strămoșii jidovilor: cu Avram,Isac și Iacob,prin care Dumnezeu se obli-
gă să nu iubească decât pe poporul israelit și să urască pe toate celelalte națiuni;
să facă bine poporului israelit și să facă tot răul posibil celorlalte națiuni; se
obligă că,după un timp mai mult sau mai puțin lung,să subjuge,să robească toate cele-
lalte popoare,poporului jidovesc; pentru care scop va trimite pe Mesia cel așteptat,
care va fonda împărăția evreească căreia vor fi supuse toate popoarele.Insă,pentru ca
această promisiune să poată fi realizată,trebue ca jidanii să nu se amestece prin că-
sătorie cu străinii,pentru ca Dumnezeu să poată distinge sângele lui Israil,pe care
trebue să-l protejeze de sângele străin,care trebue să-l prigonească".In schimbul a-
cestor obligațiuni,luate de Dumnezeu,jidanii la rândul lor au luat obligația de a ob-
serva toate legile date de Dumnezeu; și nu numai legile cele religioase,dar și acele
civile și politice,care sunt legate toate cu legea divină.In puterea acestor legiuiri

danii sunt obligați a se iubi unul pe altul,iar de altă parte a urî pe străini,precum Dumnezeu îi urăște.Ei trebue să-și facă bine unul altuia,precum Dumnezeu le face lor bine; dar trebue să facă rău străinilor,pentru a-i slăbi,a-i subjuga,și a pregăti astfel domnirea jidanilor,sub conducerea lui Mesia,asupra lumii întregi.Ei trebue să fie morali între dânșii; dar față cu străinii pot să fie și imorali,când prin aceasta ei pot să-i subjuge; căci nimic nu se poate considera de imoral,când este vorba de a se facilita,prin aceasta,venirea lui Mesia și stăpânirea lumii de către jidani.

Se înțelege că jidanii,chiar după prescripțiile Talmudului,urmează să fie onești cu străinii,într'atât întru cât acea onestitate se împacă cu interesele lor,dar în cazul contrar,ei pot și chiar sunt datori să întrebuințeze,față cu străinii,mijloace imorale,precum: minciuna,calomnia,corupțiunea; ei trebue să practice între dânșii virtutea,în acelaș timp trebue să favorizeze la străini toate viciurile.Prin aceste mijloace ei sunt siguri că se vor achita de datoria ce au contractat către Dumnezeu.

Toate acestea nu sunt niște închipuiri,ci sunt adevărata interpretațiune pe care jidanii o dau Bibliei și Talmudului; acest din urmă nefiind altceva decât legea orală a lui Moise,păstrată prin tradițiune și colecționată în diferite timpuri de rabini.

Jidovii au executat acest contract pe care l-au făcut cu Dumnezeu într'un mod foarte conștiincios de la început și până acum,și nu s'au desmințit niciodată.Este interesant de a ști care este secretul conservării așa de îndelungate a religiei judaice,pe când atâtea alte religii nu au putut subsista așa mult timp.Acest secret se află chiar în natura contractului,pe care jidanii cred că l-au încheiat cu Dumnezeu.

* In timpurile din urmă,ei au găsit un mijloc eficace pentru ajungerea scopurilor lor.Nu de mult timp s'a înființat,în Europa,Alianța Israelită Universală,poate că aceasta se trage chiar dela congresul jidovesc din Cracovia,dar ea este definitiv constituită cu mult mai încoace.Această alianță universală,după cum se vede din purtarea ei,din actele ei,nu este în realitate decât un guvern al poporului jidovesc.Mai întâi,această alianță dispune de venituri enorme din cotizațiile membrilor din toate comitetele lor răspândite în toată lumea,din chetele făcute prin sinagoge,etc.Ei bine, ce se face cu aceste sume de care dispune alianța israelită? Se administrează guvernul jidovesc.Dar ce cheltuieli are guvernul jidovesc? Cine știe armele cu care luptă acest stat-major al poporului evreesc,știe și natura cheltuelilor pe care el le face.

Existența,chiar,a alianței israelite ar fi poate dovada cea mai strălucită din din câte s'ar putea aduce că jidanii nu sunt nicăieri cetățeni buni.Ei bine,ce-ar zice de exemplu,importanții membri ai alianței israelite din Paris,cari sunt cetățeni francezi,dacă le-ar pune francezii întrebarea aceasta: Cum,voi cari vă pretindeți cetățeni francezi,și cari prin urmare aveți datoria de a apăra interesele francezilor fără deosebire de religiune,cum voi neglijați afacerile curat franceze și vă îngrijiți numai de jidani fără deosebire de Statul la care apartin? Dacă ei ar zice că fac aceasta din filantropie și din umanitate,li s'ar putea răspunde că umanitatea s'ar putea exercita în acelaș timp și în favoarea altor popoare nenorocite,fiindcă nu sunt numai israeliții popor nenorocit,cum zic ei.Pentru ce,de exemplu,nu luptă ei pentru acordarea cetățeniei la Arabii din Algeria,precum au luptat pentru jidanii din Algeria? Dar,cum am zis,alianța israelită nu este decât un guvern jidovesc,stabilit a lupta contra tuturor celorlalte națiuni; alianța israelită este un stat-major al armatei jidovești,răspândită în toate părțile lumii.Care sunt armele de care se servește alianța israelită? Corupțiunea,minciuna și calomnia.Vă aduceți aminte nu mai departe decât în 1868,când a fost neînțelegere în chestiunea jidanilor dela noi: toată presa jidovească în care scrie alianța jidovească,toată s'a ridicat în contra noastră și a spus minciunile și calomniile cele mai infame.Ce au făcut apoi membrii cei luminați ai alianței israelite la congresul dela Berlin? Au prezentat un memoriu în care spuneau minciunile și calomniile cele mai mari contra noastră.

S'a vorbit de un plan pe care l-ar avea alianța israelită,se înțelege că aceasta se poate să fie și se poate să nu fie; dar din apropierea mai multor fapte rezultă că nu este lipsită de probabilitate; s'a vorbit că alianța israelită ar voi ca să procure o țară pentru jidani,ca să stabilească undeva o țară curat jidovească,cu alte cuvinte să stabilească acea Palestină mult așteptată și anunțată de Talmud,pentru aceasta se zice că s'a ales România.In adevăr,România prin caracterul poporului său, prin starea sa economică,prin micimea ei oferă multe avantage pentru alianța israelită,adică e foarte ușor de a fi transformată în țară jidovească; pe când toate celelalte din Europa sunt prea mari,și jidanii sunt relativ prea puțini pentru ca să poată jidanii ajunge la acest scop.Aceasta ar fi dar cauza care face pe alianța israelită ca să mărească numărul jidanilor la noi; și pe de altă parte să-și mărească influența.Iată ce a făcut pentru una și pentru alta.In privința numărului,jidanii din toate împrejurimile noastre,din ordinul acelora care țin astăzi locul lui Moise curg și năvălesc în fiecare zi la noi,cu toate că pretind necontenit că sunt persecutați; însă dacă ei pretind cu toate acestea că sunt persecutați,o fac numai pentru a-și atrage în favoarea lor compătimirea Puterilor.Mai mult decât atâta,jidanii au întrebuințat câteva mijloace foarte viclene ca să-și atragă chiar alianța străinilor contra noastră.Astfel ei au făcut să creadă pe Austria și Germania că ei ar fi la noi antemergătorii germanismului,numai pentru a-și atrage simpatia și protecțiunea acestor țări. Apoi ei s'au oferit a fi spioni,agenți mijlocitori,servitorii tuturor străinilor cari

au avut vreodată la noi interese contrarii intereselor românești,cu chipul acesta ei au voit să capete simpatia,interesul,ajutorul tuturor străinilor,pentru a lupta mai cu succes contra noastră.

* Iată acum mijloacele pe care evreii le-au întrebuințat cu succes contra noastră, pentru a pune mâna pe toate averile și prin urmare pe toată puterea economică a țării. Afară de uzură,pentru care sunt vestiți,evreii mai întrebuințează două mijloace pe care țin a le spune pentru că sunt puțin cunoscute,fiindcă se țin în secret și cu greu le poate cineva află.Aceste două mijloace au de scop aservirea economică a țării și sunt organizate într'un mod puternic și la care participă cu multă fidelitate toți jidanii.Primul mijloc este acesta: orice consumator jidan este obligat,cu ordin dela sinagogă,ca niciodată să nu cumpere un obiect pentru consumat dela un nejidan,pe câtă vreme poate să găsească acelaș obiect la un jidan din localitatea sa.Nu este permis contrariul decât când prin aceasta s'ar putea realiza un folos extraordinar.

Al doilea mijloc: orice neguștor jidan e liber să vândă marfa lui cu orice preț la creștin,dar e obligat ca la consumatorul jidan să o vândă cu un atâta la sută mai puțin.Cu aceste două mijloace,jidanii fac ca consumatorii jidani pentru aceeași cantitate de lucru consumată să cheltuiască mai puțin din averea lor decât creștinii,iar pe de altă parte prin diferitele lor mijloace de concurență,lipsite de scrupulul moralității,câștigă mai mult decât creștinii.

Dacă vom ține seamă de forța economică care o au la noi,atunci înțelegeți foarte ușor că pe lângă aceasta,dacă vor mai avea și dreptul de a face legi,de a le interpreta și aplica după interesul lor,ei cari sunt așa de părtinitori,atunci am fi cu totul puși la discrețiunea jidanilor,cari ne-ar înlocui ca națiune dominantă.Când ar ajunge să pună mâna pe imobilele din România și tot deodată să predomine și în orașe, după Constituțiunea noastră ei ar avea puterea politică.Și ei ar ajunge repede la această putere.Căci e destul să fie numai câteva mii de evrei naturalizați,pentru ca aceștia să poată,prin diferite manopere,să formeze majoritatea în cele dintâi două colegii de alegători.

Vă aduceți aminte că Imperiul Roman din Orient,cu capitala Constantinopol,a fost escamotat de Greci.Era Imperiul Roman,și într'o bună dimineață se pomenește că i se dă numele de Grecia,și aceasta pentru că Grecii au ajuns treptat,prin numărul și manierele lor,a fi oamenii cei mai influenți din țară și a ocupa locurile cele mai înalte la Stat.Ei bine,tot astfel se poate întâmpla și la noi,când jidanii vor dispune de drepturi politice,căci numărul lor va deveni din ce în ce mai mare; atunci vor ajunge să ocupe pozițiunile cele mai înalte,funcțiunile publice cele mai mari,și în sfârșit puterea legislativă,încât la un timp oarecare,țara să devină jidovească,astfel că vor avea și curajul de a o declara de atare,fiindcă nimeni nu-i va putea împiedica de a o face aceasta.-

Vasile Conta

SMEU BĂTRÂN de V.Voiculescu

Muriră Smeii,parte în poveste
Și parte în dricul zilelor de rând;
Mai este unul,dacă tot mai este,
Dar va pieri și-acesta pe curând:

Văduv de aripi,n'are nici măsele
Cât pietrele din morile domnești,
Ci niște găunoase pietricele,
Cu care glojdăe baboi de pești.

Dar bea tutun și spirt de cel mai tare
Și scoate fumul vălătuc pe nări,
Iar limba-i veninoasă tihnă n'are
Scuipând mereu sudalme și ocări.

Când pandalii îi vin,se ia la sfadă
Cu lumea 'ntreagă arțăgosul moș,
Cotonogește câinii din ogradă,
Svârle cu paloșul după cocoș.

Deși e gârbov,fiară,și tușește,
Smeoaica-l ține în bordei legat,
Căci ar mânca,așa bătrân cum este,
Hapsânul,toate fetele din sat.

Evreii pe față sovietici,locuind în Rusia,au scris confraților din lumea liberă,cari au rolul de a face încă pe capitaliștii,că ei se simt acolo destul de bine. "Noi suntem foarte supărați -proclamă ei,în "L'Observateur du Moyen Orient et de l'Afrique",foaie evreiască din Paris- când citim în presa apuseană că în Rusia ar exista o campanie antisemită.Noi asigurăm cu aceasta pe toată lumea: evreii sovietici n'au nevoie de niciun avocat,de niciun apărător.Orice observator obiectiv nu poate decât să admită că în Rusia nu există nicio problemă evreiască".In sprijinul acestei aceste afirmații,scrisoarea arată că,deși evreii reprezintă abia 1,1% din populația Rusiei,ei dispun acolo de 14,7% medici, 8.5% scriitori și jurnaliști, 10.4% juriști, 7.7% muzicanți,pictori,etc.Chiar recent,generalul de brigadă Iacob Kreyzer a fost avansat general de armată,iar alt evreu numit vicepreședinte al guvernului sovietic! E inutil,ba chiar Sigur,dac'ar fi mereu sinceri,evreii n'ar avea decât de câștigat.E inutil,ba chiar primejdios,să facă mereu pe victimele unui sistem pe care ei l-au creiat(cu Marx și Engels),ei l-au hrănit(cu Trotzki,Kamenev,Zinoviev,etc.),ei l-au impus(cu Roosevelt, Kaganovici,Pauker,etc.) ei l-au întărit militărește,cu toți spionii atomici pe cari i-au dat - și tot ei continuă să-l țină astăzi în picioare,spre a îndobitoci de tot popoarele peste care vor să domnească.E cine,pentru orice eventualitate istorică,să se cunoască clar răspunderile.-

ISTRATE ŢIGANUL

- "Pe cine ia azi doctorul la rând?" - întrebă Ioan Roman, un ialomiţean ce-şi lăsase amândouă picioarele prin şanţurile dela Griviţa.

- "Pe Istrate Ţiganu!" - răspunseră toţi, uşuraţi oarecum că-i trece rândul la măcelărit pe ziua de azi. Iar bietul ţigan, galben la faţă, cu ochii rătăciţi, se uita de la unul la altul ca şi cum ar fi căutat la cineva îndurare. Dar neîntâmpinând de cât priviri răutăcioase şi cuvinte batjocoritoare, plecă trist capul pe piept, fără să răspundă nici un cuvânt la nesocotitele şi răutăcioasele glume ale tovarăşilor săi.

Doctorul intră. Un fior ne coprinse o clipă la ivirea acestui om fără milă, care cu sonda şi cu cuţitul îşi făcea de petrecere, chinuindu-ne zilnic pe fiecare la rând. Şi poate că avea dreptate, că şi noi într'o vreme, până nu ne schilodise încă turcii, destule gloanţe şi obuze ucigătoare aruncasem în parapetele lor. Şi treaba asta o făceam cântând şi râzând, chiuind de bucurie când cialmale turceşti şi bucăţi de trupuri rupte isbucneau în slavă, ori de câte ori obuzul se spărgea în mijlocul turcilor. Şi acuma, destule chinuri suferam de pe urma păcatelor noastre.

Toate erau pregătite pentru operaţiune. Istrate fu adormit într'un minut, iar doctorul, în cea mai deplină linişte şi fără pic de remuşcare, înfige cuţitul, curăţind toate părţile nesănătoase, şi scoate cu cleştele gloanţele şi osciorele cele strivite din piciorul stâng al lui Istrate, care părea mai mult o bucată de buştean putredă. Sângele curge şiroae; un sânge negru, stricat. Apoi doctorul, lăsând pe infirmier să-i lege rana, eşi, fără să pară câtuşi de puţin turburat. Noi însă furăm mişcaţi, deşi la Plevna auzisem alte grozăvii cu mult mai mari.

Istrate, redeşteptându-se, scoase un oftat de uşurare, văzând că doctorul nu-i tăiase piciorul ci numai curăţise părţile nesănătoase. Doamnele care ne îngrijeau, şi care în timpul operaţiunei fugiseră toate pe afară, ne îmbiară să jucăm loton, ca să uităm trista impresiune ce ne lăsase această operaţiune. La jocul nostru luă parte şi turcul Şechir, un rănit, prizonier, care ne vizita adesea. Era prieten bun cu Istrate şi acesta îl punea, ori de câte ori venea pe la noi, să cânte cântece turceşti. Istrate, urmărindu-şi jocul cu ochii pe cartelă, adormi. Iar Şechir cu dragoste de frate îi potrivi binişor perna sub cap. Intr'o zi întreb pe Istrate:

- "De unde, mă, atâta prietenie cu Şechir?

- "Ce, nu ştii?

- "Nu!

- Stai colea să-ţi povestesc.

Ne adunarăm toţi în jurul lui Istrate şi el începu:

- "Eram într'o zi în avant-posturi în şanţurile dela Griviţa. Pe mine mă puseră la postul cel mai înaintat, fiindcă eram ţigan.

- "Păi acuma ce eşti? obiectă Roman râzând.

- "Pielea de ţigan e mai eftină - ziceau rumânii; un ţigan cât un curcan. Cum stam aşa pitit în şanţ, cu ochii la pândă şi cu mâna pe puşcă...

- "Ţâşt un epure! - râse Roman, şi chiotele isbucniră.

- "Ei, atunci nu vă mai spun! zise Istrate supărat - şi cu toate astea reîncepu: cum stam cu ochii la pândă şi cu mâna pe puşcă, ajunge la mine un miros plăcut de tutun ce venea din şanţul turcesc. Şi mi-a făcut o aşa poftă, că aş fi dat o lume pentru o ţigare; şi eu nu aveam tutun să orbeşti un şoarice. Mă târăsc binişor şi ajung la capătul şanţului turcesc. Il văd pe ăsta -arătând pe Şechir- că sta jos turceşte, rezemat de peretele şanţului, cu ciubucu în gură şi cu ochii în zare. Şi scotea nişte rotocoale de fum de-ţi era mai mare dragu. Puşca o rezemase de păretele şanţului, alăturea de el, iar chiseaua doldora de tutun aci jos. Mi-a venit în gând să mă reped să-i iau chiseaua şi să fug.

- "Puteai mai întâi să-i trimeţi un glonţ în cap! răspunse unul.

- "Vezi, la asta nu m'am gândit -zise Istrate gândind o clipă, şi urmă: pe când mă chibzuiam ce să fac, el întoarce capul spre mine şi mă vede. Intr'o clipă fusei lângă turcul; şi, până să apuce să pue mâna pe puşcă îl făcui să înţeleagă că mor de-o ţigare de tutun. Turcul, după ce-i trecu zăpăceala, îmi întinse chiseaua zâmbind. Luai o mână de tutun şi umplui buzunarul. Şi fiindcă stam ca pe ghimpi, trăsei de două-trei ori din ciubucul lui şi plecai repede, că se apropia schimbul. Şi de atunci ne cunoaştem. Când s'a luat Plevna, am căzut rănit, în ziua de 28 Noembrie, şi tocmai aici, pe sala spitalului, ne-am găsit iar.

....

Săptămâna trecută un cerşetor rezemat în cârjă, îmbrăcat în sdrenţe, cu crucea pentru vitejie pe piept, sta la capătul podului Domniţa Bălaşa, întinzând mâna la trecători. Deşi îmbătrânit, slab şi prăpădit, îl recunoscui: - "Tu eşti Istrate?

- "Eu, dar de unde mă cunoşti? îmi răspunse el milogindu-se. Mă silii să-i aduc aminte, dar mă uitase.

- "Miluieşte-mă cu ceva -se ruga el când vrui să plec-, să-mi cumpăr un sfert de pâine...

..L-am mai zărit de câteva ori cerşind pe străzi, apoi nu l-am mai văzut. Negreşit că poliţia l-a trimis la urma lui.

Ştefan Georgescu-Sergent
(Amintiri din război)

RĂSPÂNDIREA ROMÂNILOR

D'aşa-i Doamne'ntre străini
Ca mlădiţa între spini,
Suflă vântul şi-o clăteşte
De toţi spinii mi-o loveşte.

România, chiar în graniţele ei lărgite nu cuprindea întreaga suflare românească aflată pe faţa pământului. Nu există alt popor, dintre cele din Europa, care să aibă o răspândire mai largă în toate direcţiile şi chiar la depărtări mari, de sâmburele central ca poporul românesc. De răul traiului de acasă ş'au luat lumea'n cap şi Slovacii, Cehii ori Polonii. S'au împrăştiat şi ei mai ales dincolo de Ocean, unde li se îngăduia să muncească pentru pânea zilnică. Asemenea grupe emigrate s'au rupt de sâmburele etnic; s'au împrăştiat din prea plinul ce nu mai încăpea în teritoriul lor de baştină. Nici unul dintre aceste popoare însă nu e răspândit de jur împrejurul teritoriului lor de naştere, sub atâtea stăpâniri deosebite, cum e Poporul românesc. Pe o hartă a neamurilor din Europa, întinderea lui ia o configuraţie asemenea unei amoebe, cu pseudopode neegale, care mai lungi, care mai scurte. Unele din aceste prelungiri tot mai subţiate, înaintate prea adânc în inima altor popoare, au fost topite, ne putând rezista desnaţionalizării. Au dispărut Românii ca etnicitate, dar au lăsat dovada întinderii lor în decursul veacurilor. Prin osteneala muncii migăloase, profesorul clujan N.Drăgan, dispărut în puterea vieţii, a dovedit că Românii au existat către vest dincolo de Tisa unde se păstrează încă numiri româneşti de localităţi. In spre Moravia se află nume de munţi de origină românească. In vechea Polonie s'au păstrat obiceiuri care dovedesc traiul îndelung al Românilor prin acele ţinuturi.

Au fost multe pricini care au înlesnit întinderea radiară a Românilor. In primul rând este chiar marea întindere iniţială unde au luat naştere din poporul dac, cu o răspândire din spre sud de a stânga Dunării până'n nord, iar spre răsărit până'n ţinuturile azi ocupate de Soviete. Aşa se lămureşte limba, în fond aceeaşi, din miezul Peninsulei Balcanice până aproape de Bug. Poporul românesc a fost şi a rămas în bună parte până azi cu o excepţională putere de înmulţire. Au fost ani, chiar din vremurile de acum, când Românii stăteau în fruntea multor alte popoare în privinţa naşterilor numeroase, întrecând şi pe acele vestite prin înmulţirea lor, cum sunt Japonezii ori Italienii. Faţă de înmulţirea neamului românesc, spaţiul lui vital deveni tot mai restrâns. Oamenii îşi căutau loc sub soare. Era natural să se întindă tot spre periferia sâmburelui central. Nu a avut loc numai o firească expansiune datorită înmulţirii. Intervin şi cauze felurite, care aduc mişcări mai bruşte, mai intense, fie din loc în loc în cuprinsul ţării, fie peste graniţele temporare. Aproape nu e veac din viaţa poporului român, care să nu fie însemnat cu asemenea neogoiere silită, căci linişte mai îndelungă nu s'a aşezat prea adesea pe meleagurile româneşti. Din potrivă. Cerul era mai mult înnourat, cu furtuni năprasnice. Seninul rar se întindea pe deasupra noastră.

Chiar dela închegarea poporului daco-roman, năvălirile de veacuri dinspre răsărit, asemenea puhoaielor pustiitoare, au avut drept urmare mişcări de apărare, prin taina văilor înfundate ori prin depresiunile închise de munţi (Ţara Haţegului, Maramureşul). Năprasnica năvălire a Slavilor şi aşezarea lor mai temeinică în stânga Dunării, a despărţit dintr'un început cele două mari ramuri româneşti: balcanică şi dacică. Urmară apoi furtunile puternice abătute în veacuri peste veacuri asupra fiecărei din aceste părţi, care au născut vârtejuri şi curente de deplasare neogoiate deplin, nici în veacul în care trăim. Nu erau numai cauze venite din afară, din năvăliri de alte neamuri peste noi. Tătarii au pustiit într'o parte. Norodul îşi lua lumea'n cap mutându-se aiurea. Turcii şi Ruşii mânau ca nişte turme prizonieri ori populaţie paşnică, ducându-i departe de vetrele lor. Când D.Cantemir s'a retras spre Harcov, a fost întovărăşit de mii de moldoveni aşezaţi pe moşiile pribeagului domnitor. Urmară prigoanele ungureşti în Ardeal, birurile până la istovire în Principate, persecuţiile religioase, secetele îndelungi. Apucau oamenii care încotro puteau, unii spre munţi dinspre şes, de nu au mai rămas decât numele la multe sate din Ţara-de-jos a Moldovei; alţii dinpotrivă treceau munţii dinspre apus. Descălecarea Moldovei e o urmare a persecuţiilor din partea regilor ungureşti asupra populaţiei şi a căpeteniilor ei din Maramureş.

In veacul al XVIII-lea, ca urmare a prigoanei religioase dusă în Ardeal împotriva celor ce ţineau la credinţa străbună, mulţi dintre aceştia s'au lăsat spre Principate, după cum cei din Principate de pe urma sărăciei înăsprite prin birurile neomenoase, treceau Nistrul la Ruşi, ori Dunărea "la Turci". In deosebi, în întreaga mişcare repetată a populaţiunii româneşti, de mare însemnătate pentru întărirea şi lărgirea românismului au fost revărsările intermitente din prea plinul Ardealului spre periferie. După cum Bălcescu a asemănat Transilvania cu o cetate a românismului, din punctul de vedere al mişcărilor de populaţie Ardealul se poate asămui unor izbucuri, izvoare intermitente care din vreme'n vreme revarsă din adâncul stâncilor năvala de apă limpede şi răcoritoare, cu atâta putere uneori încât chiar dela izvor e în stare să fie folosită.

Cele mai importante mişcări radiare, unele îndepărtate de sute de kilometri, persistente o lungă bucată de vreme, sunt în legătură cu îndeletnicirea păstoriei, principală dela începutul începuturilor. "Drumurile oilor" în amănunţimi cunoscute azi, datorită unor destoinici cercetători dela Universitatea din Cluj, formau o pânză ce acopere mare parte din pământul românesc, până dincolo de graniţe.

Documentele italiene dela sfârşitul Evului Mediu numesc români(Stanchus,Radus,Demetrius) care ajung ca negustori în târgurile din Crimeia.Sunt pomeniţi şi în 1290 (G.I.Brătianu).In deosebi mocanii,mărginenii,breţcanii dela marginea externă a Transilvaniei,mânându-şi turmele bogate,la iernat,în ţinuturile cu păşuni întinse,ajung până'n regiunile de dincolo de Marea Caspică.Chiar în vremurile mai noi,păstori mărgineni trec de Caucaz şi Caspica,ajung până în regiunea lacului Aral.Bucur Jugureanu din Cacova a străbătut prin pustiul Kizil-Kum(Fremetca-Roşie).Dumitru Dragomir a lui Iacobuţ din Vale ajunge până la Buchara; I.Coman dela Mercurea Sibiului până la graniţa Afganistanului,călcând astfel pe drumul lui Alexandru Machedon,până spre India. Au tras însă brazde adânci în răspândirea şi întărirea românismului în deosebi din apropierea Carpaţilor.Prin curajul cu care au răzbătut pretutindeni,învingând greutăţile de tot soiul,au dovedit câtă energie zace ascunsă la Românul cu aparenţă de adormire.In lungul drumurilor bătute pe jos,cu popasuri,vremelnice,au întemeiat aşezări gospodăreşti până'n Dunăre şi Mare.Pribegia în locuri puţin cunoscute,nu întotdeauna cu primire prietenoasă,cere o voinţă îndârjită şi o energie neînfrântă,pe lângă o muncă fără samăn de grea,însuşiri care,dacă sunt înteţite,cultivate,stau pretutindeni la baza progresului omenesc.Faptele de adevăraţi Wikingi români,ale oierilor mărgineni,dela Poiana Sibiului,Tilişca ori Jin,descrise cu multă documentare de către N. Dragomir,profesor secundar din Cluj,reprezintă icoana puterii noastre de muncă şi expansiune,ca şi chezăşia posibilităţii din viitor de a înlocui în toate direcţiile pe străinii,care au acaparat la noi ocupaţiunile cele mai rentabile.Astfel se lămureşte chiar vitalitatea şi păstrarea etnicităţii noastre la fraţii din locuri depărtate, hărţuiţi şi gata să fie înghiţiţi de cei care-i înconjură,în mai mare număr şi mai ales folosind mijlocul asprei administraţii.

Dacă în ţările unde se află Români s'ar face statistici cinstite,după naţionalitate,pe lângă cele vreo 13 milioane de români(72% din populaţie) din cuprinsul României dela 1930,ar trebui de adăugat cel puţin vreo 3.000.000 de Români aflaţi în restul lumii,chiar după socotelile,de sigur mult depărtate de realitate,ale stăpânitorilor interesaţi.Astăzi în afara graniţelor actuale mai trăesc cel puţin 6 milioane de Români,în Rusia peste 3 milioane,în Ungaria aproape 1.500.000(după diktatul dela Viena).Mulţi Români se găsesc de-a stânga Nistrului până departe în regiunea Bugului(Buhul lui Miron Costin),de deasupra cărora abia după 1941,prin înaintările vitejilor lor fraţi necunoscuţi,s'a rădicat ceaţa în care trăiau despărţiţi din vechi timpuri.Românii transnistrieni sunt în mare parte băştinaşi pe locurile în care-şi duc viaţa,căci străbunii Daci se întindeau până în aceste părţi,iar Romanii au lăsat urmele întinderii lor prin aceleaşi regiuni.Cronicarul rus Nestor vorbeşte de Volochi, numele Românilor,încă înainte de stăpânirea Ungurilor pe Tisa.Peste ţesutul străvechi al Românilor băştinaşi,s'au aşezat în diferite vremuri Români din Principate şi chiar din Transilvania.Pe timpul lui Duca Vodă,care se numea "Domn Ţării Moldovei şi Ucrainei",la sfârşitul veacului al XVII-lea,a trecut Nistrul multă gloată.Dea stânga Nistrului sate compacte se ţin una,dela Mohilev până la Ovidiopol lângă Odesa, cu nume româneşti ca Botoşani,Creţeşti,Grădiniţa,Ştirba şi câte altele."Drumul baciului",nume păstrat şi azi,spune obârşia locuitorilor,agricultori şi oieri înainte de orice.Prezenţa lor compactă în această regiune este de altfel consfinţită şi prin "Republica moldovenească" înfiinţată de Uniunea sovietică,având drept capitală Tiraspol.Către răsărit sate româneşti se întind până spre Harcov,cu locuitori păstraţi încă de pe vremea lui D.Cantemir,pe moşiile dăruite lui de Petru-cel-Mare.Sunt Români, oieri transilvăneni,în Crimeia,prin împrejurimile oraşului Simferopol ori spre Kerci, iar şi mai la răsărit de Marea de Azov,spre Caucaz.Câtă jale domnea la aceşti înstrăinaţi,care au păstrat graiul strămoşesc,cât şi obiceiurile străbune la sărbători,nuntă ori botez,nu poate fi închipuită decât din cântecele populare,singura formă îngăduită de a-şi arăta aleanul:

Păsărică din ţara mea
Sboară înapoi la mama mea
Şi spune-i: Coace pâne sănătoasă
Şi s'o mănânci bucuroasă.
Da la mine să nu vii
Că eu sunt în negri pustii
Peste Nistru şi peste ape
Unde nici hârtia nu răzbate.

Sunt adevăraţi eroi.Cum trăesc Românii spre răsărit,unii trimişi cu sila până pe coasta pacifică a Siberiei,sunt sate de Români până'n Tisa la apus,până'n dispăruta Cehoslovacie la nord.Numeroşi se află în Banatul Jugoslav,dar mai ales în vechea Serbie între Morava şi Timoc,ca un golf etnic ce înaintează adânc spre sud până lângă Niş,aproape-aproape să vie în atingere cu Macedonenii.In Judeţul Negotin 69% din populaţia satelor sunt români curaţi,iar în Jugoslavia trăesc măcar 600.000 locuitori de origină română.Din Valea Timocului satele româneşti se înşiră unul lângă altul,de-a dreapta Dunării în Bulgaria până la Dii(Vidin),Rusciuc,Turtucaia.Se socoate că măcar 215.000 de Români vieţuesc în Bulgaria.Dacă faci călătoria cu vaporul pe Dunăre şi stau femeile la înălbit pânza,fiori îţi străbat inima,căci nu auzi decât graiu românesc de o parte şi de alta a fluviului,care curge astfel aice prin ţinut românesc.

Şi mai adâncă jale te pătrunde numai gândindu-te la câte au suferit şi mai sufăr încă fraţii aromâni,răspândiţi în insule compacte în Albania,Grecia,Jugoslavia,în parte şi în Bulgaria.Ca stâncile mereu lovite de jur împrejur de valuri neogoiate,aşa rezistă aceşti vrednici reprezentanţi ai trunchiului nostru etnic din peninsula bal-

canică,mereu urmăriţi,mereu despărţiţi.Se duşmănesc ele între ele popoarele ce-i stăpânesc,dar toate folosesc aceleaşi metode spre a-i desnaţionaliza şi a şterge orice urmă a existenţei lor ca neam. Sa strâns bucuria dela noi,şi ni s'a stâns surâsul.. Işi menţin însă cât pot fiinţa lor etnică,cu toate greutăţile neînchipuite ce li se pun în cale.Sunt blestemaţi cei slabi de înger,care-şi uită graiul părintesc:

Blestemare s'aibă 'n casă
Care limba lui ş'alasă.
Care ş'alasă limba lui
S'l ardă pira focului.

Pe lângă atâţia din neamul românesc care trăiesc în vecinătatea noastră,de li se aude glasul pe celalt mal când aduc sara vitele la adăpat la Nistru ori Dunăre,şi sunt asemenea crengilor răsfirate din trunchiul sănătos,cu rădăcini adânci în locul unde a căzut sămânţa,asupririle şi nevoile au împrăştiat Români şi dincolo de Ocean. Mai ales din Ardeal,cu loc puţin rămas Românilor pentru agricultură,din ţinutul Făgăraşului în deosebi,mulţi au fugit şi s'au aşezat în America de Nord,ca meseriaşi,muncitori în fabrici întâi în Statele Unite,ca agricultori şi chiar păstori mai apoi şi în Canada.Când greutăţile emigrării au devenit aproape prohibitive pentru aceste ţări,Români din Ardeal,ca şi mulţi din Basarabia,în anii de secetă,s'au îndreptat şi spre America de Sud.Azi se găsesc -se socot la vreo 500.000- în afară de Statele Unite şi Canada,în Panama,Mexic,Columbia,dar mai ales în Argentina ori Brazilia.Pretutindeni sunt bine primiţi,ca oameni harnici,muncitori,pricepuţi.Unii s'au mai întors din pribegie; cei mai mulţi însă au rămas locului,încetul cu încetul devenind cetăţeni cinstiţi ai diferitelor state,dar care tot mai repede din păcate îşi uită limba, deşi îşi menţin credinţa.Se înstrăinează pe an ce trece,păstrând doar în sufletul îndurerat amintirea originei lor.

Vraiştea vremurilor s'a abătut crunt asupra ţării şi a neamului.Omul nu trebue însă să desnădăjduiască.Dacă împrejurările istorice şi geografice ca şi răspândirea lor nu îngăduie să se strângă la un loc toţi Românii în aceleaşi graniţe,rămâne însă datoria celor aflaţi încă liberi de a nu lăsa să slăbească conştiinţa solidarităţii de neam la cei depărtaţi.Persistă legături sufleteşti,care,întărite,mereu viu întreţinute,nu numai că creiază în jurul numelui de Român o aureolă nestânsă,dar la împrejurări grele unii pe alţii se pot,trebue,să se bizuie.Ori unde s'ar găsi,să-şi ţese măcar gândurile şi dragostea toţi,în jurul ideii de neam,spre a-l feri dela pieire sau slăbire,căci e mare păcat.

I.Simionescu

PENEŞ CURCANUL de Vasile Alecsandri

Plecat-am nouă din Vaslui
  Şi cu sergentul zece
Şi nu era,zău,nimănui
  In piept inima rece.
Voioşi ca şoimul cel uşor
  Ce sboară de pe munte,
Aveam chiar pene la picior
  Aveam şi pene'n frunte!

Toţi Dorobanţi,toţi Căciulari
  Români de viţă veche,
Purtând opinci,suman,iţari
  Şi cuşma pe-o ureche.
Ne dase nume de curcani
  Un hâtru bun de glume;
Noi am schimbat lângă Balcani
  Porecla în renume!

Din câmp,de-acasă dela plug
  Plecat-am astă-vară
Ca să scăpăm de Turci,de jug
  Sărmana scumpă ţară.
Aşa ne spuse'n graiul său
  Sergentul Mătrăgună,
Şi noi ne-am dus cu Dumnezeu,
  Ne-am dus cu voie bună!

Oricine'n cale ne'ntâlnea
  Cântând în gura mare,
Stătea pe loc,s'adimenea,
  Cuprins de admirare;
Apoi în treacăt ne'ntreba
  De mergem la vr'o nuntă.
Noi răspundeam în hohot: "ba,
  Sburăm la luptă cruntă!"

- "Cu zile mergeţi,dragii mei,
  Şi să veniţi cu zile!"
Ziceau atunci bătrâni,femei
  Şi preoţi şi copile.
Dar cel sergent făr'de musteţi
  Răcnea: "Să n'aveţi teamă,
Românul are şapte vieţi
  In pieptu-i de aramă!"

Ah! cui i-ar fi trecut prin gând
  S'ar fi crezut vreodată
Că mulţi lipsi-vor în curând
  Din mândra noastră ceată!
Priviţi! din nouă câţi eram
  Şi cu sergentul zece,
Rămas-am singur eu... şi am
  In piept inima rece!

Crunt e când intră prin stejari
  Năprasnica secure,
De-abate toţi copacii mari
  Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumii neagră stea,
  Când moartea nemiloasă
Ca'n codru viu pătrunde'n ea
  Şi când securea-i coasă!

Copii! aduceţi un ulcior
  De apă de sub stâncă
Să sting pojarul meu de dor
  Şi jalea mea adâncă.
Ah! ochii-mi sunt plini de scântei
  Şi mult cumplit mă doare,
Când mă gândesc la fraţii mei
  Cu toţi pieriţi în floare.

Cobuz ciobanu'n Calafat
Sună voios din fluier,
Iar noi jucam hora în sat,
Răzând de-a bombeù şuier.
Deodat-o schijă de obuz
Trăsnind... mânca-o-ar focul!
Reteazã capul lui Cobuz
Şi-astfel ne curmă jocul.

Trei zile'n urmă am răzbit
Prin Dunărea umflată
Şi nu departe-am tăbărît
De Plevna blestemată.
In faţa noastră se'nălţà
A Griviţei redută,
Balaur crunt ce-ameninţà
Cu ghiara-i nevăzută.

Dar şi noi încă o pândeam
Cum se pândeşte-o fiară
Şi tot chiteam şi ne gândeam
Cum să ne cadă'n ghiară?
Din zori în zori şi Turci şi noi
Svârleam în aer plumbii
Cum svârli grăunţi de păpuşoi
Ca să hrăneşti porumbii.

Şi tunuri sute bubuiau...
Se clătina pământul!....
Şi mii de bombe vâjâiau
Trecând în sbor ca vântul.
Şedea ascuns Turcu'n ocol
Ca ursu'n vizuine;
Pe când trăgeam noi tot în gol,
El tot în carne vie...

Ţinteş era dibaci tunar,
Căci toate-a lui ghiulele
Loveau turcescul furnicar,
Ducând moartea cu ele.
Dar într'o zi venì din fort
Un glonte,numai unul,
Şi bietul Ţinteş căzu mort,
Imbrăţişându-şi tunul.

Pe-o noapte oarbă,Bran şi Vlad
Erau de santinele,
Fierbea văzduhul ca un iad
De bombe,de şrapnele.
In zori găsit-am pe-amândoi
Tăiaţi de iatagane,
Alăturea c'un moviloi
De leşuri musulmane.

Sărmanii!... bine s'au luptat
Cu lifta cea păgână,
Şi chiar murind ei n'au lăsat
Să cadă-arma din mână.
Dar ce folos! ceata scădea
Şi-acuma rămăsese
Cinci numai,cinci flăcăi din ea
Şi cu sergentul şase!

Venì şi ziua de asalt,
Cea zi de sânge udă!
Părea tot omul mai înalt
Faţă cu moartea crudă.
Sergentul nostru,pui de smeu,
Ne zise-aste cuvinte:
"Cât n'om fi morţi,voi cinci şi eu
Copii,tot înainte!"

Făcând trei cruci,noi am răspuns:
"Amin! şi Doamne-ajută!"
Apoi la fugă am împuns
Spre-a Turcilor redută.
Alelei! Doamne cum sburau
Voinicii toţi cu mine
Şi cum la şanţuri alergau
Cu scări şi cu faşine!

Iată-ne-ajunşi!... încă un pas.
Ura! 'nainte,ura!...
Dar mulţi rămân fără de glas,
Le'nchide moartea gura!
Reduta'n noi repede-un foc
Cât nu-l încape gândul.
Un şir întreg s'abate'n loc,
Dar altul îi ia rândul.

Purcel în şanţ moare sdrobind
O tidvă păgânească.
Şoimu'n redan cade răcnind:
"Moldova să trăiască!"
Doi fraţi Călini,ciuntiţi de vii,
Se svârcolesc în sânge;
Niciunul însă,dragi copii,
Niciunul nu se plânge.

Atunci viteazul Căpitan
Cu-o largă brazdă'n frunte,
Strigă voios: "Cine-i curoan
Să fie şoim de munte!"
Cu steagu'n mâini,el sprintenel
Viu sue-o scară 'naltă;
Eu cu sergentul după el
Sărim dela olaltă.

Prin foc,prin spăngi,prin glonţi,prin fum,
Prin mii de baionete,
Urcăm,luptăm... iată-ne-acum
Sus,sus la parapete.
Allah! Allah! Turcii răcnesc,
Sărind pe noi o sută.
Noi punem steagul românesc
Pe crâncena redută.

Ura! măreţ se'nalţă'n vânt
Stindardul României!
Noi însă zacem la pământ,
Căzuţi pradă urgiei.
Sergentul moare şuerând
Pe Turci în risipire,
Iar Căpitanul admirând
Stindardu'n fâlfâire!

Şi eu când ochii am închis,
Când mi-am luat osânda:
"Ah,pot să mor de-acum -am zis-,
A noastră e izbânda!"
Apoi când iarăşi m'am trezit
Din noaptea cea amară,
Colea pe răni eu am găsit
Virtutea Militară!...

Ah! dar'ar Domnul să-mi îndrept
Această mână ruptă,
Să-mi vindec rănile din piept,
Iar să mă'ntorc la luptă!
Căci nu-i mai scump nimica azi
Pe lumea pământească,
Decât un nume de viteaz
Şi moartea vitejească!

&& Aflăm,din "Glasul"minciunii,că "poporul român a devenit stăpânul bogăţiilor ţării".Şi ca stăpân face,natural,ce vrea cu bogăţiile "sale": le poate dărui şi ruşilor..

FRUMOASA COMUNĂ CRUŞOVA

Inchid ochii,ca să văd mai bine cu ochii minţii şi să pot da mai lesne viaţă unor
imagini peste care s'a aşternut un şir de ani aşa de lung,încât nici nu-mi vine la
îndemână să le fac socoteala şi să exprim lungimea lor prin cifre precise.Ştiu numai
că nu sunt departe de adevăr,dacă spun,de pildă,că voi trezi amintiri foarte vechi..
Iată-ne elevi la liceul din Bitolia,acest oraş care era centrul mişcării noastre
culturale şi naţionale din Macedonia,Pind şi Albania.La Bitolia,ne cunoşteam unii pe
alţii,fii de Români veniţi din toate ţinuturile Peninsulei Balcanice,acolo ne însu-
şeam noi cultura românească şi,odată cu cultura,dragostea pentru tot ce era românesc.
La liceul dela Bitolia luam noi cunoştinţă despre trecutul neamului românesc şi des-
pre măreaţa lui menire în viitor.

Dar Bitolia era aşezată la şes,pe când noi,elevii,eram în covârşitoarea noastră
majoritate fii ai munţilor.Aşteptam deci cu nerăbdare sosirea vacanţei,ca să ne în-
toarcem la comunele noastre de munte,să cutreerăm falnicele noastre păduri de fagi
şi de brazi şi să respirăm un aer sănătos şi înviorător.

Până la comuna mea de naştere,până la marea,mândra şi frumoasa comună Cruşova,
era de străbătut o distanţă de aproape 50 de chilometri,drum pe care trebuia să-l
facem călări şi care ţinea de dimineaţă până seara.Indreptându-ne spre nord-vest,
străbăteam o bună parte din vechia câmpie a Pelegoniei şi treceam prin râuri ce au
fost martore la mari fapte istorice săvârşite în vremea de demult.Roditoare este câm-
pia Pelegoniei,totuşi în satele bulgăreşti prin care ducea drumul nostru era lipsă
şi sărăcie.Mici,joase şi puţin îngrijite erau locuinţele ţăranilor,iar pe chipul a-
cestora nu se oprea niciodată veselia şi voia bună.E adevărat,pământul lucrat de dân-
şii dădea rod din belşug,numai că,din acest rod,lor le rămânea o parte mică de tot,-
partea cea mare - partea leului - mergând în grânezile proprietarilor de pământ,în
mâinile Turcilor.Aşa se face că era atâta necaz şi sărăcie pe un pământ faţă de care
Dumnezeu fusese darnic.Dar drumul nostru ducea şi prin sate mahomedane,sate cu câini
răi şi cu oameni şi mai răi.Atacându-te şi trăgându-te din toatepărţile,câinii izbu-
teau uneori să te trântească de pe cal,pe când stăpânii câinilor,în loc să-i alunge
şi să-ţi vină în ajutor,îi asmuţeau şi făceau haz de primejdia în care te găseai de
a fi sfâşiat.De aceea,nu era prudent să porneşti singur la drum.Se ştergea însă apă-
sătoarea impresie ce-ţi producea trista înfăţişare a satelor bulgăreşti şi se uita
emoţia şi spaima de care aveai parte prin satele turceşti.Se pornea să sufle un vânt
răcoritor,vânt ce-ţi aducea vestea că te apropii de regiunea munţilor cu aer sănătos.

Iată,colo la dreapta,aproape de vârful unui munte înalt străluceşte ceva în raze-
le soarelui ce se pregăteşte de culcare.E o mânăstire,care trezeşte amintiri din vre-
muri în care istoria se împleteşte cu legenda.La mânăstirea aceea se află mormântul
lui Marcu Crăişorul(Kralievici Marko),cel mai mare erou legendar al slavilor dela
Sud şi - adăugăm - un personagiu istoric ale cărui fapte nu îndreptăţesc nici pe de-
parte legendele extraordinare create în jurul lui.Stăpânitor pe o ţărişoară al cărei
centru era oraşul Perlepe,Marcu Crăişorul e bătut de sultanul Murat I,pentru ca Baia-
zid,urmaşul lui Murat,să-l ia ca vasal în oastea cu care pornise împotriva lui Mircea
cel Bătrân.Printre cei căzuţi în lupta dela Rovine a fost şi Marcu Crăişorul.

...Dar să ne vedem mai departe de drum.Răcoarea se simte din ce în ce mai plăcut,
iar aerul ce respiri este din ce în ce mai înviorător.Deodată te găseşti în faţa unui
zid de munţi.In vârful lor,asemeni unor sentinele înaintate,se zăresc trei,patru case
albe,arătând şi mai albe în lumina soarelui.Sunt cele dintâi case ale comunei Cruşova.
Acum începe urcuşul.Cu contribuţia bănească a locuitorilor din comună,inginerii fos-
tului stat turcesc au construit o şosea dela poalele muntelui şi până la intrarea în
comună.Dacă ai trage-o în linie dreaptă,şoseaua s'ar întinde pe o lungime de vreo
treizeci de chilometri.Insă distanţa dela poalele muntelui şi până la intrarea în
Cruşova nu este decât de patru,cel mult cinci chilometri.Aşa dar,ca să urce muntele,
trebue să şerpuiască mereu,mereu.După acest număr respectabil şi obositor de serpen-
tine,săpate în ziduri de stânci,zăreşti mai întâi o pădure falnică de fag,pentru ca
puţin după aceea să te pomeneşti în faţa unui tablou de adevărată feerie.Te freci la
ochi,crezând că vederea te înşeală.In adevăr,eşti pus înaintea unei panorame cum nu
ţi-ai fi închipuit că ar putea să existe.Ca într'un cazan răsturnat,vezi o îngrămădi-
re de case,care de care mai albe,mai mari şi mai frumoase.Toate cu ziduri groase de
piatră,toate cu acoperişurile de ardezie,toate având cel puţin un etaj,foarte multe
având balcoane şi toate putând ţine loc de fortăreţe.Iţi vine să crezi că aici şi-ar
fi strămutat castelele lor cavalerii feudali.Acestea sunt casele comunei Cruşova,case
locuite de oameni paşnici,dispuşi spre veselie şi bucuroşi de oaspeţi.

"E Veneţia de uscat",a spus despre comuna Cruşova filologul german G.Weigand,care
a cercetat-o.De asemenea,regretatul Ion Neniţescu,în lucrarea sa "Călătorii la Românii
din Macedonia",i-a consacrat pagini pline de aprecieri din cele mai măgulitoare,atât
despre frumuseţea comunei,cât şi despre ospitalitatea locuitorilor.Şi nu era mică
mândra noastră comună.Avea doar 2800 de case,după cum Turcii făceau recensământul.
2800 de case înseamnă 2800 de familii,deoarece în nici o casă nu locuiau două sau mai
multe familii.Acolo nu se punea problema chiriaşilor,pentru simplul motiv că nu exis-
tau chiriaşi.Socotind deci în medie cinci membri de familie,ajungem la un număr de

14 mii locuitori. Dintre aceştia, 9000 erau Români, 4000 Bulgari şi 1000 Albanezi creştini, care, cu trecerea timpului, se românizaseră cu desăvârşire. Familii turceşti? Niciuna, decât târziu de tot, atunci când, în sfârşit, şi statul turcesc şi-a adus aminte că într'o comună aşa de mare trebue să fie reprezentat şi el printr'un organ administrativ. Şi aşa, subadministratorul de plasă turc (în limba turcă se numea "mudir", cuvânt care se traduce prin "director") şi-a adus soţia - n'avea decât una - şi copiii. A fost prima familie turcească, iar ei nu i-au urmat altele.

Lipsa administraţiei oficiale turceşti nu îndreptăţeşte concluzia că marea noastră comună, căţărată la vreo 1200 de metri deasupra nivelului mării, ar fi fost un fel de sat fără câini, în care oricine şi-ar fi putut îngădui orice i-ar fi trecut prin cap. Aveam autorităţile noastre locale, alese de noi înşine. Aveam primarul nostru, aveam sfatul bătrânilor şi aveam perceptori aleşi tot dintre locuitorii comunei. Precum se vede, eram nişte supuşi turci, care nu vedeam Turci şi n'aveam aproape nici un contact cu autorităţile statului. Supuşenia noastră se exprima prin faptul că purtam fes în loc de pălărie sau căciulă şi prin birul absolut infim ce trebuia să plătim. Un amănunt caracteristic: până la vârsta de 11 ani, când m'am dus ca elev la liceul nostru dela Bitolia, nu văzusem nici un steag turcesc, aşa că nici nu ştiam cum arată.

Dar să intrăm în comună. Urcăm străzi înguste, dar toate pavate. Printre prăvăliile ce se înşiră de o parte şi de alta a străzilor, nu se văd cârciumi, iar motivul este că în toată comuna nu există o singură cârciumă. Românii noştri, oameni sobri şi cu grija demnităţii personale împinsă până la extrem, nu cunoşteau obiceiul de a petrece în localuri de consumaţie şi de a se trece cu băutura. Fac sforţări de memorie şi nu-mi aduc aminte să fi văzut vreodată căzând pe cineva pe stradă. Nenorocitul acela ar fi fost descalificat şi scos din rândurile societăţii.

Urcând mereu şi, din când în când, oprindu-ne ca să mai răsuflăm, sosim în centrul comunei şi anume în faţa bisericii cu hramul Sfântului Nicolae. Biserica are proporţii de catedrală, iar tâmpla ei, care a ars cu prilejul revoluţiei macedonene din anul 1903, era o capod'operă cum rar se mai întâlneşte. Un artist - artist din naştere - a lucrat douăzeci de ani fără întrerupere, ca să sculpteze în lemn de nuc faptele mai însemnate din Noul Testament. Doisprezece preoţi slujeau la această biserică. Slujba se făcea în limba grecească, deşi toţi preoţii erau Români din Cruşova şi încă din familiile cele mai bune. Ba chiar misiunea de preot trecea din tată în fiu. Numărul celor doisprezece preoţi era după numărul celor douăsprezece grupuri de Români, care, cu două veacuri în urmă, veniseră din regiunea Albaniei de Sud, adică din acea regiune al cărei centru era marele şi înfloritul oraş Voscopole, oraş unde funcţiona o Inaltă Academie, oraş care poseda o bibliotecă bogată şi cea mai veche tipografie din Peninsula Balcanică.

In jurul oraşului Voscopole erau alte mari şi prospere aşezări româneşti, ca: Niculiţa, Nicea, Lânca, Lenotope, Gabrova - această din urmă comună era locul de naştere al părinţilor nemuritorului Mitropolit Şaguna.

Siliţi de împrejurări asupra cărora spaţiul nu-mi îngăduie să stăruiesc, Românii din această regiune şi-au părăsit vechile lor căminuri şi au luat drumul pribegiei. Douăsprezece grupuri dintr'înşii, având în frunte pe preoţii lor şi ducând ca amintire din cele mai preţioase sfintele icoane, au trecut în Macedonia şi au întemeiat într'o poziţie muntoasă şi bine apărată comuna Cruşova. Cele douăsprezece grupuri au format tot atâtea enorii sau mahalale, care au continuat să poarte numele preoţilor care veniseră mai întâi. Şi au început să răsară casele. Nu locuinţe mici şi improvizate la repezeală, ci clădiri mari, solide - unele chiar monumentale. Iată, bunăoară, casa lui Niciota, o imitaţie a unui palat dela Veneţia, cu 64 de încăperi, cu o curte interioară - "patio" - şi cu ziduri pe care tunurile turceşti ce au înăbuşit revoluţia din 1903 nu putuseră măcar să le zgârie. Iată casa lui Iconomu, imitaţie a unui palat dela Florenţa. In case era curăţenie desăvârşită, era mobilă frumoasă, dar şi o austeră viaţă de familie.

Oameni îndrăzneţi şi întreprinzători, Românii noştri mergeau prin străinătăţi, unii dintr'înşii prin ţări îndepărtate, munceau din greu, iar cei ce nu-şi găseau acolo moartea, se înapoiau în comună, având ca primă grije să-şi ridice o casă cât mai frumoasă şi mai impunătoare. Aşa a fost comuna Cruşova şi aşa a ajuns ea să fie o perlă a Macedoniei, obiect de admiraţie pentru străini şi de mândrie îndreptăţită pentru locuitorii ei.-

Nicolae Batzaria

CÂNTEC DIN MACEDONIA

La valea din Ianina
Ună-niveastă maş plângea
Plângea corba ş' s'dipira
Perlu din cap ş' l-arupea
Valea şi-u pârâcâlsea:
Fă-mi-ti vale cam încoa
Ca si-mi trec di Ianina
Ianina hoară di furi

S'vătămară trei panduri
Trei panduri ş'Gionile-a meu
Gionile-a meu prot capitan
Purta strane dă aslan
Di aslan şi di păţè
Natima di car'l'tilè
Car'l'tilè s'l-aibă pri guşi
Lu-aşteptam 'mbroastă la uşi.

&& Scrie "Glasul" minciunii că, în ţară, "a încetat exploatarea omului de către om", cum era sub burghezo-moşieri; astăzi, în România, omul e exploatat de nişte haite...

DORURI ŞI NECAZURI

I.-Statele Unite: După cum bine ştiţi, am citit revista Dvs mai mult de zece ani.
In aceşti zece ani, fiind în campo în Italia, n'am plătit nici un ban. De aceea m'am
gândit ca pentru aceşti zece ani să vă trimit, simbolic, zece dolari, contribuţie pentru
scoaterea Vetrei. Apoi, când m'oi "aşeza" mai bine, oi mai vedea.

G.-Franţa: Am trimis la Paris 3.000 de franci pentru fântâna de pe malul Loarei
(Vatra nr. 68), împreună cu felicitări călduroase pentru o asemenea idee.

T.-Elveţia: Alăturat, o hârtie de 5.000 de franci - din care te rog mult să dai
3.000 pentru troiţa din lunca Loarei; şi din tot sufletul felicit pe Românii care
s'au gândit să facă o fântână la drumul mare. Trăiască! Restul de 2.000, să fie pentru
abonamentul meu la Vatra.

P.-Franţa: Rog să mă lăsaţi şi pe mine să aduc o piatră la temelia puţului cu cun-
până de pe Loara, de care a fost vorba în numărul trecut al Vetrei. Căci deh! nu mi-a
dat Dumnezeu nici să cresc un copil orfan, nici să fac un puţ şi nici să sădesc un
nuc! Drept este - în schimb - că am sădit un măr şi mai mulţi puieţi de brad în ţinu-
tul Neamţului. Să nu uiţi: ce-i aia "drăgaica"? un târg, un fel de iarmaroc, cum se spu-
ne pi la noi în Moldova?

R.-Bucovina de nord: Dumnezeu să-ţi deie noroc şi sănătate să ne mai vedem la un
loc şi să ne săturăm de povestit unul altuia. Că tare multe am petrecut de când te-ai
dus şi tare multe le-am tras. Şi te întreb cum trăeşti şi cum îţi merge cu viaţa prin
străini, că mie îmi merge viaţa tare greu, că pământ ţin numai grădinuţa - şi din gră-
dină cât poţi să iai recoltă? O vreme am mai lucrat la fabrica de cărămizi la Cernă-
uţi, că acuma, vei fi auzit, noi femeile avem aceleaşi drepturi ca bărbaţii şi aşa am
putut lucra la cărămizi, că ce era să fac că ţin trei copii? Ne-ai scris să mergem la
tine, iar noi suntem slaghi şi n'avem putere - şi când mergem la biserică, până acolo
trebuie să ne hodinim de vo două ori. Şi i-ai scris popii să puie cuvânt pentru noi
ca să mergem la tine, dar popa aice n'are nici o valoare. Lumea nu-i aşa ca de demult
bogată, amu lumea este săracă şi n'ai dela cine cere ajutori.- Amu, mai departe las
să-ţi scrie tătuca şi mămuca:

Acela pachet ce l-ai trimes am plătit o mie de ruble, şi pentru noi doi bătrâni
tare îs mulţi bani şi noi n'avem pe ce-i face. Nu te gândi să ne iai pe noi la tine,
că noi suntem slaghi şi bătrâni, că noi am fost într'un drum tare lung - tu ştii unde
am fost noi - şi acolo am lucrat la pădure la tăiat copaci şi au fost 60 grade de
ger şi iarna îs 9 luni de ger şi vara numai 3 luni de căldură, vara era zi şi zi iar
iarna noapte şi noapte. De la noi până acolo 13 mii de kilometri. Dacă lucram căpătam
800 grame de pâne, când nu puteam lucra nu căpătam pâne, şi aşa a fost traiul nostru
cât am stat acolo, vreme de 15 ani. Şi de când am venit acasă nu trăim tare bine, nici
nu trăim tare rău, aşea din mijloc...

R.-România: Mă întrebi dacă e adevărat ce scrie Crainic, că cei întorşi acasă au
situaţii bune. Noi nu ştiam de el nici că mai trăeşte; dacă l-au liberat, o fi scriind
şi în jurnalele de aici, dar cine dracu le citeşte? Noi ne mulţumim doar să le plătim,
adică ne trag ei costul din mizeria de salariu. Acuma, cum o duc cei care s'au întors,
nu pot să ştiu, pentru că pe cei câţiva pe care îi cunosc nu i-a mai văzut nimeni de
când au venit. Parcă i-a înghiţit pământul. Şi se spun multe despre soarta lor... Ştiu
numai de căpitanul Dreve, că stă la bagcă pe 25 de ani. L-a pus dracu, la un pahar de
vin, să spue unui "prieten" că mai bine trăia în exil cu ajutorul de şomaj decât aici
cu leafa. In noaptea aceea a şi dormit la Securitate, în câteva zile a fost judecat şi
a luat 8 ani. Şi l-a mai pus dracu să facă apel - unde s'a trezit cu pedeapsa mărită
la 25 de ani. Mai multe poţi afla dela nevastă-sa, care, fiind englezoaică, a putut ple-
ca cu fata la Londra, când s'a văzut rămasă singură...

B.-Suedia: Vatra o tot aştept, şi văd că încă n'a sosit. In schimb primesc "Glasul"
dela Bucureşti, dar, lucru curios, îmi vine de undeva din Franţa! Glasuri.. am primit
multe, însă nu le-am desfăcut, şi când s'au strâns vreo 30 de hârţoage, am tras cu vop-
sea peste adrese şi numele meu şi le-am trimes "retour". Rezultatul a fost însă că
pungaşii au schimbat tactica şi-l trimet fără nici o adresă a expeditorului...

Nu mai ţiu bine minte dacă mergeam sau ne întorceam cu vasul dela Haiffa la Lar-
naca (port în insula Cipru), când, întrerupând o melodie franţuzească, speakerul dela ra-
dio România anunţă: Corneliu Zelea Codreanu şi 13 legionari închişi cu el, pe când e-
rau transportaţi dela Râmnicu-Sărat la Jilava, încercând să evadeze au fost împuşcaţi.
Am rămas trăsnit; şi în timp ce căutam să-mi adun gândurile, vine Ilie Dache la mine
plângând: Nene Costache, ai auzit ce-au făcut mârşavii? ne-au ucis nădejdea însăşi a
ţării! Puţin înainte Carol fusese poftit la masă de "domnul Hitler", cum îi zicea lu-
mea pe-atunci, şi cred că bucatele şi băutura le-au mers la inimă după ce puseseră la
cale... Imi aduc aminte că sosind la Constanţa, văd într'un ziar un articol semnat de
Iorga care, cum era ticluit, dădea de înţeles că marele istoric se afla chiar la faţa
locului şi văzuse cu ochii cum deţinuţii fugeau iar jandarmii au trebuit să tragă..
Dar mârşăvia nu se opreşte aci. Sfârtecarea ţării şi netezirea drumului dela Con-

stanţa până la graniţa Bulgariei erau demult puse pe tapet.Şoseaua pietruită în scopul ca ruşii să nu zăbovească prin hârtoapele şi gropile drumului vechi era de mult terminată,iar buna funcţionare a silozurilor pusă la punct.Nu mai vorbesc de multiplicarea conductelor pentru înlesnirea pompării petrolului în afară.

Acum însă aşteptăm alte evenimente.Comunismul,după afirmările dlui Vişoianu,bate la porţile Americii.Când şi-o pune Fidel Castro barba'n piept,cu armamentul primit dela ruşi,cari au dus Cuba la sapă de lemn,s'alege praful de toată America.Ce păreri anapoda în capul bieţilor noştri politicieni! Parcă n'ar şti că revoluţia rusească a fost alimentată din America; că Tito şi-a întărit poziţia numai datorită ajutoarelor de peste ocean - iar acum milostenia americană va urma desigur calea vechiului proverb: "Dă-i duşmanului pâine şi sare".Aşa că nici năbădăiosul de Fidel n'a rămâne neajutat,de vreme ce umblă desculţ în urma binefacerilor şi încurajărilor ruseşti..

R.-<u>Italia</u>: Invidiez pe cititorul din Suedia,care,cum văd în ultimul număr,a respins cu înjurături "Glasul minciunii".Eu nu pot s'o fac din cauza copiilor: pe lângă că sunt,ca toţi puştanii,amatori de timbre,mai spun ei că aşa hârtie higienică nu's în stare să facă fabricile capitaliştilor.Iată nişte avantaje,care nu costă nimic,foaia fiind şi gratuită: că bine trebue să fi câştigat alde Crainic,ori Giurescu,prin ocnele pe unde au stat,şi bună inimă trebue că mai au,ca să puie ei totul la bătae pentru "luminarea" noastră...

V.-<u>Italia</u>: Azi e ziua Sf.Andrei,24 de ani de când Irodul României şi satrapii de politicieni au îngropat speranţele Românilor.. Văd în ultima Vatră că cineva întreabă de ce "Orientările" pentru legionari atacă pe Trifa,care face treabă românească pentru cei din America.Nu ştiu ce-o răspunde Conducerea,dar cred că şi cineva din afară ar putea vedea motivele,dacă priveşte lucrurile printr'o prizmă nealterată de sentimente de prietenie sau considerente de grup: 1/Trifa,care a făcut manifeste contra masoneriei,şi-a renegat într'un <u>templu masonic</u> credinţa legionară pentru care s'au jertfit Căpitanul,Moţa şi alţi atâţia camarazi,minimalizând-o ca o "greşeală a tinereţii"; 2/Pentru a dovedi că renegarea a fost sinceră,a ţinut la distanţă şi a denigrat în "Solia" pe foştii camarazi,în cor cu alţi denigrători de acolo; 3/Din oportunism s'a alăturat curentului "tineresc" de acolo care propagă înlocuirea limbii române cu engleza în slujbe,editând primele cărţi de rugăciuni în engleză; 4/Pentru a capta bunăvoinţa prelaţilor greci din America pentru treburile lui personale,s'a pretat la servicii nedemne,ca acela de a strânge dela păstoriţii săi semnături de protest contra persecutării grecilor din Turcia,deşi Românii din Grecia n'au nici un fel de drepturi; Trifa trimite mesagii de felicitări unei foi din Atena care aprobă persecutarea Românilor din Grecia! 5/Realizarea "ortodoxiei americane",predicată de Trifa,ar însemna,pentru noi,ruperea definitivă de Biserica naţională,ducând la mai repedea desnaţionalizare a Românilor din America; 6/"Solia" se scaldă în apele călduţe ale "coexistenţei pacifice",în contrast cu "America" ce afirmă dârz dreptul poporului român la viaţă; 7/S'a dovedit lipsit de demnitate,simţ de răspundere şi credinţă când,după ce-a făcut acte solemne de episcop,s'a lăsat resfinţit,făcând din nou solemnul şi cutremurătorul ceremonial; 8/Venind în Europa,din prudenţă,laşitate sau calcul a ocolit pe foştii camarazi,luând contact - cu rare excepţii,- numai cu duşmanii Mişcării; în fine,a fost Trifa care a atacat primul "Orientările",care până atunci se mărgineau a pune <u>probleme de principiu</u>,fără a numi pe nimeni.

Aceste comportări nu numai că nu indică "trecerea prin şcoala Căpitanului",dar constitue tocmai dureroasa <u>infirmare a acestei şcoli</u>.Acesta a fost de altfel şi calculul acelor cari,excitându-i tendinţele ariviste,l-au ales chiar în templul masonic,şoptindu-i satanica ispită: "<u>Tot ce vezi este al tău,dacă mi te închini</u>".Acestei renegări i se datoresc aşa zisele succese ale lui Trifa,lăudat de publicaţii dubioase ca "Bire",etc.Şi orice legionar,care "nu e prost nici de vânzare",nu poate avea decât desconsiderare,dacă vrea ca jertfele făcute până acum pentru crearea unui om nou să nu fi fost zadarnice.

I.-<u>Canada</u>: Ultima Vatră,voluminoasă,mi-a oferit un frumos sfârşit de săptămână,petrecut astfel în tihnă şi mult mai apropiat de Europa,de ţară.Cu "Vatra" în mână,şi încă un timp oarecare după lectura ei,uit de tot,şi de prezent şi de trecutul apropiat,şi mă văd şi mă simt în primii ani de pribegie - Germania,Franţa - atât de aproape de acel entuziasm şi de acele visuri de acum 15 ani,mă simt acelaş tânăr,pentru care timpul parc'a stat pe loc.. Am înţeles greutăţile ce-aţi întâmpinat la franceză cu séjourul.Să sperăm c'o vor mai muia,mai ales acum când până şi "convieţuitorul" de Kennedy s'a hotărît -când i-a ajuns cuţitul la os!- să ia măsuri contra expansiunii roşii.Numai de n'ar rămâne doar "hotărîre"! Aici problema cubană nu-i deloc cunoscută,ăştia,săracii,abia acum se deşteaptă..

Ceva despre "româneasca" copiilor noştri din exil: Dacă n'o iei cu hotărîre şi energie dela început,apoi o laşi de azi pe mâine,ba din neglijenţă,ba din jenă,sau alte aşa zise motive.Eu cunosc din acei cari se tot "hotărăsc" să înceapă a-şi învăţa copiii româneşte,şi încă nu s'au hotărît să treacă la acţiune.Şi sunt conştienţi de această delăsare,plini de jenă,durere şi remuşcări... Şi când mă gândesc că soţiile streine ale unor compatrioţi au ţinut -şi reuşit- să înveţe <u>bine</u> româneşte!..

V.-Germania: Era bine dacă puteai prinde rădăcini în Franţa.Ce să-i faci,"prietenii" noştri îs tari şi mari azi peste tot,şi-şi cam fac de cap...

C.-<u>Chili</u>: Situaţia aci e cât se poate de proastă; de continuă aşa,nu-i imposibil ca la alegerile prezidenţiale din 1964 să iasă coaliţia frontului popular - democraţii de aici sunt fraţii democraţilor noştri,pehlivani în ale hoţiei şi putreziciunii. Preşedintele,om capabil şi cinstit,e la cheremul partidelor,şi nu cred ca planul lui Kennedy,"alianţa pentru progres",să aibă vreun rezultat.Capitalul străin fuge mereu înspre America şi Europa,şi mulţi refugiaţi fac acelaş lucru...

N.-<u>Argentina</u>: Dna Uşeriu a deschis o a doua expoziţie de artă folclorică românească,destul de reuşită.. Au fost aici nişte manifestaţii anticomuniste,din iniţiativa organizaţiilor germane.Universităţile sunt în mâna marxiştilor,adică a jidanilor.Parlamentul,mai rău de cum era la noi.Naţia asta e încă necoaptă,argentinienii de mai multe generaţii sunt rari.Când spui "român",indici o vârstă milenară,simţi un lanţ nesfârşit de strămoşi,te simţi legat de ţară cu toată fiinţa ta,ţi se umple sufletul de emoţie când auzi numele de român.Ăştia de aici n'au avut când ajunge la o adevărată conştiinţă naţională.Când le povestim grozăviile de pe la noi,ei sau nu cred,sau trăesc un moment de emoţie,aşa ca la cinematograf,apoi se afundă iar în mediul lor.Parcă-i un blestem,ca fiecare să creadă numai când singur se arde.Dar nici refugiaţii nu fac o suficientă propagandă.Am obosit se pare...

B.-<u>Belgia</u>: De 4 luni sunt imobilizat pe un pat de spital.. Nu ştiu când voi putea ieşi din clinică,căci având şi un picior rupt trebue să învăţ a merge din nou.. In orice caz,am mai mult timp să mă rog,să ofer ceva pentru Ţară şi Conciliul dela Roma.

S.-<u>Austria</u>: După mare chin şi cu multă muncă am biruit şi am ajuns al mai mare dor pentru care m'am luptat,să mă scap de regimul lui Tito.Plecasem să ajung la voi în Italia şi am rătăcit la frontieră şi am ajuns aici.Şi acum mă rog de Dv să-mi trimeteţi Vatra,care cu mare bucurie şi iubire am citit-o şi am răspândit-o la Românii dela noi şi la urmă am ajuns la închisoare.. Şi dac'am scăpat,am plecat în lume ca să-mi scap viaţa.Aici căpătăm ziare dela organele de refugiaţi în limba croată,dar aş fi tare bucuros să capăt şi în limba română,că suntem aici Români din Jugoslavia şi din România.Vă salut pe toţi cu salut legionar roman...

E.-<u>Turcia</u>: Mulţumesc încă odată pentru Vatra,ţin să spun că e o realizare extraordinară,din toate punctele de vedere: politic,literar şi de actualitate.E o adevărată "carte" de învăţătură.Activitatea mea publicistică a mai scăzut...

N.-<u>Chili</u>: De ce n'a menţionat Vatra nimic de voiajul Bădiei Gârneaţă în Argentina, U.S.A. şi Canada? Oricare ar fi distanţele ce ne separă,noi vom trăi mereu împreună. E singurul secret ce ne menţine în lumea de azi,plină de frică,laşitate şi bani!

R.-<u>Jugoslavia</u>: Vârşeţ,seară rece,nu prea luminoasă,şi cu trecători mai grăbiţi ca porumbeii.Dar mi-e dragă,căci am întâlnit feţe cunoscute de românaşi,lei-paralei... Izolat cum sunt,în sătucul meu natal,ieşirile astea îmi fac deosebită plăcere,exaltare sufletească,recreere,visare în trecut.. Am să vă trimit "niţeo" cântece bănăţene. "Libertatea" noastră ajunge pe-acolo? La rubrica "pictura naivă" e o româncuţă frumuşică,şi cum ţine paleta c'o mână,capul plecat pe umărul stâng,galeş şi c'o mină de om desmierdat-preocupat,e un tablou în plus,o minune,căci portul denotă femeia de la ţară,preocupată de îndeletniciri intelectuale în centrul românismului de vest...

<u>VISCOLUL</u> de Vasile Alecsandri

Crivăţul din miazănoapte vâjie prin vijelie,
Spulberând zăpada'n ceruri, de pe deal, de pe câmpie.
Valuri albe trec în zare, se aşează'n lung troian,
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!... Lupii suri ies după pradă,
Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă.
Turmele tremură; corbii zbor vârtej, răpiţi de vânt,
Şi răchiţile se'ndoaie lovindu-se de pământ.

Sbierăt, raget, ţipăt, vaet, mii de glasuri spăimântate
Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate,
Şi'n departe se aude un nechez răsunător...
Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal şi călător!

Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire
Stă, aude'n câmp lătrare şi zăreşte cu uimire
O căsuţă drăgălaşă cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospeţie îl întâmpină zâmbind!

Citim în "<u>Glasul</u>"din Pankow că Haşdeu "a venit în ţară la vârsta de 19 ani". <u>De unde</u> "a venit" le ce,tovarăşe Cioculescu -dacă România e "ţara libertăţii",cum pretindeţi- vă e frică să pronunţaţi numele <u>Basarabiei</u>?...

S E M N A L Ă R I

Iarăși o raită prin grădina cu flori,legume și,uneori,buruieni a exilului.

- Pare destinată,și în Italia,unui frumos succes de public cartea de amintiri,poate autobiografică,a bucovineanului Gregor von Rezzori(Răzor?),"Un ermellino a Cernopol",publicată de Mondadori.Autorul a fost,cândva,plutonier major în armata română, iar tatăl său s'a îngrijit,pe contul Statului român,de mânăstirile ortodoxe bucovinene.Scrie în nemțește.A mai publicat "Edip învinge la Stalingrad" și,în 1954,"Maghrebinische Geschichten".A fost agent publicitar,desemnator,actor alături de Brigitte Bardot.Ediția franceză a masivului roman - 400 de pagini - a obținut în 1959 premiul Fontane.Sentimentele românești ale lui Von Rezzori sunt cam vagi.Despre Bucovina spune că trecea dela un stăpân la altul,fără să se știe a cui trebuie să fie cu adevărat; și,printre numeroasele populații ale "veselei grădini",îi pune la început pe polonezi și pe evrei.Se prezintă ca de origine italiană,cu multe amestecături.Locuește de câtva timp la Roma.-

- Tot pe plan internațional câștigă teren,după plecarea din iadul reperist,Petru Dumitriu.A publicat,în edițiile du Seuil,dela Paris,al doilea roman în pribegie,"Incognito": o carte majoră sub orice aspect,în care explică fuga,motivele și pregătirea ei(ca să fii sigur că vei reuși,trebuie să intri și mai avan,umilindu-te și călcându-ți pe conștiință,în "delirul oficial" al regimului).Eroul e Sebastian Ionescu, un adevărat sfânt necunoscut din mulțimea anonimă a Statului totalitar: trece prin câmpuri de reeducare,lagăre de concentrare,torturi fără seamăn,și-l află,în sfârșit, consolare unică,pe Dumnezeu.Tot de Petru Dumitriu găsim în "East Europe"(New York, sept.1961),excelenta revistă de documentare asupra comunismului,un bun articol despre "cele două clase" din spatele cortinei de fier,în care comunismul,după adevăr,e definit "retrograd și barbar".-

- Numai fiindcă precedența revine totdeauna fiilor risipitori,îl pomenim abia acum pe Vintilă Horia,cu romanul "Les impossibles",publicat de Fayard,și cu "Quaderno italiano",apărut la Pisa: culegere de poezii,proze și eseuri publicate în diferite reviste italiene după războı.Cât privește romanul în franțuzește,nu e vorba de ultima parte a anunțatei trilogii a exilului(după "Dieu est né en exil" și "Le chevalier de la résignation",va veni "Aux bords du fleuve à Babylone"),ci de povestea lirică a unei zile de dragoste plină la Lausanne.Numai,în fund,tragicul decor al vremii noastre.-

- "Cazul" Vintilă Horia îl aflăm desbătut cu multă și profundă înțelegere,și cu simpatie umană,cum se cuvine,în "Examen" din Mexic(n.17,ian.1961),de Horia Tănăsescu; cu inexplicabilă și acră ranchiună,în "Semne" dela Paris(I,2-3,mart-aprilie 1961),de Andrei Ilor,într'un fel de dialect franco-român.Se vorbește,de pildă,de "o radicală lipsă de neprimire" din partea criticii franceze.(Exemplele proaste de sus nu lipsesc, însă,ca atenuantă: în "Orientări pentru legionari",n.VI,1962,se spune că Fidel Castro ține îndreptată "pistola la nuca Americii"(nuca,în italiană,înseamnă ceafa),și ceva mai pe urmă apare,ca fruct foarte exotic,și "nuca Europei"...).-

- Rămânând în familia "Semnelor" pariziene,înregistrăm cu multă bucurie "Fenomenologia spiritului de G.-W.-Hegel,istorisită de Constantin Noica" și publicată de "Centre Roumain de Recherches".Dar nu pricepem,altfel decât cu motive de oportunism,de ce Octavian Buhociu,care are meritul excelentei inițiative,elogiază,la Noica,"firea sa a-politică și chiar non-violentă",unde acel "chiar" e o capodoperă,și ar putea fi interpretat ca un "semn" de refulare...

- O foarte utilă sinteză a gândirii lui Noica a publicat George Uscătescu în "La cultura del mondo"(Roma.5,iulie 1962),atrăgând atenția lumii libere asupra prigonirii nemotivate a filosofului român.- Câteva eseuri despre Giambattista Vico,Giovanni Gentile și Armando Carlini ale profesorului dela Madrid au apărut,în traducere italiană, la Pisa(Giardini,1962),într'un elegant volumaș: "Vico e altre guide".

- Tot în Italia,în colecția de studii și eseuri a Societății Academice Române,profesorul Nicolae Iliescu dela Harvard University a publicat un al doilea volum: "Il Canzoniere petrarchesco e Sant'Agostino"(Roma,1962),identificând substanța augustiniană,deci morala și religioasă,a poeziei de dragoste a cântărețului Laurei.-

- Profesorul D.St.Marin a publicat și separat,ca extras din "Analele Facultății de Magister a Universității din Bari","Varia Grammaticalia": o serie de studii de gramatică și glotologie,privitoare în special la limba latină; în capitolul final e prezentată,cu remarci utile,prima gramatică sanscrită în limba română,a lui Th.Simenschy, apărută la București,în 1958.-

- In revista "Il Baretti"(II,1961),prof.Teodor Onciulescu dela Napoli scrie despre "La poesia di Giorgio Bacovia",dând și o prețioasă antologie în limba italiană.-

- Dinu Adameșteanu contribuie,cu "Toponimi a carattere archeologico nella Sicilia centro-meridionale",la volumele de "Hommages à Albert Grenier"(Paris,1962).-

- Eugen Drăguțescu,între o expoziție și alta(ultimele: cu micul Tudor,la Verona,de la 1 la 10 sept.; și la Roma,dela 30 oct. la 16 nov.),a ilustrat numărul 11-12,anul V(nov.-dec.1961),din revista albaneză "Shejzat",închinată celei de a 90-a aniversări dela nașterea poetului național albanez Fishta.-

- Marcello Camilucci,în "Avvenire d'Italia" dela Bologna(25 april 1962),amintește

instructiva aventură spirituală a lui Panait Istrati,în "Scelse la libertà il romeno Istrati".- In "Osservatore Romano"(3 oct.1962),Mariano Baffi se ocupă de "I latinisti romeni e la loro lotta ideale".- Lionello Fiumi,în "Sicilia"(Catania,17 oct.1962),vorbește pe larg de "Un grande poeta romeno: Ion Pillat",pe marginea unei mai vechi traduceri și prezentări,foarte apreciate,a prof.Alexandrina Mititelu dela Padova.-

- Mircea Popescu semnează note pe marginea examenelor de bacalaureat din Italia, articole și recenzii în "La Fiera Letteraria"; precum și o reevocare sugestivă și amuzantă a lui Duiliu Zamfirescu la Roma,în "Strenna dei Romanisti"(XXIII,1962).-

- Părintele Bonaventura Morariu,mereu tânăr cu cât vremea trece,a publicat documente inedite(rapoarte oficiale,corespondență,etc.) în legătură cu "La Missione dei Frati minori conventuali in Moldavia e Valacchia nel suo primo periodo,1623-1650"(Roma,1962); și tot dânsului i se datorește,probabil,reeditarea la Padova a unei lucrări a fostului rector,timp de 25 de ani,al colegiului teologic franciscan din L.Călugăra (Bacău),Dumitru Lucaciu,despre "Primatul sfântului Petru și teologii dizidenți români".Studiul,firește polemic,apăruse în 1942-43 în "Cultura creștină" dela Blaj,și a fost retipărit cu ocazia Conciliului Ecumenic.-

- Renato Bova Scoppa a adunat alte amintiri diplomatice în "La pace impossibile" (Torino,1962).Unele privesc România în al doilea războı mondial.Ambasador la București,Bova Scoppa reia tema contactelor dintre guvernele român și italian în vederea ieșirii pretimpurii din alianța cu nemții,și se ocupă iarăși de conflictul dintre mareșalul Antonescu,pe care-l prezintă ca filogerman,și Curtea regală,în frunte cu Regina Elena,filoengleză până dincolo de limitele trădării(ținând seamă că politica externă a unui Stat o face guvernul,nu Regina-mamă).-

- O perioadă ulterioară din chinuita istorie a României apare,în formă nițel romanțată,dar cu respectul strict al adevărului,în "Zone of violence"(New York,1962)de Donald Dunham,fost director la USIS,în București,din 1947 în 1950,deci în epoca cea mai critică,de progresivă subjugare la colonialismul muscălesc a țării.Cărțulia,dacă am înțeles bine,ar fi fost publicată mai întâi în Germania,sub pseudonim,și acum a intrat într'o colecție ieftină,foarte populară în Statele Unite.Evocarea pățaniilor tragice,și a trecerii prin temnițele reperiste - în care se aflau Maniu,Dinu Brătianu, Mihai Petrescu - a diplomatului american a fost premiată de Fundația "Iuliu Maniu" pentru caracterul ei de mărturie oculară,obiectivă,a dramei românești de astăzi.-

- Probleme politice de același gen,sub altă formă,găsim în "Compétition URSS-USA" (Paris,"La Table Ronde",1962) de Suzanne Labin: scriitoarea evreică din România,care a devenit o expertă de prim rang în lupta anticomunistă pe tărâmul propagandei.Această ultimă analiză economică,militară,culturală a întrecerii dintre est și vest vine după o întreagă serie de volume,dela "Stalin cel groaznic",din 1948,până la "Viața sau moartea lumii libere",de anul trecut.-

- Chestiuni economico-politice desbate prof.Oreste Popescu dela mai multe universități latino-americane,și expert la UNESCO,în "Ensayos de Economia de Impresa"(Buenos Aires,1961),unde expune structura și problemele,istoria noii științe,a economiei de întreprindere.Autorul conduce chiar o "Biblioteca de Ciencias Economicas".-

- Tot din Argentina ne sosește o elegantă plachetă despre "El folklore rumano", compusă cu mult gust de doamnele Eugenia Useriu și Natalia Dimitriu.Câteva simpatice rânduri de prezentare semnează Jorge Luis Borges.-

- La Montevideo lucrează serios,cu sârg,prof.Eugeniu Coseriu.Comunicări la congrese științifice,studii,recenzii,articole,polemici glotologice și lingvistice aflăm tot mai des prin reviste,sau ca extrase.A polemizat de curând cu M.Sandmann pentru o recenzie din "Zeitschrift für Romanische Philologie" la lucrările sale fundamentale, "Sincronia,diacronia e historia" și "Logicismo y antilogicismo en la gramática"; și cu Alf Lombard cu privire la semantica unor verbe ca "a înnopta","a însera","a amurgi", unde nu ar fi vorba de "arabisme",cum crede savantul suedez,ci de "latinisme"("Arabismos o romanismos?",în "Nueva Revista de Filologia Hispanica",XV,1961,1-2).-

- In "Zeitschrift"-ul de mai sus e mereu prezent,cu recunoscuta-i competință și [illegible] informație,Eugen Lozovan,pe care-l semnalăm,însă,de data aceasta,pentru studiul "Autour des rapports pontico-méditerranéens" din "Bollettino dell'Atlante linguistico mediterraneo"(2-3,1960-1961),de unde aflăm,între altele,că profesorul din Copenhaga lucrează la un fel de "dosar mediteranian al domeniului românesc",ca o contribuție la proectatul ALM.-

- Un studiu de "știință politică asupra revoluției,în aspectele-i sociale,politice și psihologice",mai precis asupra revoluțiilor americană,franceză și bolșevică,publică la Istanbul,în turcește,Enver Ererkova.Titlul ar fi acesta: "Ihtilâl,Nedir nasil olur olmali mi".Aferim!

- Și acum că,prin Bosfor,ne-am apropiat de țară,să aruncăm o privire și la publicațiile în limba română(tot din pribegie,se înțelege: țara suntem noi,nu bietul norod [illegible] în temnița comunistă).

- Nicolae Petra,pe care-l întâlnim și ca pictor în Mexic,după ce ne-a surprins plăcut cu cele 25 de desene din "Predici în pustiu",și Vasile Posteucă,"columnist" [illegible] Crainic,care scrie ce i se cere,ca să nu putrezească de tot în temniță [illegible] la "America" din Cleveland,unde a comemorat de curând foarte meritoria "Societatea pentru cultură" dela Cernăuți și pe ultimul ei președinte,vajnicul profesor Grigore

Nandriş, au publicat împreună, la Cetatea Mexicului, "Poeme ghivizii": versurile armonioase ale lui Posteucă sunt ilustrate sobru şi sugestiv de Petra, aşa încât are toată dreptatea Horia Tănăsescu, în prefaţă, să sublinieze "cât de fertilă poate fi apropierea între două suflete, când se deschid unul către altul, fără ambiţiuni de prioritate şi fără teama caracteristică a atitudinilor de exclusivitate".

- Fiindcă veni vorba de "America", înregistrăm ştirile dela Chicago, pe care le publică acolo poetul Nicolae Novac -e o întreagă lume românească în Statele Unite, care se mişcă, lucrează, produce, îşi are "graduaţii" ei-, şi vestea dintr'un mişcat articol al lui Constantin Antonovici că la Cleveland s'a înfiinţat un Muzeu românesc, primul din America, graţie sacrificiilor regretatei Anişoara Stan şi ale soţului său, Joseph Rubin. Că Anişoara Stan a reuşit s'o îmbrace în costum românesc pe madam Roosevelt, nu ne bucură, însă, cine ştie ce: va trebui spălat bine, cu multe dezinfectante, costumul...

- Tot în Statele Unite, "Unirea", unde-l aflăm mai în fiecare număr, cu frumoase evocări de locuri şi persoane, pe Nello Manzatti; în sept. 1962, părintele Francisc Pall, semnalând apariţia cărţii "Cardinal Mindzenty, the story of a modern Martyr" a evreiului ungur Bela Fabian, din Comitetul naţional maghiar, îl atacă, oportun şi curajos, pe autor pentru calomniile cu privire la Români, şi mai ales cu privire la comportamentul ierarhiei unite din ţara noastră: departe de a colabora cu reperiştii, cei şase episcopi uniţi români ori au murit în închisoare, ca Aftenie, Suciu, Frenţiu şi Bălan, ori zac încă în închisoare, din 1948, ca Hossu şi Al. Rusu. Ar fi multe de spus -părintele Pall lasă doar a se înţelege- asupra comportării episcopilor catolici unguri: careva dintre ei, pe câte ştim, a venit la Roma, pentru Conciliu, cu ordine de "destindere" dela guvernul comunist...

- Editura "Carpaţii" dela Madrid îşi continuă, neobosită, binevenita treabă românească. In afară de revista cu acelaşi nume, care a ajuns la al optulea an, şi dedică numărul 2-3 din mai-iulie 1962 aniversării celor 25 de ani dela sacrificiul pentru cruce al lui Ion Moţa şi Vasile Marin, cu colaborarea, dintre români, a generalului Platon Chirnoagă, Grigore Manoilescu, Faust Brădescu, Radu Ghenea, C. Sassu, Traian Golea, Gh. Costea, Mihail Sturza, I. G. Dimitriu, Afilon Verca, etc., - întreprinderea lui Traian Popescu a publicat al doilea volum de versuri al lui Al. Petru Silistreanu, "Poarta singurătăţii": poetul se evidenţiase acum câţiva ani cu poemele din "Teleleu" (Rio de Janeiro, 1953) şi din revistele "Vers", "Inşir'te mărgărite"; acum, mărturiseşte un vădit progres. Prefaţa e a lui Faust Brădescu.-

- La Freising, în Germania, George Racoveanu, care a reluat "Cuvântul" cu o echipă de elită a intelectualităţii pribege (Mircea Eliade, Vintilă Horia, Virgil Ierunca, Horia Stamatu), şi-i urăm de aici tot succesul, - a publicat, în colecţia ziarului, conferinţa ţinută la Veneţia, la congresul Societăţii Academice Române, despre "Omenia şi frumseţea cea dintâi". Prezentată elogiativ de Eliade, comunicarea ilustrează admirabil structura sufletească a românului ca om înainte de toate "temător de Dumnezeu".-

- Am lăsat dinadins, pentru încheiere, "Almanahul pribegilor români" pe 1962: excelenta operă a lui Constantin Arsene, ajunsă la al patrulea volum masiv (peste 450 de pagini în format mare). Prima parte e consacrată celor 50 de ani dela moartea lui Caragiale, cu scrieri critice vechi -Slavici, Ibrăileanu, Pompiliu Constantinescu- şi noi (C. Xeni, amintiri, Şt. Georgescu-Olenin, Pamfil Şeicaru, cu un amplu studiu, în care comediograful-prozator e considerat ca "antiromantic"). Se reproduc şi câteva "momente". Restul volumului e o antologie preţioasă, împărţită pe capitole: Basarabia, Dela Nistru pân'la Tisa, Datini şi credinţe, File de istorie, Oameni cari au fost (Radu Rosetti, George Vâlsan, Ioan Bogdan, Anastase Simu, Gh. Ranetti). Din bogata lucrare, în care, ca deobicei, partea leului îi revine lui Pamfil Şeicaru -îi aminteşte pe Busuioceanu, Popa Lisseanu, Cezar Petrescu, reia un interview al său, acordat în 1935 ziarului "Rampa", ca să explice anumite resipiscenţe-, ne-au interesat în special: "Timpul la ţăranul român", studiul lui Ernest Bernea, publicat în 1940 în RFR; consideraţiile episcopului Teofil Ionescu despre "Petru Movilă şi catolicismul"; articolul dnei Lucia A. Popovici despre "Elisée Reclus şi Românii"; Virgil Ierunca despre Busuioceanu şi Şt. Georgescu-Olenin despre Aron Cotruş; "paginile literare de altădată", din Eugen Lovinescu.

Dintre poeţii exilului, colaborează: Vasile Posteucă, Ion Tolescu, I. G. Dimitriu, Cosma Palog, N. Petra. In prefaţă, Constantin Arsene explică scopul iniţiativei sale, desigur costisitoare şi obositoare: "Nu vrem, ca pribegi desrădăcinaţi, să fim suflete de nicăeri, duse de vântul întâmplării, departe de ceea ce este această realitate spirituală (literatura românească originală), ce s'a creiat dealungul atâtor secole de istorie naţională. Numai ţinând un contact cât mai strâns cu trecutul, vom putea, noi exilaţii, să dăm replica necesară încercărilor de falsificare a spiritului şi culturii naţionale. Ce vor comuniştii? Să determine, în literatură, o desrădăcinare, o contrafacere a sensibilităţii româneşti, o rupere a continuităţii. Noi, exilaţii, în măsura în care vrem să zădărnicim opera pustiitoare a slugilor moscovite, suntem obligaţi să menţinem legătura cu trecutul".- Perfect de acord! "Semnalările" din "Vatra" -din păcate, dar şi din vina ori neglijenţa autorilor, multe lucruri ne scapă- au, între altele, şi scopul să arate că, pe cât pot, oamenii de cultură din exil reiau, cu credinţă, firul tradiţiei româneşti, pe care slugoii dela Bucureşti în zadar caută să-l rupă sau să-l răsucească altfel decât este şi a fost.-

Adrian Popa